

REPRODUCCIÓ DE PLANTA AUTÒCTONA PER A L'ÚS EN REPOBLACIONS FORESTALS, PAISATGISME I JARDINERIA

**Documents Tècnics
de Conservació**

2^{on}a Època, Núm. 8

GOVERN DE LES ILLES BALEARS

Conselleria de Medi Ambient

GOVERN DE LES ILLES BALEARS

Conselleria de Medi Ambient
Direcció General de Biodiversitat

REPRODUCCIÓ DE PLANTA AUTÒCTONA
PER A L'ÚS EN REPOBLACIONS FORESTALS, PAISAGISME I JARDINERIA

Guillem Alomar i Canyelles
Antonio García-Delgado Sancho

Desembre, 2000

REPRODUCCIÓ DE PLANTA AUTÒCTONA PER A L'ÚS EN REPOBLACIONS
FORESTALS, PAISATGISME I JARDINERIA

Autors:

Guillem Alomar i Canyelles, Naturalista
Antonio García-Delgado Sancho, Enginyer de Monts

Fotografies:

Guillem Alomar, Climent Picornell (64)
Antonio García-Delgado (23, 28 i jardí de planta autòctona)
J.L. Gradaille (71, 89)

Aquest treball ha estat un projecte de la Direcció General de Biodiversitat.

Edita: Govern de les Illes Balears, Conselleria de Medi Ambient. Direcció General de Biodiversitat, Servei de Gestió Forestal i Protecció del Sòl.

Revisió lingüística: Antoni I. Alomar i Canyelles

© del text: Guillem Alomar i Canyelles i Antonio García-Delgado Sancho

© de les fotografies: els autors respectius

© de l'edició: Conselleria de Medi Ambient

Impressió: Son Espanyolet

Dipòsit Legal: PM 2296-2000

ISBN: 84-930810-05-1

**REPRODUCCIÓ DE PLANTA AUTÒCTONA
PER A L'ÚS EN REPOBLACIONS FORESTALS, PAISAGISME I JARDINERIA**

PRÒLEG

Un poble, ara que tant parlem i treballem el poble balear, és un conjunt de generacions (amb tot el patrimoni cultural, en un sentit molt ample, que s'acumula al llarg del temps) i una terra. Una terra que, afortunadament, no és terra nua, és el suport bàsic de la vida, constituïda bàsicament per la vegetació. La imatge tòpica i simplista que el turisme clàssic va crear de les nostres illes va unida indissociablement, als pinars litorals, a les savines d'Eivissa, als ullastres modelats per la Tramuntana menorquina. La realitat, afortunadament, és molt més complexa, molt més rica.

Però el fet de base és indiscutible: la vegetació forma part de la imatge del país, és país. País i paisatge: els grans carritxars de la Serra, romanins i estepes de les garrigues i marines, cards i lliris a les dunes, fins i tot les humils plantes -que amaguen una bellesa insospitada- dels esquersps roquissars.

Hi ha moltes maneres de fer país, i una -no gens menystenible- és fer jardins, és plantar. Afegir bellesa al món és una de les activitats més nobles i generoses que una persona pot dur a terme. I aquest llibre pretén ajudar a fer-ho bé. Hem estat massa temps enlluernats per la prestància i la vistositat de les plantes ornamentals tropicals o externes, que també tenen el seu lloc, però s'ha deixat de banda la possibilitat de utilitzar amb fins ornamentals la flora pròpia. Els avantatges d'aquest ús són diversos: el primer, l'ecològic: són organismes adaptats al llarg de l'evolució a les condicions locals. A la Mediterrània això vol dir resistir la sequera estival, alguna gelada, en una paraula, el clima. Això té una lectura pràctica: un jardí s'ha de regar menys, i l'atenció que requerirà serà més limitada. També hi ha avantatges de conservació, ja que plantes que poden ser rares o amenaçades al camp, poden comptar amb poblacions cultivades en condicions favorables. I, si voleu, també turístics: sembrar plantes tropicals és publicitar destins turístics tropicals, sembrar plantes pròpies és una mostra de l'orgull pel país.

Per al cultiu, que pot ser per jardineria o per repoblació forestal, és necessari reproduir les plantes, i aquest és el contingut del present treball: una guia de reproducció en viver de un gran conjunt de la flora balear. El treball és fruit de la dedicació pacient i apassionada d'un naturalista autodidacta i de l'experiència tècnica d'un enginyer de munts. No és un treball teòric, sinó que es sustenta en una llarga experiència pràctica als vivers forestals de Menut, de la Conselleria de Medi Ambient. Una experiència que convindrà ampliar i repetir, i que es beneficiaria de noves experiències fetes per altres persones i en altres indrets, de microclima distint.

Autors i editors no voldríem altra cosa que el treball sigui útil, que per una banda influeixi sobre els futurs ajardinaments públics i privats (bona falta fa!), i que per l'altra, que les noves experiències al·ludides superin, quan més prest millor, el seu contingut.

Joan Mayol
Cap de Departament de Medi Ambient
Direcció General de Biodiversitat

ÍNDIX.

Introducció. -----	9
Mètode. -----	10
Fitxes. -----	13
Annexos. -----	171
Glossari. -----	172
Bibliografia. -----	173
Llista d'espècies de possible ús en jardineria i paisatgisme. -----	177
Calendari de recol·lecció del material germinatiu dels tàxons autòctons.	182
Llista de noms científics. -----	186
Llista de noms populars en català. -----	190
Llista de noms populars en castellà. -----	193
Llista de les fotografies del llibre. -----	199

CATÀLEG DE LES ESPÈCIES SILVESTRES DE LA FLORA BALEAR, SUSCEPTIBLES D'EMPRAR-SE PER A L'ÚS FORESTAL, PAISATGISME I PER A JARDINERIA

INTRODUCCIÓ

En aquest inventari es recull la informació de 116 tàxons de la flora de les Illes Balears que podrien servir per fer planters, per a l'ús forestal o per a jardineria.

A les Illes Balears les repoblacions forestals s'han fet, generalment, amb unes poques espècies arbòries autòctones (alzina, om i pi) i amb altres arbres al·lòctons, d'ús antic a les nostres illes (fleix, lledoner, pi ver, poll àlber, poll negre, xiprer, etc.). Cada volta es fa més urgent la repoblació de zones despoblades, o que han patit diferents incendis forestals seguits, que en fan difícil la recuperació natural. Per altra banda amb el **Programa de reforestació de terrenys agrícoles** es vol potenciar la recuperació del bosc sobre terrenys de conrò abandonats i no productius (encara que no s'haurien de fer sobre camps marjats), ajudant a incrementar la superfície forestal de les Illes. Aquestes repoblacions es volen fer amb tota una sèrie d'arbres i arbusts autòctons del bosc mediterrani, contribuint d'aquesta forma a augmentar la biodiversitat del bosc.

A la darrera dècada la jardineria ha tingut un fort increment, creant una forta demanda de plantes al·lòctones, principalment exòtiques, per a l'ús a les urbanitzacions, segones residències i cases de camp. La majoria d'aquestes plantes son reproduïdes a fora i venudes aquí. És necessari canviar aquesta tendència i afavorir la creació de vivers illencs que reproduïxin les nostres pròpies plantes. Sense oblidar la necessitat de tenir un viver forestal públic que s'encarregui de les repoblacions forestals i obres públiques. Volem potenciar l'ús de la planta autòctona en jardineria amb els següents objectius:

- 1/ Potenciar les plantes autòctones, moltes d'elles endèmiques o de distribució restringida.
- 2/ Estalviar esforços de conservació posteriors als jardins (malalties, plagues, treballs silvícoles), ja que les plantes autòctones són plantes fortes, perfectament adaptades al medi insular.
- 3/ Evitar potencials plagues de vegetals, com es que hi ha hagut amb diferents espècies al·lòctones: *Ailanthus altissima*, *Arundo donax*, *Carpobrotus edulis*, *Ipomoea indica*, *Opuntia* spp., *Oxalis pes-caprae*, etc.

4/ Contribuir a l'estalvi de recursos hídrics, tan escassos actualment en aquesta Comunitat Autònoma. La majoria de les plantes de la flora balear estan perfectament adaptades a la forta sequera estival, perquè necessiten poca aigua per a la supervivència.

El cultiu de plantes microareals i/o amenaçades podrà servir, en el futur, en els Plans de Recuperació de la Flora Amenaçada.

En un futur no gaire llunyà, la producció de planta autòctona ha de servir per poder restaurar o embellir els voltants de les obres públiques, com és el cas de les autopistes i nous condicionaments de carreteres, experiència duita a terme amb molta cura i bon seny a les illes Canàries.

Les actuals lleis de Conservació de la Naturalesa protegeixen tota una sèrie de plantes silvestres de la nostres Illes; per tant és necessari demanar autorització a la Conselleria de Medi Ambient per poder recol·lectar material reproductiu (fruits, llavors i esqueixos) d'aquestes espècies. No hem d'oblidar que un excés de recol·lecció de material reproductiu de certes espècies rares o amenaçades podria posar en perill les seves minses poblacions. Semprè ha de prevaler la viabilitat de les poblacions salvatges a la seva comercialització. Nosaltres voldríem que aquesta visió proteccionista s'apliqués a tota la flora de les Illes Balears.

La riquesa florística de les nostres Illes és una de les més grans de la Flora Ibèrica. L'aïllament geogràfic de les diferents illes Balears (Gimnèsies i Pitiüses) actua constantment damunt la selecció de les diferents espècies i contribueix a la diversificació i fins i tot a la creació de nous tàxons. Per tant és fonamental no rompre aquest aïllament secular amb la introducció de plantes, esqueixos o llavors de les diferents illes o continent. És convenient que a cada illa és facin els seus vivers propis amb materials germinatius i vegetatius locals. Totes les obres públiques de restauració, ajardinament, repoblacions, etc. sempre es faran amb material autòcton de cada illa.

Per a la terminologia botànica us recomanem que consulteu els següents llibres de botànica: *Diccionario de Botánica* (Font i Quer 1977) i *Flora de Mallorca* (Bonafè, 1977-1980).

Mètode:

Les fitxes estan ordenades alfabèticament per famílies, gèneres i espècies. Com a norma general s'ha adoptat la nomenclatura i la descripció proposada als volums apareguts de la *Flora dels Països Catalans* (Bolòs & Vigo, 1984-95), de la *Flora Ibèrica* (Castroviejo et al., 1986-1998) i de la *Flora endèmica de les Balears* (Alomar, Mus & Rosselló, 1997).

Per als noms populars en català i en castellà, s'han recollit els noms proposats a les obres *Flora de Mallorca* (Bonafè, 1977-1980), *Flora dels Països Catalans* (Bolòs & Vigo, 1984-95), *Flora endèmica de les Balears* (Alomar, Mus & Rosselló, 1997) i *Archivos de Flora Ibèrica*. Nombres vulgars (Morales, Macía, Dorda & García, 1996).

Per cada tàxon s'assenyala en primer lloc la família, seguit del nom científic i dels noms populars en català i en castellà, acabant amb una petita descripció del tàxon, fenologia, distribució i hàbitat.

També es recullen les dades disponibles sobre la seva reproducció (època de recol·lecció, conservació, sistemes, tractaments, etc.). Les tècniques de reproducció de determinats tàxons que no hem pogut experimentar i sobre les quals existeix una ampla bibliografia, les hem posades en diferent tipus de lletra.

A l'apartat d'observacions es recullen certes dades d'interès específic de cada espècie.

Finalment es recullen les referències bibliogràfiques consultades.

FITXES DELS TÀXONS

Família *Aceràcies*

1	<i>Acer granatense</i>	ROTABOC	ARCE GRANADINO
---	------------------------	---------	----------------

Arbre de 2 a 8 m d'alçada. Fulles palmades, caduques. Flors verdoses, hermafrodites o polígames. Fruits secs, formats per dues sàmares molt inflades, alades, monospermes. Espècie protegida.

Floració: pel març i l'abril.

Distribució: iberomagrebinoibaleà.

Hàbitat: penyals orientats al N, rossegures i avencs, des dels 200 m fins als cims més alts.

Recol·lecció: del setembre al novembre.

Substrat: una mescla de 2/5 de substrat universal, 2/5 de terra porgada i 1/5 d'arena; o una mescla d'1/3 de compost, 2/3 de terra porgada i recobert de substrat universal.

Tractaments de conservació: conservau les sàmares a un lloc sec i fred.

Segons certs autors, les llavors tenen inhibidors que en retarden la germinació. Les llavors es conserven durant poc temps i s'han de plantar tot d'una, perquè perden la viabilitat aviat. El poder germinatiu de les llavors es pot perllongar guardant-les en recipients hermètics tancats i a temperatura de 5° C. Hi ha un alt percentatge de llavors buides.

1ª Reproducció germinativa: férem el planter a l'octubre. Remullàrem les sàmares durant una setmana, canviant diàriament l'aigua. Enterràrem 1 o 2 llavors per alvèol, a 1-2 cm de profunditat i ho cobrírem de substrat universal porgat.

Resultats: germinà als 3 mesos, d'una forma irregular i escalonada, en un 60%.

2ª Reproducció germinativa: férem el planter al setembre; dos dies després de recollides. Remullàrem les sàmares dins aigua durant 48 h; i enterràrem 1 o 2 llavors per alvèol, a 1-2 cm de profunditat i ho cobrírem de substrat universal porgat.

Resultats: germinà als 5 mesos, en un 80%.

Observacions: convé protegir els plançons del sol. El trasplantament definitiu s'ha de fer a l'hivern a 1-2 (3) anys.

Reproducció vegetativa: segons la bibliografia consultada amb altres espècies semblants; pel mes de juny cal preparar els esqueixos tendres de 10 a 20 cm de llarg i gruix com un llapis, però és bastant difícil. Es pot emprar àcid indolbutíric (1.000 a 10.000 mg) en talc; cal locals dins hivernacle davall boira i en lliu calent; i en una mescla de torba i arena o mescla d'1/1 de molsa turbosa i perlita.

També es poden fer esqueixos de tija dura, a l'hivern. A l'hivern és difícil fer que els esqueixos de rel sobrevisquin.

Segons altres espècies semblants:

Acer palmatum

Època	Tractament	Hormona	Resultat
—	20 hores dins aigua	—	0
—	20 hores dins solució	àcid indolbutíric 50 mg/l.	20% d'arrelament en 42 dies

Acer rubrum

Època	Tractament	Hormona	Resultat
juny	6 hores dins aigua	—	0
juny	6 hores dins solució	àcid indolbutíric 200 mg/l.	63% d'arrelament en 56 dies

Acer saccharinum

Època	Tractament	Hormona	Resultat
juny	32 hores dins aigua	—	0
juny	32 hores dins solució	àcid indolacètic 50 mg/l.	85% d'arrelament
juliol	—	---	33% d'arrelament
juliol	48 hores dins solució	àcid indolacètic 10 mg/l.	100% d'arrelament

EMPLECS:

- Esculet a mitjan juny.
- Empelt de pua de costat a l'agost.
- Empelt a l'anglesa a principis de primavera.

Bibliografia: Ruiz de la Torre 1971; Pañella 1972; Bonafè 1977-80; Ceballos 1986; Besnier 1989; Van den Heede & Lecourt 1989; Hartmann & Kester 1990; Ruiz de la Torre & al 1990; Sigüero 1990; Sigüero 1991e.

Família *Amaril·lidàcies*

2	<i>Leucojum aestivum</i> subsp. <i>pulchellum</i>	ASSA	CAMPANILLA DE VERANO
---	--	------	----------------------

Planta vivaç amb bulb gros, amb túniques membranoses. Tija de 30 a 50 cm d'alçada, robusta amb 2 angles aguts. Fulles molt llargues linears, bassals. Flors blanques amb una taca verda a l'extrem dels tèpals.

Floració: del febrer al maig.

Distribució: mediterrània occidental.

Hàbitat: torrents, fonts, des del nivell de la mar fins als 700 m.

Recol·lecció: pel juny i el juliol.

Substrat: una mescla de 2/5 de compost, 2/5 de substrat universal i 1/5 d'arena; o una mescla de 2/5 de compost 1/5 de substrat universal i 2/5 de terra porgada.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planters al setembre. Enterrarem 5 o 6 llavors per alvèol, a 1-2 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa de substrat universal i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 4 mesos en un percentatge del 90%.

Reproducció vegetativa: separació de bulbets, cada 3-4 anys, a l'agost fins a l'octubre.

Bibliografia: Bonafè 1977-80; Van den Heede & Lecourt 1989.

Família *Amaril·lidàcies*

3	<i>Pancratium maritimum</i>	LLIRI DE MAR	AZUCENA MARINA
---	-----------------------------	--------------	----------------

Planta vivaç amb bulb gros, amb túniques membranoses brunes. Fulles linears. Tija floral de 30-60 cm d'alçada, amb umbel·la de flors grans, de color blanques, i oloroses. Llavors subglobuloses, negres. Espècie protegida.

Floració: del maig a l'octubre.

Distribució: mediterrània.

Hàbitat: dunes litorals.

Recol·lecció: de l'octubre al desembre.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Substrat: arena.

Reproducció germinativa: a l'octubre férem el planter, enterrarem 2-3 llavors per alvèol, a 1-2 cm de profunditat i ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal.

Resultats: germinà als 21 dies en un 90%.

Reproducció vegetativa: separació de bulbs a la tardor.

Bibliografia: Bonafè 1977-80; Ceballos 1986; Van den Heede & Lecourt 1989; Carrasco 1990; Hartmann & Kester 1990.

Família *Apiàcies*

4	<i>Ferula communis</i>	FÈRLERA	CAÑAHEJA COMÚN
---	------------------------	---------	----------------

Planta vivaç de rizoma gruixat, ramificat. Fulles grosses, blanques, molt dividides en segments linears. Tiges d'1 a 2 m d'alçada, dretes, fistuloses; amb umbel·la gran i flors grogues.

Floració: del maig a l'agost.

Distribució: mediterrània.

Hàbitat: llocs pedregosos, voreres de camins i, en general, a llocs descarnats i secs, des del nivell de la mar fins als cims més alts.

Recol·lecció: del juny a l'agost.

Substrat: una mescla de 2/5 de substrat universal, 2/5 de terra porgada i 1/5 d'arena.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

1ª Reproducció germinativa: prepararem els planters a l'octubre. Es deixaren les llavors en remull durant 48 h dins aigua, per eliminar els inhibidors de la cutícula. Enterrarem 2 o 3 llavors per alvèol, a una profunditat d'1-2 cm, ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 60 dies en un percentatge del 90%.

2ª Reproducció germinativa: prepararem els planters al novembre. Enterrarem 2 o 3 llavors per alvèol; a una profunditat d'1-2 cm, ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 40 dies en un percentatge del 80%.

3ª Reproducció germinativa: prepararem els planters al setembre. Es deixaren les llavors en remull durant 48 h dins aigua, per eliminar els inhibidors de la cutícula. Enterrarem 2 o 3 llavors per alvèol, a una profunditat d'1-2 cm, ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinaren als 17 dies en un percentatge del 90%.

Bibliografia: Bonafè 1977-80.

Família *Apiàcies*

5	<i>Pastinaca lucida</i>	CARNASSA
---	-------------------------	----------

Planta biennal, pubescent, fètida. Fulles membranoses, finament serrades, lluents per damunt, un poc glauques per davall, les radicals cordiformes i enteres; les caulinars inferiors molt grosses, llargament peciolades, pinnatisectes, amb 3-7 segments enters o lobulats. Tiges de 50 a 100 cm d'alçada, dretes solcades, anguloses, un poc fistuloses, ramificades amb les branques superiors oposades o verticil·lades a l'entorn del peduncle que aguanta la umbel·la central. Flors grogues, en umbel·la de 8-10 radis desiguals. Fruit oval, amb les costelles filiformes prominents.

Floració: del maig a l'agost.

Distribució: endèmica de les Gimnèsies (Mallorca i Menorca).

Hàbitat: llocs pedregosos, voreres de camins i, en general, a llocs descarnats i secs, des del nivell de la mar fins als cims més alts.

Recol·lecció: per l'agost i el setembre.

Substrat: una mescla de 2/5 de substrat universal; 2/5 de terra porgada i 1/5 d'arena.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

1ª Reproducció germinativa: prepararem els planters a l'octubre i el novembre. S'han deixat les llavors en remull durant 48 h dins aigua, per eliminar els inhibidors de la cutícula. Enterrarem 2 o 3 llavors per alvèol, a una profunditat d'1-2 cm, ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 37 dies en un percentatge del 90%.

2ª Reproducció germinativa: prepararem els planters al novembre. Enterrarem 2 o 3 llavors per alvèol, a una profunditat d'1-2 cm, ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 30 dies de forma escalonada i irregular en un percentatge del 30%.

Bibliografia: Alomar et al. 1997.

Família *Araliàcies*

6	<i>Hedera helix</i>	HEURA	HIEDRA
---	---------------------	-------	--------

Liana enfiladissa de tiges sarmentoses, aferradisses. Fulles alternes, coriàcies, lluents palmatinerves. Flors groguenques en umbel·la simple, terminal. Baia globulosa, negra. Llavors anguloses.

Floració: pel setembre.

Distribució: pluriregional.

Hàbitat: alzinars ombrívols i parets orientades al nord; s'enfila per parets i troncs.

Recol·lecció: pel febrer i el març.

Substrat: una mescla de 2/5 de compost 1/5 de substrat universal i 2/5 de terra porgada.

Tractaments de conservació: recol·lectau els fruits ben madurs. Separau la polpa de la llavor per maceració durant 48 h. Hem conservat les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem el planter al març. Posàrem les llavors dins aigua durant 48 h. Enterràrem 2 o 3 llavors per alvèol a una profunditat d'1-2 cm i ho cobrìrem amb una capa fina de substrat universal.

Resultats: germinà als 30 dies en un percentatge del 75%.

Observacions: convé protegir del sol els plançons durant el primer any.

Reproducció vegetativa: al març preparàrem els esqueixos de forma juvenil de 10 cm tractats amb hormones d'arrelament (àcid indolbutíric 0'4%).

Resultats: arrelaren als 60 dies en un percentatge del 90%.

Reproducció vegetativa: *segons la bibliografia consultada, pel juliol i l'agost preparau els esqueixos de forma juvenil, no fructífera, de fulles lobades; i tractau amb àcid indolbutíric a 20.000 mg/l.*

També per l'abril preparau els esqueixos semillenyosos, en terra arenosa o amb aigua.

També es pot fer de murgó pel setembre i repoblant a l'any següent.

Reproducció de planta autòctona

Nedera helix

<i>Època</i>	<i>Tractament</i>	<i>Hormona</i>	<i>Resultat</i>
<i>gener</i>	-----	---	0
<i>gener</i>	24 h dins solució	àcid indolacètic 100 mg/l.	100% d'arrelament en 28 dies
<i>gener</i>	24 h dins solució	àcid naftalenoacètic 100 mg/l.	100% d'arrelament
<i>juliol</i>	4 h dins solució	àcid indolbutíric 30 mg/l.	100% d'arrelament
<i>juliol</i>	24 h dins aigua	-----	96% d'arrelament

Nedera helix

<i>Època</i>	<i>Substrat</i>	<i>Tractament</i>	<i>Hormona</i>
<i>Juliol i setembre</i>	2 torba/1 arena	màstic/pols	àcid indolbutíric 1-2%
<i>Febrer davall vidre</i>	3 torba/1 arena	màstic/pols	àcid indolbutíric 2%
<i>Juliol i setembre</i>	2 torba/1 arena	màstic/pols	àcid indolbutíric 1-2%

Bibliografia: Bonafè 1977-80; Magrini 1979; Van den Heede & Lecourt 1989; Hartmann & Kester 1990; Carrasco 1989; Ruiz de la Torre & al. 1990; Siguero 1991e.

Família *Arecàcies*

7	<i>Chamaerops humilis</i>	GARBALLÓ	PALMITO
---	---------------------------	----------	---------

Palmereta de 2 a 6 m d'alçada, amb molts d'ulls a la base formant ordinàriament motes compactes. Fulles grosses en forma de ventall, amb 12-15 segments plegats longitudinalment, amb els peciols comprimits, armats d'agullons. Espàdix dret, de 25-40 cm, amb 2 espates més o menys soldades a la base i a vegades amb 2 secundàries més amunt. Flors polígames, dioiques, grogues; amb 6-9 estams; amb 3 ovaris. Dàtils unispermes. Espècie protegida.

Floració: pel març.

Distribució: mediterrània occidental.

Hàbitat: abunda a les garrigues dels extrems de la serra de Tramuntana i península d'Artà; i és més rar a Menorca i Eivissa, des del nivell de la mar fins als 900 m.

Recol·lecció: de l'octubre al desembre.

Substrat: una mescla d'1/3 de terra porgada, 1/3 de substrat universal i 1/3 de compost.

Tractaments de conservació: recol·lectau els dàtils més madurs. Posau en maceració durant una setmana els dàtils dins aigua per reblanir i separau la polpa de la llavor. Eixugau les llavors i conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor i a la primavera. Posarem les llavors netes dins aigua durant 48 h. Enterrarem 2 llavors per alvèol, a 3-4 cm de fondària, ho cobrirem amb de substrat universal porgat, i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 8 mesos en un percentatge del 75%.

Reproducció vegetativa: segons la bibliografia consultada es pot dividir per a separació de brots.

Bibliografia: Bonafè 1977-80; Ceballos 1986; Van den Heede & Lecourt 1989.

Família *Asteràcies*

8	<i>Cheirolophus intybaceus</i>	BRACERA DE ROCA	ESCOBÓN
---	--------------------------------	-----------------	---------

Arbust de 40 a 100 cm d'alçada, amb les tiges subllenyses a la base, dretes, estriades, ramificades a l'apex. Fulles d'un verd pàl·lid, llises, glabres; les inferiors peciolades, lirades, pinnatipartides, de lòbuls enters, drets, mucronats; les superiors sèssils, enteres o lobades, amb els lòbuls inferiors simulant estípules. Capítols solitaris, terminals, sense fulles florals. Involucre globulós, pubescent a la base, lluent; bràctees imbrincades, ovatooblongues, amb un apèndix groguenc. Flors purpurines. Aquenis llunts, corbats, amb taques brunes.

Floració: del juny a l'agost.

Distribució: iberooccidental.

Hàbitat: penyals de les muntanyes més termòfiles, des del nivell de la mar fins als 500 m.

Recol·lecció: del juliol al setembre.

Substrat: una mescla de 2/3 de substrat universal i 1/3 de compost; o una mescla d'1/3 de terra porgada, 1/3 de substrat universal i 1/3 de compost.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

1ª Reproducció germinativa: prepararem els planters a la tardor i a la primavera. Es deixaran les llavors en remull dins aigua durant 48 h. Enterrarem 1-2 plomalls per alvèol, a una profunditat d'1-2 cm, ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal, i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 21 dies en un percentatge del 90%.

2ª Reproducció germinativa: prepararem els planters al gener. Enterrarem 2 plomalls per alvèol, a una profunditat d'1-2 cm, ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal, i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 60 dies en un percentatge del 70%.

3ª Reproducció germinativa: prepararem els planters a l'octubre. Enterrarem 2 plomalls per alvèol, a una profunditat d'1-2 cm, ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal, i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 17 dies en un percentatge del 90%.

Bibliografia: Bonafè 1977-80.

Família *Asteràcies*

9	<i>Helichrysum ambiguum</i>	MAÇANELLA
---	-----------------------------	-----------

Planta perenne, de 30 a 100 cm que forma mates compactes, llenyosa a la base, de coloració grisenca per mor del toment de les fulles i tiges. Fulles alternes, lanceolades, un poc carmoses, atenuades a la base. Capítols florals grans, amb flors pentàmeres, grogues, sense lígules. Fruit en cipsela, amb plomall.

Floració: pel maig i el juny.

Distribució: endèmica de les Gimnèsies.

Hàbitat: penyals i peu de penyal de les muntanyes, des del nivell de la mar fins als cims més alts.

Recol·lecció: del maig al juliol.

Substrat: una mescla d'1/3 de terra porgada, 1/3 de substrat universal i 1/3 de compost.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: prepararem els planters a la tardor i a la primavera. Posarem 1-2 plomalls per alvèol, a una profunditat de 0'5 cm, ho taparem amb una capa fina de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 21 dies en un percentatge del 50%.

Observacions: dins cambra de germinació les llavors germinen a partir dels 20° C en un 60%.

Reproducció vegetativa: prepararem els esqueixos de brots tendres al gener i al febrer. Posarem els esqueixos en aigua 24 h. Tractats amb hormones d'arrelament en pols (àcid indolbutíric 0'2%).

Resultats: arrelaren en un percentatge del 80%.

Bibliografia: Llorens, et al. 1994; Alomar et al 1997.

Família *Asteràcies*

10	<i>Helichrysum rupestre</i>	MAÇANELLA DE PENYAL
----	-----------------------------	---------------------

Planta perenne, de 30 a 120 cm que forma mates compactes, llenyosa a la base, de coloració grisenca per mor del toment de les fulles i tiges. Fulles alternes, linears, un poc carneses, atenuades a la base, llargues, de vora revoluda. Capítols florals terminals, grans, amb flors pentàmeres, grogues, sense lígules. Fruit en cipsela, amb plomall.

Floració: pel maig i el juny.

Distribució: mediterrània occidental.

Hàbitat: penyals i peu de penyal de les muntanyes, des del nivell de la mar fins als cims més alts.

Recol·lecció: pel maig i el juny.

Substrat: una mescla d'1/3 de terra porgada, 1/3 de substrat universal i 1/3 de compost.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: prepararem els planters a la tardor i a la primavera. Enterrarem 2-3 plomalls per alvèol, a una profunditat de 0'5 cm, ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 21 dies en un percentatge del 60%.

Observacions: dins cambra de germinació les llavors germinen a partir dels 20° C en un 80%.

Reproducció vegetativa: prepararem els esqueixos de brots tendres al gener i al febrer. Posarem els esqueixos en aigua durant 24 h. Tractats amb hormones d'arrelament en pols (àcid indolbutíric 0'2%).

Resultats: arrelaren en un percentatge del 80%.

Bibliografia: Bonafè 1977-80; Llorens, et al. 1994.

Família *Asteràcies*

11	<i>Launaea cervicornis</i>	SOCARRELL
----	----------------------------	-----------

Arbust llenyós, espinós, en forma de coixinet, d'uns 30 a 50 cm. Fulles oblongues, amb el marge irregularment denticulat. Capítols solitaris amb flors pentàmeres, ligulades, grogues. Fruit en cipsela, amb plomall. Espècie protegida.

Floració: pel maig i el juny.

Distribució: endèmica de les Gimnèsies.

Hàbitat: costers assolellats i ventosos del litoral.

Recol·lecció: del maig al juliol.

Substrat: una mescla d'1/3 de terra porgada, 1/3 de substrat universal i 1/3 de compost.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

1ª Reproducció germinativa: prepararem els planters a la primavera. Enterrarem 2-3 plomalls per alvèol, a una profunditat de 0'5 cm, ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 21 dies en un percentatge del 75%.

2ª Reproducció germinativa: prepararem els planters a la tardor. Enterrarem 2-3 plomalls per alvèol, a una profunditat de 0'5 cm, ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 21 dies en un percentatge del 75%.

3ª Reproducció germinativa: prepararem els planters al gener. Enterrarem 2-3 plomalls per alvèol, a una profunditat de 0'5 cm, ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 60 dies de forma lenta i irregular en un percentatge del 40%.

Bibliografia: Alomar et al 1997.

Família *Asteràcies*

12	<i>Santolina chamaecyparissus</i> subsp. <i>magonica</i>	CAMAMIL·LA	MANZANILLA DE MAÓ
----	---	------------	----------------------

Arbust de 50 a 100 cm, de forma arrodonida, olorós, cendrós, llenyós, ramificat i tomentós. Fulles carneses, linears, peciolades, de raquis gruixat, pinnatífides, amb 4 sèries de lòbuls curts, obovals. capítols subglobulosos, sobre peduncle llarg. Involucre d'escames desiguals. Flors grogues. Espècie protegida.

Floració: pel juny i el juliol.

Distribució: mediterrània occidental.

Hàbitat: litoral rocós i costers assolellats dels cims més alts.

Recol·lecció: de l'agost a l'octubre.

Substrat: una mescla d'1/3 de terra porgada, 1/3 de substrat universal i 1/3 de compost.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: prepararem els planters a la tardor i a la primavera. Enterrarem 1-2 plomalls per alvèol, a 0'5 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 21 dies en un percentatge del 90%.

Observacions: dins cambra de germinació les llavors germinen entre els 14° i els 23° C.

1ª Reproducció vegetativa: al setembre, prepararem els esqueixos llenyosos i de 15 cm, amb brots tendres, i tractarem amb hormones d'arrelament en pols (àcid indolbutíric 1%).

Resultats: arrelaren en un percentatge del 75%.

2ª Reproducció vegetativa: al setembre, prepararem els esqueixos de 15 cm de creixement d'un any amb el peu lignificat i amb brots tendres, i tractarem amb hormones d'arrelament en pols (àcid indolbutíric 1%).

Resultats: arrelaren en un percentatge del 80%.

3ª Reproducció vegetativa: al març, prepararem els esqueixos de 10 cm de creixement d'un any amb brots tendres, i tractarem amb hormones d'arrelament en pols (àcid indolbutíric 0'4%).

Resultats: arrelaren en un percentatge del 90%.

Observacions: també es pot fer per divisió de mata.

Bibliografia: Bonafè 1977-80; Van en Heede & Lecourt 1989; Ruiz de la Torre & al. 1990; Llorens & Tébar 1992.

Família *Brassicàcies*

13	<i>Brassica balearica</i>	COL BORDA
----	---------------------------	-----------

Petita mata de 30 a 40 cm, llenyosa a la base, glabra. Fulles carneses, blavenques, glabres, festonado sinuades, suborbiculars, llunts, peciolades. Flors grans, grogues, perfumades, disposades en raïms. Silícula gruixuda.

Floració: del febrer a l'abril.

Distribució: endèmica de Mallorca.

Hàbitat: fissures i escletxes de cingles ombrívols i preferentment orientats al nord, des dels 200 m fins als cims més alts.

Recol·lecció: pel juliol i l'agost.

Substrat: una mescla de 2/5 de substrat universal, 2/5 de terra porgada i 1/5 d'arena; o una mescla d'1/3 de compost, 2/3 de terra porgada i recobert de substrat universal.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

1ª Reproducció germinativa: férem el planter a la tardor. Remullàrem dins aigua les llavors durant 24 h. Enterràrem 1 o 2 llavors per alvèol, a 1-2 cm de profunditat i ho cobrirem amb una capa fina de fullaca d'alzinar porgada.

Resultats: germinà als 23 dies en un percentatge del 75%.

1ª Reproducció germinativa: férem el planter al febrer. Enterràrem 1 o 2 llavors per alvèol, a 1-2 cm de profunditat i ho cobrirem amb una capa fina de fullaca d'alzinar porgada.

Resultats: germinà als 60 dies en un percentatge del 50 %.

Observacions: dins cambra de germinació les llavors germinen a partir dels 20° C en 2-3 setmanes.

Reproducció vegetativa: *segons la bibliografia consultada, preparaui els esqueixos a la primavera.*

Bibliografia: Llorens, et al. 1994; Alomar et al. 1997.

Família *Brassicàcies*

14	<i>Matthiola incana</i>	VIOLER BORD	ALHELÍ BLANCO
----	-------------------------	-------------	---------------

Planta perenne, erecta, ramificada, tomentosa i blanquinosa. Tija llenyosa i coberta de cicatrius foliars a la part inferior. Fulles enteres oblongues, obtuses, atenuades en pecíol curt, aglomerades en roseta a la part superior de les tiges. Flors grans de color porpra, flairoses, disposades en raïms; síliqua erecta, llarga amb tres apèndixs apicals curts.

Floració: del gener al juliol.

Distribució: mediterraneatlàntica.

Hàbitat: vegetació ruderal i rupícola.

Recol·lecció: pel juliol.

Substrat: una mescla de 2/5 de compost, 2/5 de terra porgada i 1/5 d'arena.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem el planter a la tardor i a la primavera a partir dels 16° C. Remullàrem les llavors dins aigua durant 24 h. Enterràrem 1 o 2 llavors per alvèol, a 1-2 cm de profunditat i ho cobrirem amb una capa fina de fullaca d'alzinar porgada.

Resultats: germinà als 23 dies en un percentatge del 75%.

Bibliografia: Hartmann & Kester 1990.

Família *Brassicàcies*

15	<i>Matthiola sinuata</i>	VIOLER DE MARINA	ALHELÍ MARÍTIMO
----	--------------------------	------------------	-----------------

Planta biennial, glandulosa, de toment blanc. Tija dreta més o menys ramificada. Fulles dentades, pinnatífides, en roseta basal, aplicada a terra. Flors purpurines, o blanques, oloroses, disposades en raïms. Sílqua erecta, llarga, amb tres apèndixs apicals curts. Llavors ovals, alades.

Floració: del maig al setembre.

Distribució: mediterraneoatlàntica.

Hàbitat: viu pels arenals.

Recol·lecció: pel juliol.

Substrat: una mescla de 2/5 de compost, 2/5 de terra porgada i 1/5 d'arena.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem el planter a la tardor i a la primavera a partir dels 16° C. Remullàrem les llavors dins aigua durant 24 h. Enterràrem 1 o 2 llavors per alvèol, a 1-2 cm de profunditat i ho cobrírem amb una capa fina de fullaca d'alzinar porgada.

Resultats: germinà als 23 dies en un percentatge del 75%.

Bibliografia: Bonafè 1977-80.

Família *Buxàcies*

16	<i>Buxus balearica</i>	BOIX	BOJ BALEAR
----	------------------------	------	------------

Arbust de 2 a 5 m d'alçada, molt ramificat. Fulles oposades, persistents, coriàcies, oblongues, escotades, lluent, amb el pecíol decurrent. Flors monoiques, grogues, oloroses, quasi fasciculades a l'axil·la de les fulles. Perigoni de 4 sèpals desiguals, bracteolats. Flors masculines amb 4 estams lliures. Flors femenines amb 3 pistils lliures, persistents. Càpsula dura, trilobular, acabada en tres puntes divergents. Espècie protegida.

Floració: per l'abril.

Distribució: mediterrània.

Hàbitat: costers assolellats, de la serres de Tramuntana i Llevant, Cabrera i Dragonera, des del nivell de la mar fins als 1.200 m.

Recol·lecció: del juny al setembre.

Substrat: una mescla d'1/3 de terra porgada, 1/3 de substrat universal i 1/3 de compost; o 1/4 de substrat universal, 1/4 de compost i 2/4 de terra porgada.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: prepararem els planters a la tardor. Deixarem les llavors dins aigua durant 24 h. Enterrarem 2 o 3 llavors per alvèol, a una profunditat de 2 cm, ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: a l'aire lliure germinà a les 3 setmanes en un percentatge del 70 %.

Observacions: en cambra de germinació les llavors germinen entre els 16° i els 18° C. Encara que de llavors, creix molt a poc a poc.

Reproducció vegetativa:

1° Tractament: de murgó a l'estiu o hivern, enterrarem les tanyades a uns 15 cm de profunditat. Durant el primer any s'eliminaran els rebrots i ulls que sortiren a la zona anterior de la tanyada amb excepció dels brots terminals. Convé mantenir el sòl fresc. Durant l'hivern següent es talla la tanyada per la zona que s'enterra.

Resultats: arrelaren en un percentatge del 60% en 50 dies.

2º Tractament: a la tardor i a l'hivern prepararem els esqueixos semidurs de 20 cm de llarg i de més de 2 cm de diàmetre, amb gemes i unes quantes fulles. Tractarem amb hormones d'arrelament en pols (àcid indolbutíric 0'6 %).

Resultats: arrelaren en un percentatge del 70% en 70 dies.

Dades provinents de bibliografia: segons la bibliografia consultada amb Buxus sempervirens:

<i>Època</i>	<i>Substrat</i>	<i>Hormona</i>
<i>agost i setembre</i>	<i>4 torba/1 arena</i>	<i>àcid indolbutíric 1%</i>
<i>agost i setembre</i>	<i>4 torba/1 arena</i>	<i>àcid indolbutíric 0.4 %</i>

Buxus sempervirens:

<i>Època</i>	<i>Tractament</i>	<i>Hormona</i>	<i>Resultat</i>
<i>octubre</i>			<i>33% d'arrelament en 70 dies</i>
<i>octubre</i>	<i>20 h dins solució</i>	<i>àcid indolbutíric 30-50 mg/l.</i>	<i>70% d'arrelament en 70 dies</i>
<i>octubre</i>			<i>70% d'arrelament en 70 dies</i>
<i>octubre</i>	<i>20 h dins solució</i>	<i>àcid indolbutíric 30 mg/l.</i>	<i>100% d'arrelament en 70 dies</i>

Bibliografia: Bonafè 1977-80; Van den Heede & Lecourt 1989; Hartmann & Kester 1990; Ruiz de la Torre & al. 1990; Siguero 1991e; Llorens & Tébar 1992.

Família *Caprifoliàcies*

17	<i>Lonicera implexa</i>	XUCLAMEL	MADRESELVA
----	-------------------------	----------	------------

Arbust de tiges lianoides d'1 a 2 m, sarmentoses, glabres. Fulles persistents, oblongues, enteres, gruixades, coriàcies i lluints per l'anvers i blanquinoses pel revers, mucronades, amb el marge transparent; les superiors unides per la base, les altres sèssils. Flors verticil·lades en capítols terminals, al centre de les dues fulles florals soldades. Calze amb les dents curtes i obtuses. Corol·la olorosa, groguenca o purpurina, pubescent, tubular; llavi superior amb 4 lòbuls obtusos; llavi inferior més llarg, enter. Estil eriçat. Baia vermella, ovoide.

Floració: pel maig i el juny.

Distribució: mediterrània occidental.

Hàbitat: alzinars, garrigues ombrívols i bardisses, des del nivell de la mar fins als 1.000 m.

Recol·lecció: del juliol al setembre.

Substrat: una mescla d'1/3 de terra porgada, 1/3 de substrat universal i 1/3 de compost.

Tractaments de conservació: recol·lectau els fruits més madurs. Posau-los en maceració durant 4 dies dins aigua per reblanir i separar la polpa de la llavor. Eixugau les llavors i conservau-les a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: prepararem els planters a la tardor i a la primavera. Deixades les llavors dins aigua durant 24 h. Enterrarem 1 o 2 llavors per alvèol, a una profunditat d'1-2 cm, ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Reproducció vegetativa: a la tardor, o pel febrer i el març remullarem dins aigua durant 24 h. els esqueixos llenyosos de 22 cm, amb brots i unes quantes fulles, per llavors tractar-los amb hormones d'arrelament en pols (àcid indolbutíric 4%).

Resultats: arrelaren als 30 dies en un percentatge del 70%.

Reproducció vegetativa: *segons la bibliografia consultada amb altres espècies d'aquest gènere:*

- *Són fàcils de fer els esqueixos semillenyosos de 22 cm, davall vidre a l'estiu.*
- *Esqueixos per l'abril o per l'agost, en terra arenosa, davall plàstic.*
- *Divisió de rabassa.*
- *Murgó pel juny.*

Bibliografia: Bonafè 1977-80; Salvat eds. 1977; Magrini 1979; Catalán 1985; Van den Heede & Lecourt 1989; Carrasco 1989; Hartmann & Kester 1990; Ruiz de la Torre & al. 1990; Siguero 1991e.

Família *Caprifoliàcies*

18	<i>Viburnum tinus</i>	MARFULL	DURILLO
----	-----------------------	---------	---------

Arbust d'1 a 4 m d'alçada, frondós, ramificat, d'escorça grisenca. Fulles persistents, breument peciolades, coriàcies, ovatoagudes, enteres, pubescents. Flors en cimes espesses, terminals, breument pedunculades, amb el peduncle pubescent i cobert de petites glàndules negres. Bràctees petites, lanceolades. Calze amb 5 dents ovatoagudes. Corol·la blanca, campanulada, de 5 lòbuls arrodonits, iguals. Fruit bacciforme, subglobulós, d'un blau negrenc, monosperm. Espècie protegida.

Floració: del gener al març.

Distribució: mediterrània.

Hàbitat: alzinars i garrigues de muntanya.

Recol·lecció: de l'octubre al desembre.

Substrat: una mescla d'1/4 de substrat universal, 1/4 de compost i 2/4 de terra porgada.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: prepararem els planters a la tardor i a la primavera. Deixades les llavors dins aigua durant 24 h. Enterrarem 1 o 2 llavors per alvèol, a 1-2 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 14 mesos en un percentatge del 80%.

Reproducció vegetativa: *segons la bibliografia consultada és convenient, pel juliol i l'agost, el filferament previ a la base de l'esqueix semillenyós i tractar-los amb àcid indolbutíric a 30 parts per milió durant 8 h.*

Altres dades provinents de bibliografia:

<i>Època</i>	<i>Substrat</i>	<i>Tractament</i>	<i>Hormona</i>
<i>juny i juliol</i>	<i>2 torba /1 arena</i>	<i>màstic i pols</i>	<i>àcid indolbutíric 1%</i>
<i>juny i juliol</i>	<i>1 torba /1 arena</i>	<i>Solució</i>	<i>àcid indolbutíric 25 mg/l.</i>
<i>setembre</i>	<i>2 torba /1 arena</i>	<i>màstic i pols</i>	<i>àcid indolbutíric 1%</i>
<i>febrer davall vidre</i>	<i>3 torba /1 arena</i>	<i>màstic i pols</i>	<i>àcid indolbutíric 1%</i>

Bibliografia: Magrini 1979; Hartmann & Kester 1990; Ruiz de la Torre & al. 1990; Siguero (1991e; 1991d).

Família *Cariofil·làcies*

19	<i>Dianthus rupicola</i> subsp. <i>bocchoriana</i>	CLAVELL DE ROCA
----	--	-----------------

Arbust perenne, glabra de 30 a 60 cm. Fulles glauques, carneses, linearlanceolades, agudes, embeinants a la base. Flors vermelles amb pedicels curts, disposades en fascicles terminals, envoltats de bràctees; amb marge dels pètals crenulats. Fruit en càpsula d'unes 50 llavors. Espècie protegida.

Floració: del juliol al setembre.

Distribució: endèmica de Mallorca.

Hàbitat: penyals i replans de cingles marítims, a llocs assolellats del nord de Mallorca.

Recol·lecció: del setembre al novembre.

Substrat: una mescla d'1/4 de compost, 1/4 de substrat universal, 2/4 de terra porgada; o una mescla de 2/6 de terra porgada, 2/6 de compost i 2/6 de substrat universal.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred. Si no s'han de sembrar a l'any convé deshidratar les llavors amb silicagel i conservar-les dins un recipient hermètic a menys de 5° C.

1ª Reproducció germinativa: férem el planter a la tardor. Enterrarem unes quantes llavors per alvèol a 1-2 cm de profunditat, ho taparem amb una capa fina de compost porgada; i protegirem el planter a l'ombra.

Resultats: germinà als 15 dies en un percentatge del 90%.

2ª Reproducció germinativa: férem el planter a la primavera i férem els mateixos tractaments descrits avanç.

Resultats: germinà als 15 dies en un percentatge del 100%.

Observacions: dins cambra de germinació les llavors germinen a la setmana, a 20° C. Les plantes adultes entren en repòs després de florir i en aquest temps es regaran molt poc.

Reproducció vegetativa: segons la bibliografia consultada amb altres espècies de clavells.

Per agost i setembre prepara els esqueixos herbacis davall vidre.

Per primavera prepara els esqueixos herbacis, a 18-27° C.

també es pot fer per brots de taló semillenyosos.

Les rames laterals que surten després de la floració se separen i es planten; els esqueixos arrelen en 2-4 setmanes.

També es pot fer per divisió de mata al final de l'hivern.

Segons la bibliografia consultada amb altres espècies de clavells.

Edad	Substrat	Hormona
Devers un any	Arena	Pols / àcid indolbutíric 1% / fungicida
Devers un any	Arena	Pols / àcid indolbutíric 0.1% / fungicida
Devers un any	Arena	Pols / àcid indolbutíric 0.8 % / fungicida
Devers un any	1 torba/1 arena	Pols / àcid indolbutíric 0.1 % / fungicida
Devers un any	1 torba/1 arena	Pols / àcid indolbutíric 0.4 % / fungicida
Devers un any	1 torba/1 arena	Pols / àcid indolbutíric 0.1 % / fungicida

Murgó: murgó amb incisió a plena terra per a plantes flexibles; i murgó aeri per a espècies de tija rígida.

Bibliografia: Salvat eds. 1977; Van den Heede & Lecourt 1989; Hartmann & Kester 1990; Llorens & Tébar 1992; Alomar et al. 1997.

Família *Cariofil·làcies*

20	<i>Silene cambessedesii</i>	MOLINET
----	-----------------------------	---------

Planta anual, erecta, coberta de pèls glandulosos que li donen un aspecte pubescent, viscos al tacte. Fulles carnoses, lanceolades, oposades, la majoria disposades en roseta basal. Flors grans rosades, disposades en inflorescències pauciflores. Fruit en càpsula. Llavors negrenques, arrodonides.

Floració: del març al juny.

Distribució: endèmica de les Pitiüses (Eivissa i Formentera) i del País Valencià.

Hàbitat: arenals exposats i assolellats, ocasionalment pot trobar-se dintre pinars i savinars.

Recol·lecció: pel juny i el juliol.

Substrat: una mescla de 2/6 de terra porgada, 2/6 de compost, i 2/6 de substrat universal; o una mescla d'1/4 de compost, 1/4 de substrat universal, 2/4 de terra porgada.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: prepararem el planter a la tardor i a la primavera. Enterrarem unes quantes llavors per alvèol, a 1-2 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa fina de compost i ho protegirem el planter a l'ombra.

Resultats: en ambdós casos germinà als 21 dies en un percentatge del 90%.

Bibliografia: Guerau & Torres 1981; Alomar et al. 1997.

Família *Cariofil·làcies*

21	<i>Silene hifacensis</i>	MOSQUERA ROJA
----	--------------------------	---------------

Arbust subllenyós, de 15 a 80 cm, amb fulles basals en roseta. Fulles coriàcies, sedoses, lanceolades, agudes, peciolades, pubescents o glabrescents. A l'estiu les fulles van prenent un color vermellós. Tija floral de 40-80 cm amb inflorescència piramidal laxa. Flors grans, rosades, amb els pètals bilobats. El fruit és una càpsula dehiscent. Llavors negrenques, arrodonides. Espècie protegida.

Floració: de l'abril al juny.

Distribució: endèmica del Penyal d'Ifac i de les Pitiüses.

Hàbitat: penyals, escletxes i costers entre els 80 m i als 300 m.

Recol·lecció: pel juny i el juliol.

Substrat: una mescla d'1/4 de compost, 1/4 de substrat universal, 2/4 de terra porgada; o una mescla de 4/6 de compost i 2/6 de terra porgada.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: prepararem els planters a la tardor i pel mes del març. Enterrarem unes quantes llavors per alvèol, a 1-2 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa fina de terra de bosc porgada i protegirem el planter a l'ombra.

Resultats: a les dues estacions germinà als 15 dies, en un percentatge del 100%.

Observacions: dins cambra de germinació les llavors germinen entre els 16° i els 23° C en un 100 % en 10 dies.

Reproducció vegetativa: a l'octubre i al novembre prepararem els esqueixos llenyosos de 15-20 cm, de 2 anys, amb brots. Primer posats 48 h dins aigua i després tractats amb hormones d'arrelament (àcid indolbutíric 0'6 %, àcid indolbutíric 2% i àcid indolbutíric 1%).

Resultats: en les diferents proves arrelaren en un percentatge del 60% en tots els casos.

Bibliografia: Llorens et al. 1994; Alomar et al. 1997.

Família *Cariofil·làcies*

22	<i>Silene mollissima</i>	MOSQUERA PELUDA
----	--------------------------	-----------------

Arbust perenne, amb la base llenyosa, densament pubescent de 15 a 40 cm. Fulles inferiors en roseta basal, lanceolades, vellutades. Flors blanques, amb els pètals bilobats, disposades en cimes dretes. Fruit en càpsula. Llavors negrenques, arrodonides.

Floració: de l'abril al juliol.

Distribució: endèmica de les Gimnèsies.

Hàbitat: penyals, esclotxes i peu de penyals dels 50 m als cims més alts.

Recol·lecció: del juny a l'agost.

Substrat: una mescla d'1/4 de compost, 1/4 de substrat universal, 2/4 de terra porgada.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

1ª Reproducció germinativa: prepararem el planter a l'octubre. Enterrarem unes quantes llavors per alvèol, a 0'5-1 cm de profunditat i ho cobrirem amb una capa fina de compost i protegirem el planter a l'ombra.

Resultats: germinà als 13 dies en un percentatge del 100%.

2ª Reproducció germinativa: prepararem el planter al gener. Enterrarem unes quantes llavors per alvèol, a 0'5-1 de profunditat i ho cobrirem amb una capa fina de compost; i protegirem el planter a l'ombra.

Resultats: germinà als 21 dies en un percentatge del 80%.

Observacions: dins cambra de germinació les llavors germinen als 20° C en un 90 % en 5 dies.

Bibliografia: Llorens et al. 1994; Alomar et al. 1997.

Família *Cesalpinàcies*

23	<i>Ceratonia siliqua</i>	GARROVER	ALGARROBO
----	--------------------------	----------	-----------

Arbre de 5 a 10 m d'alçada, de tronc gruixat, baix i de capçada ampla. Fulles paripinnades, amb 2-5 parells de folíols el·líptics, obtusos o emarginats, coriàcis, d'un verd fosc i lluent a l'anvers, pàl·lids al revers. Estípules petites, caduques. Flors polígames, verdoses, sense corol·la, en raïms axil·lars. Calze caduc; 5 estams lliures. Llegum llarg, molt comprimit, d'un bru fosc, lluent, indehiscent, amb polpa dolça.

Floració: del març al maig.

Distribució: sud de la Mediterrània.

Hàbitat: garrigues on no hi ha gelades, des del nivell de la mar fins als 600 m.

Recol·lecció: del setembre al desembre.

Substrat: una mescla d'1/3 de terra porgada, 1/3 de compost i 1/3 de substrat universal.

Tractaments de conservació: recol·lectau les garroves ben madures. Separau la polpa del garroví; i conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem el planter a la tardor i a la primavera. El garroví està cobert d'un tegument molt dur que dificulta la germinació. Escaldàrem i deixàrem refredar unes 24 h, perquè es reblanissin. Enterràrem 2-3 garrovins per alvèol, a 1-2 cm de profunditat, ho cobrírem amb una capa fina de substrat universal i ho protegírem a l'ombra.

Resultats: germinà als 30 dies en un percentatge del 75%.

Observacions: convé protegir del sol els plançons durant el primer any. Aguanten malament el trasplantament, per tant sempre s'ha de fer amb un bon pa de terra. Repoblau amb plançons de 2-3 sabes.

Reproducció vegetativa: *segons la bibliografia consultada, a la primavera, tractau amb àcid indolbutíric 7.500 parts per milió.*

Bibliografia: Pañella 1972; Catalán 1985; Hartmann & Kester 1990; Ruiz de la Torre & al. 1990; Siguero (1991e; 1991d).

Família *Cistàcies*

24	<i>Cistus albidus</i>	ESTEPA BLANCA	JAGUARZO BLANCO
----	-----------------------	---------------	-----------------

Arbust de 30 a 100 cm d'alçada, ramificat, poc olorós. Fulls sèssils, semiamplexicaules, el·líptico-oblongues, molt tomentoses, amb marge enter i revolut i amb 3-5 nervis prominents al revers. Flors grans, rosades, pedunculades, solitàries o en cimes de 2-4 a l'extrem de les branques. Sèpals amplament ovals, acuminats, peluts. Pètals grans, mastegats, rosats amb una ungla groga. Càpsula ovoide, sedosa pilosa.

Floració: del març al maig.

Distribució: mediterrània occidental.

Hàbitat: garrigues assolellades des del nivell de la mar fins als 1.200 m.

Recol·lecció: del juliol al setembre.

Substrat: una mescla d'1/3 de terra porgada, 1/3 de substrat universal i 1/3 de compost.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

1ª Reproducció germinativa: prepararem els planters a la primavera. Per rompre la letargia interna de les llavors, les escaldarem dins aigua calenta a punt de bullir (80° C), durant dos minuts; i deixarem reposar-les durant 36 h. Enterrarem 2 o 3 llavors per alvèol, ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: les llavors sembrades a l'abril germinaren als 35 dies en un 80%.
Les llavors sembrades al març germinaren als 65 dies en un 90%.

2ª Reproducció germinativa: prepararem els planters al setembre i per rompre la letargia interna es poden fer els mateixos tractaments descrits avanç. Enterrarem 2 o 3 llavors per alvèol i ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal porgat.

Resultats: les llavors germinaren als 30 dies en un percentatge del 90%.

3ª Reproducció germinativa: prepararem els planters al setembre, sense cap tractament. Enterrarem 2 o 3 llavors per alvèol i ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal porgat.

Resultats: les llavors sembrades germinaren als 21 dies en un 90%.

Bibliografia: Bonafè 1977-80; Ceballos 1986; Siguero (1991e; 1991d); Herrera & al. 1994.

Família *Cistàcies*

25	<i>Cistus creticus</i>	ESTEPA BLAVA	JAGUARZO MENORQUÍN
----	------------------------	--------------	--------------------

Arbust de 30 a 140 cm d'alçada, molt olorós i viscos, amb tiges dretes, ramificades, peludes, blanquinoses. Fulles peciolades, ovals, agudes o obtuses, penninerves, reticulato rugoses, més o menys piloses, de vores lleugerament ondulades. Flors rosa purpuri, petites, en cimes terminals. Càpsula ovoide aguda, pilosa.

Floració: del març al juny.

Distribució: mediterrània oriental i central.

Hàbitat: garrigues sobre sòls arenosos al nivell de la mar.

Recol·lecció: de l'agost al setembre.

Substrat: una mescla d'1/3 de terra porgada, 1/3 de substrat universal i 1/3 de compost.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

1ª Reproducció germinativa: prepararem els planters a la primavera. Per rompre la letargia interna de les llavors, les escaldarem dins aigua calenta a punt de bullir (80° C), durant dos minuts; i deixarem reposar-les durant 36 h. Enterrarem 2 o 3 llavors per alvèol, ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: les llavors sembrades a l'abril germinaren als 35 dies en un 80%.
Les llavors sembrades al març germinaren als 65 dies en un 80%.

2ª Reproducció germinativa: prepararem els planters a la tardor; i férem el mateix tractament.

Resultats: germinaren als 30 dies en un 90%.

Bibliografia: Bonafè 1977-80; Ceballos 1986; Siguero (1991e; 1991d); Herrera & al. 1994.

Família *Cistàcies*

26	<i>Cistus monspeliensis</i>	ESTEPA LLIMONENCA	JAGUARZO NEGRO
----	-----------------------------	-------------------	----------------

Arbust de 30 a 100 cm d'alçada, molt olorós i viscos, amb tiges dretes, ramificades, peludes, vermellenques. Fulles lanceolades o linears, sèssils, trinerves, rugoso reticulades, de voreres revolutes, més blanquinoses o tomentoses pel revers. Flors blanques, petites, en cimes unilaterals, breument pedunculades sobre un peduncle dret. Pètals color blanc groguenc amb unglia groga. Càpsula globulosa, quasi glabra, lluent.

Floració: del març al maig.

Distribució: mediterrània occidental.

Hàbitat: garrigues des del nivell de la mar fins als 1.000 m.

Recol·lecció: del juliol al setembre.

Substrat: una mescla d'1/3 de terra porgada, 1/3 de substrat universal i 1/3 de compost.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

1ª Reproducció germinativa: prepararem els planters a la primavera. Per rompre la letargia interna de les llavors, les escaldarem dins aigua calenta a punt de bullir (80° C), durant dos minuts; i deixarem reposar-les durant 36 h. Enterrarem 2 o 3 llavors per alvèol, ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: les llavors sembrades al març germinen als 65 dies en un 90%.
Les llavors sembrades a l'abril germinaren als 35 dies en un 90%.

2ª Reproducció germinativa: prepararem els planters a la tardor, i férem els mateixos tractaments descrits avanç.

Resultats: les llavors sembrades al setembre germinaren als 30 dies en un 90%.
Les llavors sembrades a l'octubre germinaren als 20 dies en un 70%.

Bibliografia: Bonafè 1977-80; Ceballos 1986; Sigüero (1991e; 1991d); Herrera & al. 1994.

Família *Cistàcies*

27	<i>Cistus salviifolius</i>	ESTEPA NEGRA	JAGUARZO MORISCO
----	----------------------------	--------------	------------------

Arbust de 20 a 60 cm d'alçada, ramificat, poc olorós, cobert de pèls estrellats. Fulles breument peciolades, ovals o el·líptiques, penninerves, arrugades, d'un verd grisenc per l'anvers, més blanquinoses pel revers; les florals sèssils, tomentoses amb pèls estrellats. Flors grosses, blanques, solitàries o de 2-4 a l'extrem de peduncles axil·lars. Pedicels articulats. Pètals blancs amb l'ungla groga. Càpsula pentagonal, truncada a l'àpex.

Floració: del març al maig.

Distribució: mediterrània.

Hàbitat: garrigues assolellades des del nivell de la mar fins als 1.000 m.

Recol·lecció: del juliol al setembre.

Substrat: una mescla d'1/3 de terra porgada, 1/3 de substrat universal i 1/3 de compost.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

1ª Reproducció germinativa: prepararem els planters a la primavera. Per rompre la letargia interna de les llavors, les escaldarem dins aigua calenta a punt de bullir (80° C), durant dos minuts; i deixarem reposar-les durant 36 h. Enterrarem 2 o 3 llavors per alvèol, ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: les llavors sembrades al març germinen als 65 dies en un 80%.
Les llavors sembrades a l'abril germinen als 35 dies en un 90%.

2ª Reproducció germinativa: prepararem els planters a la tardor, i férem els mateixos tractaments descrits avanç.

Resultats: les llavors sembrades al setembre germinaren als 30 dies en un 90%.
Les llavors sembrades a l'octubre germinaren als 20 dies en un 80%.

Bibliografia: Bonafè 1977-80; Ceballos 1986; Siguero (1991e; 1991d); Herrera & al. 1994.

Família *Cneoràcies*

28	<i>Cneorum tricoccon</i>	OLIVELLA	OLIVILLA
----	--------------------------	----------	----------

Arbust perenne de 50 a 170 cm d'alçada, amb tiges dretes, llenyoses, ramificades, escleròfil·le. Fulles coriàcies, enteres, alternes, llunts, verd fosc, oblongues, obtuses, sèssils, amb un nervi. Flors hermafrodites, grogues, amb 3-4 pètals, més llarg que el calze, amb 3-4 estams; 1 estil curt, amb 3-4 estigmes persistents sobre el fruit. El fruit és una drupa molt característica, format per 3-4 coques de color vermell, i després negre, amb una llavor a cada cel·la.

Floració: del febrer al juliol.

Distribució: mediterrània occidental.

Hàbitat: garrigues des del nivell de la mar fins als 1.000 m.

Recol·lecció: del juny al novembre.

Substrat: una mescla d'1/3 de substrat universal i 2/3 de compost; o una mescla de 2/5 de substrat universal, 2/5 de terra porgada i 1/5 d'arena.

Tractaments de conservació: recol·lectau els fruits més madurs, de color negre. Posau-los en maceració durant 4 dies dins aigua per reblanir i separau la polpa de la llavor. Eixugau les llavors i conservau-les a un lloc sec i fred.

1ª Reproducció germinativa: prepararem els planters a la tardor i a la primavera. Per rompre la letargia interna de les llavors es posen en maceració dins aigua calenta a punt de bullir i deixarem reposar durant 4 dies. Enterrarem 2 o 3 llavors per alvèol, a 2-3 cm de profunditat, ho taparem amb una capa de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 35 dies en un percentatge del 50%.

2ª Reproducció germinativa: al gener prepararem els planters de llavors tretes dels excrements de mart. Enterrarem 2 o 3 llavors per alvèol, a 2-3 cm de profunditat i taparem amb una capa de substrat universal porgat; i protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 65 dies en un percentatge del 30%.

Reproducció vegetativa: a l'estiu i a la tardor, prepararem els esqueixos prims de 15 cm, amb unes quantes fulles terminals; 24 h. en aigua, tractats amb hormones d'arrelament en pols (àcid indolbutíric 4%) i posat davall caixonera.

Resultats: arrelaren en un percentatge del 60%.

Bibliografia: Bonafè 1977; Ceballos 1986; Llorens et al 1994.

Família *Cupressàcies*

29	<i>Juniperus oxycedrus</i>	GINEBRÓ	ENEBRO DE LA MIERA
----	----------------------------	---------	--------------------

Arbust de 2 a 6 (10) m d'alçada, dioic, perenne, verd grisenc de fulles aciculars de 2,5 cm, articulades a la base, punxents, verticil·lades, amb dues retxes blanquinoses a l'anvers. Gàlbul rogenic i lluent, subglobulós, gros. Llavors sense ales.

Floració: a la tardor.

Distribució: mediterrània.

Hàbitat: garrigues i alzinars des del nivell de la mar fins als 1.100 m.

Recol·lecció: del setembre al desembre.

Substrat: una mescla d'1/3 de substrat universal, 1/3 de compost i 1/3 de terra porgada.

Tractaments de conservació: els savinons tenen 3 llavors. Recol·lectau els savinons negres de 3 anys. Netejau les llavors per maceració, posades dins aigua durant 7 dies i separau la polpa de la llavor i tirau les llavors que surin. Eixugau i conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor i a la primavera. Escaldades i posades dins aigua durant 72 h. Enterrarem 2 o 3 llavors per alvèol, a 1-2 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 5 mesos en un percentatge del 60%.

Reproducció vegetativa:

ESQUEIXOS: segons la bibliografia consultada es reproduceix bé de murgó, a l'estiu o hivern. Enterrau les tanyades a uns 15 cm de profunditat. Durant el primer any s'eliminaran els rebrots i ulls que surtin a la zona anterior de la tanyada amb excepció dels brots terminals. Convé mantenir el sòl fresc. Durant l'hivern següent es talla la tanyada per la zona que s'enterra. Per altre banda d'esqueix no va molt bé. Feu lesions basals als esqueixos. A temperatura diürna entre els 21° i els 27° C. Dins substrat universal o compost.

Altres dades bibliogràfiques:

Juniperus communis

<i>Època</i>	<i>Tractament</i>	<i>Hormona</i>	<i>Resultat</i>
juliol	---	---	21% d'arrelament
juliol	6 h dins solució	àcid indolbutíric 20 mg/l	80% d'arrelament en 98 dies

<i>Època</i>	<i>Substrat</i>	<i>Hormona</i>
setembre	torba /1 arena	àcid indolbutíric 150 mg/l. /fungicida
setembre	2 torba/1 arena	àcid indolbutíric 25 mg/l. /fungicida
setembre	2 torba /1 arena	àcid naftalenoacètic 25 mg/l./fungicida
setembre	2 torba/1 arena	àcid indolbutíric 100 mg/l. /fungicida
setembre	2 torba/1 arena	fungicida
setembre	2 torba/1 arena	àcid indolbutíric 25 mg/l. /fungicida
setembre	2 torba/1 arena	àcid naftalenoacètic 0.1% /fungicida
setembre	2 torba/1 arena	àcid indolbutíric 50 mg/l. /fungicida
setembre	2 torba/1 arena	àcid indolbutíric 2% /fungicida

Bibliografia: Salvat eds. 1977; Ruiz de la Torre 1971; Pañella 1972; Bonafè 1977-80; Catalán 1985; Van den Heede & Lecourt 1989; Hertmann & Kester 1990; Sigüero 1991e.

Família *Cupressàcies*

30	<i>Juniperus oxycedrus</i> subsp. <i>macrocarpa</i>	CÀDEC	ENEBRO MARÍTIMO
----	--	-------	-----------------

Arbust de 2 a 4 (6) m d'alçada, dioic, verd grisenc, perenne de fulles aciculars de 2,5 cm, articulades a la base, punxents, gruixades, verticil·lades, amb dues retxes blanquinoses a l'anvers. Gàbul rogenic i lluent, subglobulós, gros, amb 3 llavors sense ales.

Floració: a la tardor.

Distribució: mediterrània.

Hàbitat: dunes de la barra costera (restinga) del Parc Natural de l'Albufera de Mallorca.

Recol·lecció: del setembre al desembre.

Substrat: 1/4 de compost, 1/4 de substrat universal i 2/4 de terra porgada; o 2/5 de compost 1/5 de substrat universal i 2/5 de terra porgada.

Tractaments de conservació: els savinons tenen 3 llavors. Recol·lectau els savinons negres de 3 anys. Netejau les llavors per maceració, posades dins aigua durant 7 dies i separau la polpa de la llavor i tirau les llavors que surin. Eixugau i conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor i a la primavera. Escaldades i posades dins aigua durant 72 h. Enterrarem 2 o 3 llavors per alvèol, a 1-2 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 3 mesos en un percentatge del 60%. 11 mesos més tard tornà haver-hi una nova germinació, de les llavors que no havien germinat abans.

Bibliografia: Bonafè 1977-80.

Família *Cupressàcies*

31	<i>Juniperus phoenicea</i> subsp. <i>phoenicea</i>	SAVINA DE MUNTANYA	SABINA NEGRA
----	---	---------------------------	---------------------

Arbre o arbust de 3 a 8 m d'alçada, dioic, perenne, fulles de color verd fosc, en forma d'esquama que cobreix completament les branques. Flors poc visibles. Gàbul rogenic i lluent, subglobulós, de 8-12 mm. Llavors sense ales.

Floració: per l'octubre.

Distribució: mediterrània.

Hàbitat: penyals i peu de penyals de muntanyes interiors.

Recol·lecció: de l'agost al novembre.

Substrat: una mescla d'1/4 de substrat universal, 1/4 de compost, 2/4 de terra argilosa; o una mescla d'1/3 de substrat universal, 1/3 de compost i 1/3 de terra porgada.

Tractaments de conservació: es recolliran les gàbules ben madures, del segon o tercer any. La gàbula conté 6-9 granes. Posau-les dins aigua durant 10 dies. Netejaules i tirau les llavors que surin. Eixugau i conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Segons la bibliografia consultada, feu net les llavors i estratifiqueu-les amb arena, durant un any a fi de reblanir-les. Un tractament amb àcid nítric a l'1% afavoreix la germinació. Tracteu les llavors netes amb àcid sulfúric durant 30 minuts, abans d'estratificar-les durant 4 mesos a 4°C; amb aquest sistema germina en un 50%. La llavor tractada se sembra a la primavera a l'exterior o dins caixons a hivernacle. El planter a l'exterior es protegeix amb fullaca per mantenir la humitat.

Reproducció germinativa: férem els planters a l'octubre. Escaldades i posades dins aigua durant 72 h. Enterrarem 2 o 3 llavors per alvèol, a 1-2 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 4 mesos, en un percentatge del 60%.

Observacions: és recomanable protegir els plançons del sol el primer any.

Reproducció vegetativa:

ESQUEIXOS: segons la bibliografia consultada, amb diferents espècies d'aquest gènere; el millor temps és de juliol a octubre amb esqueixos semillenysos de 5-15 cm de llarg; o també de peus de puntes de creixement lateral de branques més velles, deixant una quantitat de fusta vella (taló) adherida a la base de l'esqueix. Feu talls a la part inferior i tractau amb hormones d'arrelament (àcid indolbutíric), i plantau a una mescla d'1:1 d'arena i torba fina, sempre conservant un bon grau de humitat.

Espècies difícils, s'han de reproduir per empelt de pua de costat, empellant per gener i febrer i guardant en hivernacle uns 2 mesos.

Admet murgó. A la primavera les branques es recobreixen amb una mescla de terra, torba i arena. Durant l'estiu següent s'ha de regar abundantment. No és convenient fer molts murgons d'una vègada a un mateix arbre.

Altres dades bibliogràfiques:

Juniperus chinensis

Època	Substrat		Tractament	Hormona	
Setembre	2 torba /1 arena	màstic	Solució	àcid indolbutíric 150 mg/ l.	fungicida
Setembre	2 torba /1 arena	màstic	Solució	àcid indolbutíric 25 mg/ l.	fungicida

Juniperus media

Època	Substrat		Tractament	Hormona	
Setembre	2 torba /1 arena	màstic	Solució	àcid indolbutíric 25 mg/ l.	fungicida
Setembre	2 torba /1 arena	màstic	Solució	àcid indolbutíric 100 mg/ l.	fungicida
Setembre	2 torba /1 arena	màstic	-----	-----	fungicida
Setembre	2 torba /1 arena	màstic	Solució	àcid indolbutíric 25 mg/ l.	fungicida

Juniperus communis

Època	substrat		tractament	hormona	
Setembre	2 torba /1 arena	màstic	Pols	àcid naftalenoacètic 0.1%	fungicida
Setembre	2 torba /1 arena	màstic	Solució	àcid indolbutíric 50 mg/ l.	fungicida

Juniperus virginiana

Època	Substrat		Tractament	Hormona	
Setembre	2 torba /1 arena	màstic	Solució	àcid indolbutíric 2%	fungicida

Època	Tractament	Hormona	Substrat
tardor	24 h. dins aigua	àcid indolbutíric 20 mg/l. durant 6 h.	-----
final de l'hivern	24 h. dins aigua	àcid indolbutíric 20 mg/l. durant 6 h.	-----
setembre	24 h. dins aigua	àcid indolbutíric 80 mg/l.	1/2 d'arena i 1/2 torba
hivern		àcid indolbutíric 4.000-20.000 mg/l.	1/4 de torba i 3/4 d'arena.

Bibliografia: Ruiz de la Torre 1971; Pañella 1972; Catalán 1985; Ceballos 1986; Hartmann & Kester 1990; Sigüero 1991e.

Família *Cupressàcies*

32	<i>Juniperus phoenicea</i> subsp. <i>turbinata</i>	SAVINA	SABINA
----	--	--------	--------

Arbre o arbust perenne, dioic, de 3 a 8 m d'alçada. Fulles de color verd fosc, en forma d'esquama que cobreix completament les branques. Flors poc visibles. Gàbul rogenc i lluent, subglobulós, de 10-15 mm. Llavors sense ales.

Floració: per l'octubre.

Distribució: sud de la Mediterrània.

Hàbitat: garrigues litorals, sobre costa rocosa i arenals.

Recol·lecció: del setembre al desembre.

Substrat: una mescla d'1/3 de substrat universal, 1/3 de compost i 1/3 de terra porgada.

Tractaments de conservació: els savinons tenen 4-7 llavors. Recol·lectau els savinons negres de 3 anys. Netejau les llavors per maceració, teniu-les dins aigua durant 7 dies i separau la polpa de la llavor i les llavors que surin. Eixugau i conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planters de llavors a la tardor i a la primavera. Escaldades i posades dins aigua durant 72 h. Enterrarem 2 o 3 llavors per alvèol, a 1-2 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà d'una forma escalonada a partir dels 5 mesos en un percentatge del 60%.

Observacions: és recomanable protegir els plançons del sol el primer any.

Reproducció vegetativa:

ESQUEIXOS: segons la bibliografia consultada en diferents espècies d'aquest gènere, reproduceix bé de murgó, a l'estiu o hivern. Enterrarem les tanyades a uns 15 cm de profunditat. Durant el primer any s'eliminaran els rebrots i ulls que surtin a la zona anterior de la tanyada amb excepció dels brots terminals. Convé mantenir el sòl fresc. Durant l'hivern següent es talla la tanyada per la zona que s'enterra.

D'esquixos no va gaire bé; cal fer lesions basals als esqueixos. A temperatura diürna d'uns 21° i els 27° C i plantar dins substrat universal o compost.

Juniperus sabina

Època	Tractament	Hormona	Resultat
novembre	24 h dins aigua	---	20% d'arrelament a 21° C amb mescla de turba i arena.
novembre	24 h dins solució	àcid indolbutíric 80 mg/l	97% d'arrelament en 108 dies
novembre	---	àcid naftalenoacètic 2000 mg/l	64% d'arrelament.

Bibliografia: Salvat eds. 1977; Ruiz de la Torre 1971; Pañella 1972; Bonafè 1977-80; Catalán 1985; Van den Heede & Lecourt 1989; Hertmann & Kester 1990; Sigüero 1991e.

Família *Dipsacàcies*

33	<i>Cephalaria squamiflora</i> subsp. <i>balearica</i>	CEFALÀRIA
----	---	-----------

Arbust rupícola de 40 a 70 cm, perenne, llenyosa a la base. Fulles peciolades, coriàcies, llunts, glabres o amb pocs tricomes al marge, ovatoacuminades, pinnatífides. Flors blanques en capítols terminals, suaument oloroses. Fruit en aqueni, vellós, tetràgon.

Floració: del juliol al setembre.

Distribució: endèmica de Mallorca.

Hàbitat: esclatxes i petits replans dels penyals i cingles ombrívols.

Recol·lecció: de l'agost a l'octubre.

Substrat: una mescla de 2/3 de terra porgada i 1/3 de compost; o una mescla de 2/4 de substrat universal; 1/4 de compost i 1/4 de terra porgada.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

1ª Reproducció germinativa: férem el planters a l'octubre. Remullàrem les llavors dins aigua durant 24 h. Enterràrem 1 o 2 llavors per alvèol, a 1-2 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 21 dies en un percentatge del 90%.

2ª Reproducció germinativa: preparàrem el planter al novembre i férem el mateix tractament.

Resultats: germinà als 31 dies de forma irregular i escalonada en un percentatge del 70 %.

Observacions: a Eivissa es troba la subsp. *mediterranea* de distribució tirrènica; i que té les fulles coriàcies i lirades.

Bibliografia: Alomar et al. 1997.

Família *Dipsacàcies*

34	<i>Scabiosa cretica</i>	COL DE PENYA
----	-------------------------	--------------

Arbust de 30 a 100 cm, en forma de coixinet, llenyós a la base. Fulles espesses, lanceolades, albotomentoses, enteres. Flors d'un blau-rosat, en capítols plans en la floració i subglobulosos a la fructificació, sobre llargs peduncles nus. Involucre albotomentós, amb els folíols oblongs, enters, soldats per la base. Tub de l'involucre prolongat a la base, cobert de pèls argentats; corona truncada obliquament, amb 20-30 nervis vermellencs, a penes el doble més llarg que la base.

Floració: de l'abril al maig.

Distribució: tirrènica (Balears, Còrsega i Sardenya).

Hàbitat: penyals i peu de penyal de les muntanyes i espadats marins, des del nivell de la mar fins als 1.300 m.

Recol·lecció: del juny al setembre.

Substrat: una mescla d'1/3 de substrat universal, 1/3 de compost i 1/3 de terra porgada.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor i a la primavera. Posàrem les llavors en remull dins aigua durant 48 h. Enterràrem 2 fruits per alvèol, a 1-2 cm de profunditat, ho cobrirem d'una capa de fullaca d'alzina porgada i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà a les 2-3 setmanes en un 70%.

Observacions: dins cambra de germinació les llavors germinen a 18° C en un 50% als 50 dies.

Bibliografia: Salvat eds. 1977; Guerau d'Arellano & Torres 1981; Hartmann & Kester 1990; Llorens et al. 1994.

Família *Efedràcies*

35	<i>Ephedra fragilis</i>	GINESTA BORDA	TROMPETERA
----	-------------------------	---------------	------------

Arbust d'1 a 2 m d'alçada, dioic, àfil·le, molt ramós, ascendent. Branquetes flexuoses, cilíndriques, estriades, d'un verd obscur; branques velles amb l'escorça grisa. Fulles oposades, reduïdes a una beina de 2-3 mm, bidentada a l'extrem superior. Aments masculins sèssils, agrupats en les articulacions en dos glomèruls envoltant el ram, cada ament compost de 4-10 flors a l'axil·la de les bràctees oposades, llargues, ovatoarrodonides. Gàlbules en dos glomèruls de 4-6 a cada nus. Òvuls exteriors, amagats en les bràctees. Gàbula madura de 8-9 mm, subglobulosa, vermella.

Floració: pel maig i el juny.

Distribució: mediterrània occidental.

Hàbitat: garrigues des del nivell de la mar fins als cims més alts.

Recol·lecció: del juliol a l'octubre.

Substrat: una mescla d'1/4 de substrat universal, 1/4 de compost i 2/4 de terra porgada; o una mescla d'1/3 de terra porgada, 1/3 de substrat universal i 1/3 de compost.

Tractaments de conservació: recol·lectau els fruits més madurs. Per conservar les llavors posau-les en maceració durant 4 dies dins aigua per reblanir i separau la polpa de la llavor. Eixugau les llavors i conservau-les a un lloc sec i fred.

1ª Reproducció germinativa: prepararem els planters a l'octubre. Enterrarem 1 o 2 fruits per alvèol, a 2-3 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 17 dies, en un percentatge del 90%.

2ª Reproducció germinativa: prepararem els planters al febrer i férem els mateixos tractaments.

Resultats: germinà als 37 dies, en un percentatge del 80%.

Reproducció vegetativa: *segons la bibliografia consultada amb diferents espècies d'aquest gènere, per divisió de brots a l'estiu o a l'hivern. Esqueixos a l'hivern.*

Murgó: *a l'estiu o l'hivern, enterrant les tanyades a uns 15 cm de profunditat. Durant el primer any s'eliminaran els rebrots i ulls que surtin a la zona anterior de la tanyada amb excepció dels brots terminals. Convé mantenir el sòl fresc. Durant l'hivern següent es talla la tanyada per la zona que s'enterra.*

Bibliografia: Bonafè 1977-80; Van den Heede & Lecourt 1989; Ruiz de la Torre & al. 1990; Sigüero 1991e.

Família *Ericàcies*

36	<i>Arbutus unedo</i>	ARBOCERA	MADROÑO
----	----------------------	----------	---------

Arbust o arbret d'1 a 10 m d'alçada. Les branques joves són rogenques, escorça aspra. Fulles perennes, verd fosc, lanceolades, dentades o asserrades al limbe, llustroses, coriàcies, de 4-10 cm de llarg, amb curt pecíol. Flors globulars, de color blanquinoses o rosa crema, verdoses a la part superior, en raïms terminals penjants. Corol·la d'uns 7 mm, amb 10 estams a l'interior, de filaments vellosos a la seva part inferior i amb dues banyetes a cada antera, els lòbuls de la corol·la són reflexes. El fruit és una baia comestible d'uns 25 mm, roja, de superfície berrugosa i carn groguenca.

Floració: del novembre al gener.

Distribució: mediterrània.

Hàbitat: alzinars i màquies.

Recol·lecció: del setembre al desembre.

Substrat: una mescla d'1/3 de terra porgada, 1/3 de substrat universal i 1/3 de compost.

Tractaments de conservació: recol·lectau els fruits més madurs. Posau-los en maceració dins aigua tèbia durant 7 dies per reblanir i separau la polpa de la llavor; i destriau totes les llavors que surin. Eixugau les llavors i conservau-les a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planters al novembre i a la primavera. Les llavors es posen en remull durant 24 h dins aigua. Enterrarem un parell de llavors per al·vèol a nivell de superfície, ho cobrirem amb una capa finíssima de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 3 mesos en un percentatge del 80%.

Observacions: repicau passat l'estiu. Són molt sensibles al fred els plançons, per tant cal protegir-los de les gelades. Repoblau amb plançons de 4 sabes.

Reproducció vegetativa: segons la bibliografia consultada per esqueixos és difícil, que han de ser esqueixos terminals, o de gemes amb una fulla, que es colliran entre agost i setembre, i que mantindrem a una temperatura entre 18° i els 23° C, més o menys la temperatura ambient d'aquesta època de l'any o davall vidre.

Època	Tractament	Hormona	Resultat
novembre	48 h dins aigua	---	0
novembre	48 h dins solució	àcid indolbutíric 33 mg/l.	33% d'arrelament en 105 dies

Murgó aeri: es farà durant els mesos d'agost i setembre, emprant les branques més vigoroses i sanes. També es pot fer de murgó de rabassa.

Bibliografia: Bonafè 1977-80; Catalán 1985; Ceballos 1986; Van den Heede & Lecourt 1989; Hartmann & Kester 1990; Ruiz de la Torre & al. 1990; Carrasco 1989; Sigüero 1991e.

Família *Ericàcies*

37	<i>Erica arborea</i>	BRUC	BREZO BLANCO
----	----------------------	------	--------------

Arbust de 2 a 4 m d'alçada, amb tiges dretes, ramificades, blanquinoses, piloses, eriçades de pèls abundants, curts i llargs. Fulles d'un verd fosc, pulvèrules a la base, verticil·lades per 3-4, linears, glabres, amb un solc dorsal. Flors blanquinoses amb cert to rogenc, oloroses, de 3 mm, subverticil·lades, en raïms terminals llargs i densos; peduncles filiformes, iguals que les flors, bracteolats a la base. Calze amb les divisions ovals més curtes que la corol·la. Corol·la campanulada, ovoide, oblonga, amb el limbe igual a la meitat del tub. Anteres incluses, laterals, amb apèndix plans i dentats. Estigma peltat, poc exert. Càpsula glabra, transovoide.

Floració: del març a l'abril.

Distribució: mediterrània.

Hàbitat: garrigues descarbonatades amb certa humitat edàfica del nivell de la mar fins als 800 m.

Recol·lecció: per l'agost i el setembre.

Substrat: una mescla de 2/5 de compost, 2/5 de terra porgada i 1/5 d'arena.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor i a la primavera. Tapàrem amb una capa molt fina de terra de bosc porgada i ho protegírem a l'ombra.

Resultats: germinà als 21 dies en un 75%.

Reproducció vegetativa: *segons la bibliografia consultada els esqueixos són difícils. Feu esqueixos de fusta semidura madura a principis d'estiu, arrelen bé dins l'hivernacle o davall boira.*

- *Submergir els esqueixos completament a la solució d'àcid indolbutíric 50 ppm. durant 24 h.*
- *Pel gener posau amb aigua durant 18 h. i tractau amb àcid indolbutíric 75 mg/l.*
- *Esqueixos semillenyosos, abans de la floració fent que arreli en arena i substrat universal.*

Altres dades bibliogràfiques:

<i>Època</i>	<i>Substrat</i>	<i>Hormona</i>
<i>juny i juliol</i>	<i>torba</i>	<i>àcid indolbutíric 2%</i>
<i>setembre i octubre</i>	<i>torba</i>	<i>àcid indolbutíric 0.8 %</i>

Bibliografia: Bonafè 1977-80; Magrini 1979; Ceballos 1986; Hartmann & Kester 1990; Sigüero 1991e.

Família *Ericàcies*

38	<i>Erica multiflora</i>	XIPRELL	BRUGUERA
----	-------------------------	---------	----------

Arbust d'uns 30 a 200 cm d'alçada, de tiges dretes, ramificades, amb els brots tendres pulvèruls. Fulles d'un verd fosc, pulvèrules a la base, verticil·lades per 4-5, linears, obtuses, quasi planes per l'anvers, còncaves i solcades per revers. Flors rosa o blanquinoses, oloroses, subverticil·lades, en raïms terminals curts i densos, sobrepassats a vegades per alguns verticils de fulles; peduncles filiformes, iguals o més llargs que les fulles i 2-3 vegades més llargs que la corol·la, amb 2-3 bràcteoles a són terç inferior. Lacínies del calze lanceolades, glabres, escarioses, quasi tan llargues com la meitat de la corol·la. Corol·la campanulada, ovoide, oblonga, quasi el doble més llarga que ampla. Estams exerts, amb les anteres separades fins a la meitat de la longitud, mútiques. Estil exert i càpsula glabra, transovoide.

Floració: del setembre al gener.

Distribució: mediterrània occidental.

Hàbitat: garrigues des del nivell de la mar fins als 1.200 m.

Recol·lecció: pel febrer i el març.

Substrat: una mescla de 2/5 de compost, 2/5 de terra porgada i 1/5 d'arena.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor i a la primavera. Tapàrem amb una capa molt fina de terra de bosc porgada i els protegírem a l'ombra.

Resultats: germinà als 21 dies en un 50%.

Reproducció vegetativa: *segons la bibliografia consultada preparar els esqueixos semillenyosos a la primavera.*

El murgó es farà a la tardor.

Altres dades bibliogràfiques:

<i>Època</i>	<i>Substrat</i>	<i>Hormona</i>
<i>juny i juliol</i>	<i>torba</i>	<i>àcid indolbutíric 2%</i>
<i>setembre i octubre</i>	<i>torba</i>	<i>àcid indolbutíric 0.8 %</i>

Bibliografia: Salvat eds. 1977; Magrini 1979; Bonafè 1977-80; Ceballos 1986; Siguro 1991e.

Família *Escrofulariàcies*

39	<i>Antirrhinum majus</i>	BOQUES DE LLEÓ	BOCA DE LOBO
----	--------------------------	----------------	--------------

Arbust de 30 a 80 cm d'alçada, erecte, ramificat, glabre. Fulles oblongolanceolades, oposades o en verticils, subcoriàcies. 10-30 flors grans de color porpra en raïms apicals. Bràctees ovades; calze amb lòbuls ovats, obtusos; càpsula oblonga.

Floració: del març al setembre.

Distribució: latomediterrània occidental.

Hàbitat: viu a penyals i costers, des del nivell de la mar fins als 600 m.

Recol·lecció: del juny a l'agost.

Substrat: una mescla d'1/4 de compost, 1/4 de substrat universal i 2/4 de terra porgada; o una mescla d'1/3 de compost i 2/3 de terra porgada.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: prepararem els planters a la tardor i a la primavera a partir dels 16° C. Enterrarem unes quantes llavors a 0'5-1 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa fina de fullaca d'alzina porgada i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 14-21 dies en un percentatge del 90%.

Observacions: repicau i posau a lloc al març i abril.

Reproducció vegetativa: *segons la bibliografia consultada, per agost i setembre els esqueixos semillenyosos, arreten amb facilitat; també es poden fer els esqueixos a principis de la tardor davall vidre en fred, o a la primavera a lliu calent.*

També es pot fer per divisió de rels

Bibliografia: Salvat eds. 1977; Bonafè 1977-80; Ceballos 1986; Van den Heede & Lecourt 1989; Hartmann & Kester 1990; Carrasco 1990.

Família *Escrofulariàcies*

40	<i>Digitalis minor</i>	DIDALERA	DIGITAL BALEAR
----	------------------------	----------	----------------

Planta perenne. Fulles disposades en roseta basal, molt pubescents, lanceolades, enteres o denticulades. Flors pentàmeres, pedunculades, penjants, disposades en raïms, rosades o blanquinoses amb taques purpurines a l'interior. Espècie protegida.

Floració: del maig al juliol.

Distribució: endèmica de les Gimnèsies.

Hàbitat: viu a barrancs, peu de penyals i costers, des del nivell de la mar fins als cims més alts.

Recol·lecció: del juliol al setembre.

Substrat: una mescla d'1/4 de compost, 1/4 de substrat universal i 2/4 de terra porgada.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred. Per conservar les llavors d'un any per l'altre, convé deshidratar-les amb silicagel i guardar-les dins un recipient hermètic a una temperatura inferior a 5° C.

1ª Reproducció germinativa: férem el planter al març. Enterràrem unes quantes llavors a 0'5 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa fina de fullaca d'alzinar porgada i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 37 dies, en un percentatge del 90%.

2ª Reproducció germinativa: férem el planter al gener davall ombràcul. Enterràrem unes quantes llavors a 0'5 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa fina de fullaca d'alzinar porgada i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà al 50 dies, en un percentatge del 90%.

Observacions: dins cambra de germinació germina als 21 dies entre els 20° i els 30° C, amb un òptim als 20° C.

Hi ha un alt grau de mortalitat de plançons. Es planten a lloc a la tardor i la primavera següent.

Reproducció vegetativa: segons la bibliografia consultada amb diferents espècies d'aquest gènere per divisió de brots o de mata pel setembre o al final de l'hivern.

Observacions: a Mallorca i Menorca també es troba la didalera lluent (*Digitalis minor* var. *palaui*) que té les fulles glabres i lluent.

Bibliografia: Salvat eds. 1977; Magrini 1979; Van den Heede & Lecourt 1989; Hartmann & Kester 1990; Carrasco 1990; Llorens & Tébar 1992; Alomar et al. 1997.

Família *Euforbiàcies*

41	<i>Euphorbia characias</i>	LLETRERA DE VISC	LECHETREZNA
----	----------------------------	------------------	-------------

Arbust glabre, de fins a 2 m d'alçada, de copa rodona i tiges llenyoses, gruixades, bifurcades, ramoses. Fulles linearlanceolades, sèssils, enteres, amb un nervi, verdes per damunt, més blanquinoses per davall, caduques a l'estiu. Umbel·les ovalel·líptiques, mucronades. Umbel·les de 5-8 radis bifurcats. Bràctees d'un verd groguenc, cordiformes, romboïdals o semiorbiculars. Glàndules grogues, semilunars o breument escotades amb les puntes obtuses. Càpsula de 5 o 6 mm, trígona, glabra, amb taques blanques. Llavors ovoïdes, negrenques, llises, amb la carúncula aristada.

Floració: pel març i l'abril.

Distribució: mediterrània.

Hàbitat: garrigues assolellades des del nivell de la mar fins als cims més alts.

Recol·lecció: del maig al setembre.

Substrat: una mescla de 2/3 de compost i 1/3 de substrat universal; o una mescla de 2/4 de substrat universal; 1/4 de compost i 1/4 de terra porgada.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor i a la primavera. Enterrarem un 1 o 2 llavors per alvèol, a 0'5-1 cm, ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 25 dies en un percentatge del 70%.

Observacions: dins cambra de germinació les llavors germinen a partir dels 18° C.

Reproducció vegetativa: al novembre prepararem els esqueixos gruixuts de 22 cm. Deixarem eixugar després d'haver eliminat la lletrada; i després posats en aigua 24 h. i tractats amb hormones d'arrelament en pols (àcid indolbutíric 1%).

Resultats: arrelaren en un percentatge del 40%.

Bibliografia: Salvat eds. 1977; Bonafè 1977-80.

Família *Euforbiàcies*

42	<i>Euphorbia dendroides</i>	LLETRETERASSA	LECHETREZNA ARBÓREA
----	-----------------------------	---------------	------------------------

Arbust perenne de 30 a 250 cm d'alçada, de copa rodona. Tija llenyosa, bifurcades, ramosa. Fulles caduques a l'estiu, linearlanceolades, senceres, sèssils, verdes per damunt, més blanquinoses per davall, quasi intrincades, amb un nervi; les fulles umbel·lars ovalel·líptiques, mucronades. Umbel·la de 5-8 radis bifurcats, amb ciatis grocs. Bràctees d'uns verd groguenc, cordiformes, romboïdals o semiorbiculars. Glàndules grogues, semilunars o breument escotades amb les puntes obtuses. Càpsula de 5 o 6 mm, trígona, glabra, amb taques blanques. Llavors ovoides, negrenques, llises amb carúncula aristada.

Floració: del març al maig.

Distribució: mediterrània.

Hàbitat: garrigues assolellades des del nivell de la mar fins als 600 m.

Recol·lecció: pel juny i el juliol.

Substrat: una mescla d'1/4 de substrat universal, 1/4 de compost i 2/4 de terra porgada.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

1ª Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor. Enterràrem un 1 o 2 llavors per alvèol, a 1-2 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 25 dies en un percentatge del 90%.

2ª Reproducció germinativa: férem els planters al gener. Enterràrem un 1 o 2 llavors per alvèol, a 1-2 cm de profunditat i ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal porgat; i protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 50 dies en un percentatge del 75%.

Observacions: dins cambra de germinació les llavors germinen a partir dels 18° C. Els trasplantaments es faran al final de l'estiu, abans del rebrot autumnal.

Reproducció vegetativa: al novembre prepararem els esqueixos gruixuts de 22 cm. Deixarem eixugar els esqueixos fins que no sortís més lletrada (també es pot acursar el temps posant els esqueixos amb aigua teba); i després posats en aigua 24 h. i tractats amb hormones d'arrelament en pols (àcid indolbutíric 1%).

Resultats: arrelaren en un percentatge del 90%.

Bibliografia: Salvat eds. 1977; Bonafè 1977-80.

Família *Euforbiàcies*

43	<i>Euphorbia margalidiana</i>	LLETRETERASSA MARINA	LECHETREZNA IBICENCA
----	-------------------------------	-------------------------	-------------------------

Arbust perenne de 50 a 120 cm d'alçada, de copa rodona. Tiges esponjoses, suculentas, ramosa. Fulles oblongolanceolades, de color verd blavenc, senceres, caduques a l'estiu. Inflorescència en umbel·les de cinc radis, amb ciatis de color groc. Càpsula de 7-10 mm, trígona, glabra, coberta de berrugues cilíndriques. Llavors ovoides, negrenques, de 4-5 mm, llises amb carúncula aristada. Espècie protegida.

Floració: pel març i l'abril.

Distribució: endèmica d'Eivissa.

Hàbitat: replans i esletxes de les roques properes a la mar.

Recol·lecció: pel juny i el juliol.

Substrat: una mescla d'1/4 de substrat universal, 1/4 de compost i 2/4 de terra porgada.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

1ª Reproducció germinativa: férem els planters a l'octubre. Enterrarem un 1 o 2 llavors per alvèol, a 2-3 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 21 dies en un percentatge del 90%.

2ª Reproducció germinativa: férem els planters al març. Enterrarem un 1 o 2 llavors per alvèol, a 2-3 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 21 dies en un percentatge del 90%.

Observacions: dins cambra de germinació les llavors germinen als 20° C en un 90% als 5-6 dies.

Els trasplantaments es faran al final de l'estiu, abans del rebrot autumnal.

Reproducció vegetativa: per l'estiu i al novembre prepararem els esqueixos gruixuts de 22 cm. Deixarem eixugar-los després d'haver eliminat la lletrada; per després, posar-los en aigua 24 h. i tractats amb hormones d'arrelament (àcid indolbutíric 1%).

Resultats: arrelaren en un percentatge del 90%.

Bibliografia: Llorens et al. 1994; Alomar et al. 1997.

Família *Euforbiàcies*

44	<i>Euphorbia squamigera</i>	LLETRERASSA DE ROCA
----	-----------------------------	---------------------

Arbust perenne de 50 a 120 cm d'alçada, de copa rodona. Tiges llenyoses, erectes, suculentas, ramoses. Fulles lanceolades, de color verd, senceres, caduques a l'estiu. Inflorescència en umbel·les de cinc radis, amb ciatis de color groc. Càpsula de 4-5 mm, trígona, glabra, coberta de berrugues cilíndriques. Llavors ovoides, negrenques, de 2,8-3 mm, llises amb carúncula aristada.

Floració: pel març i l'abril.

Distribució: beticomagrebina.

Hàbitat: replans i esclatxes de les roques properes a la mar fins als 200 m.

Recol·lecció: pel juny i el juliol.

Substrat: una mescla d'1/4 de substrat universal, 1/4 de compost i 2/4 de terra porgada.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor i a la primavera. Enterrarem 1 o 2 llavors per alvèol, a 2-3 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 21 dies en un percentatge del 90%.

Observacions: dins cambra de germinació les llavors germinen a partir dels 20° C.

Bibliografia: Bolòs & Vigo (1984-95).

Família *Fabàcies*

45	<i>Anagyris foetida</i>	GARROVER DE L'INFERN	ALTRAMUZ DEL DIABLO
----	-------------------------	-------------------------	---------------------

Arbust d'1 a 3 m d'alçada, ramós. Perd les fulles a l'estiu. Fulles trifoliades. Flors color groc verdós, amb una taca negra a l'estendard, reunides en petits raïms laterals. Llegums grans, de 5-10 cm. Llavors com a mongetes grosses, d'un blau negrenc.

Floració: de l'octubre al març.

Distribució: sud de la Mediterrània.

Hàbitat: pujols, costers i torrenteres seques i assolellades, des dels 50 m fins als 800 m.

Recol·lecció: del juliol al novembre.

Substrat: una mescla d'1/4 de compost, 1/4 de substrat universal, 2/4 de terra porgada; o una mescla de 2/3 de compost, 1/3 de substrat universal.

Tractaments de conservació: recol·lectau les garroves ben madures. Extreïs les llavors. Conservau les llavors a un lloc sec i fred.

1ª Reproducció germinativa: prepararem els planters a la tardor i a la primavera. Les llavors estan cobertes d'un tegument molt dur que dificulta la germinació. Escaldarem les llavors dins aigua i les deixarem refredar unes 24 h, fins que el tegument s'hagué inflat. Les llavors de més d'un any foren les primeres a reblanir-se. Enterrarem 2 o 3 llavors per alvèol, a una profunditat de 2 a 3 cm, ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal i protegirem el planter a l'ombra.

Resultats: germinà als 21 dies en un percentatge del 90%.

2ª Reproducció germinativa: prepararem el planter al gener. Posarem les llavors en remull dins aigua durant 48 dies, fins que s'hagué inflat. Enterrarem 1 o 2 llavors per alvèol, a una profunditat de 2 a 3 cm, tapades amb una capa fina de substrat universal i protegirem el planter a l'ombra.

Resultats: germinà als 30 dies en un 80%.

Bibliografia: Guerau d'Arellano & Torres 1981.

Família *Fabàcies*

46	<i>Anthyllis cytisoides</i>	ALBADA	ALBAIDA
----	-----------------------------	--------	---------

Arbust de 50 a 160 cm d'alçada, ramificat, amb branques primes, cobertes de pèls sedosos, blancs i atapeïts. Fulles simples o trifoliolades, breument peciolades, cendroses; folíols linears, piloso sedosos. Flors grogues, bastant petites, 2-5 en les axil·les superiors, formant raïms espiciformes, estrets, llargs, interromputs. Calze albotomentós, poc inflat, apiculat. Llegum petit, glabre i ovoide. Llavors ovoides.

Floració: del març al maig.

Distribució: mediterrània sudoriental.

Hàbitat: garrigues termòfiles des del nivell de la mar fins als 800 m.

Recol·lecció: del juny a l'agost.

Substrat: una mescla de 2/3 de compost i 1/3 de substrat universal.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

1ª Reproducció germinativa: férem el planter a la tardor. Posarem les llavors 24 h dins aigua. Enterrarem un 1 o 2 llavors per alvèol, a 1-2 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 25 dies en un percentatge del 75 %.

2ª Reproducció germinativa: férem els planters al gener. Enterrarem un 1 o 2 llavors per alvèol, a 1-2 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 60 dies en un percentatge del 70 %.

Observacions: dins cambra de germinació les llavors germinen a partir dels 18° C.

Reproducció vegetativa: *segons la bibliografia consultada es pot fer per esqueixos i murgó.*

Bibliografia: Bonafè 1977-80; Van den Heede & Lecourt 1989; Ruiz de la Torre & al. 1990.

Família *Fabàcies*

47	<i>Astragalus balearicus</i>	EIXORBA-RATES NEGRE
----	------------------------------	---------------------

Planta perenne, en forma de coixinet espinós, compacte, de color verd fosc, de 30 a 50 cm. Fulles estipulades, paripinnades, amb 5 parells de folíols i el raquis que esdevé espinós. Flors pentàmeres disposades en raïms; corol·la blanca, amb estries vermelles. Fruit en llegum pubescent. Espècie protegida.

Floració: pel març i l'abril.

Distribució: endèmica de les Gimnèsies.

Hàbitat: costers assolellats i ventosos de les serres de Tramuntana i Llevant, des del nivell de la mar fins als cims més alts.

Recol·lecció: de l'abril al maig.

Substrat: una mescla de 2/3 de compost i 1/3 de substrat universal.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor i a la primavera. Posarem les llavors durant 24 h dins aigua. Enterrarem 2 o 3 llavors per alvèol, a 0'5-1 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa fina de terra de bosc porgada i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 30 dies en un percentatge del 80%.

Observacions: dins cambra de germinació les llavors germinen a partir dels 18° C.

Bibliografia: Bonafè 1977-80; Alomar et al. 1997.

Família *Fabàcies*

48	<i>Coronilla juncea</i>	CORONIL·LA	CORONILLA VERDE
----	-------------------------	------------	-----------------

Arbust de 50 a 100 cm d'alçada, glabre, ramós, dret, de tiges junciformes, verdes. Fulles imparipinnades, espatulades, carneses, caduques. Flors grogues en inflorescència umbel·liforme llargament pedunculada. Llegums pèndols, angulosos, amb 2-7 llavors.

Floració: de l'abril al juny.

Distribució: sud de la Mediterrània.

Hàbitat: garrigues termòfiles des del nivell de la mar fins als 500 m.

Recol·lecció: del juliol a l'octubre.

Substrat: una mescla de 2/3 de substrat universal i d'1/3 de compost.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

1ª Reproducció germinativa: prepararem el planter al novembre. Posarem les llavors 24 h dins aigua. Enterrarem 2 o 3 llavors per alvèol, a 0'5-1 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa fina de fullaca d'alzinar porgada i ho protegirem el planter a l'ombra.

Resultats: germinà als 26 dies en un percentatge del 40%.

2ª Reproducció germinativa: prepararem el planter a l'octubre, amb els mateixos tractaments.

Resultats: germinà als 4 mesos en un percentatge del 90%.

Observacions: té les llavors verinoses. Repobla amb plantes d'1 any.

Bibliografia: Bonafè 1977-80; Van den Heede & Lecourt 1989; Ruiz de la Torre & al. 1990; Sigüero 1991e.

Família *Fabàcies*

49	<i>Coronilla valentina</i> subsp. <i>glauca</i>	CORONILLA GROSSA	LENTEJUELA
-----------	--	-------------------------	-------------------

Arbust de 20 a 60 cm, molt ramós. Fulles imparipinnades, un poc carneses, glauques, grisenques. Flors grogues amb inflorescència umbel·lifforme, sobre un peduncle llarg. Llegums grans, pèndols, amb 4 a 10 llavors.

Floració: del febrer al maig.

Distribució: mediterrània.

Hàbitat: penyals i peus de penyal de les muntanyes del Pla de Mallorca.

Recol·lecció: pel juny i el juliol.

Substrat: una mescla de 2/4 de substrat universal; 1/4 part de compost i 1/4 de terra porgada.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem el planter a la primavera. Posàrem les llavors 24 h dins aigua freda. Enterràrem 2 o 3 llavors per alvèol, a 0'5-1 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal porgat, i protegirem el planter a l'ombra.

Resultats: germinà en 2-3 setmanes en un percentatge del 90%.

Observacions: trasplantau al segon any. Repoblau amb plantes de 2-3 anys.

Reproducció vegetativa: esqueixos de fusta a l'hivern a hivernacle o a l'estiu davall vidre.

Bibliografia: Bonafè 1977-80; Van den Heede & Lecourt 1989; Sigüero 1991e.

Família *Fabàcies*

50	<i>Dorycnium pentaphyllum</i>	GUIXOLA	BOCHA BLANCA
----	-------------------------------	---------	--------------

Arbust llenyós de 20 a 150 cm d'alçada, molt ramificat, amb pilositat aplicada, sedosa. 5 folíols oblongolínear; fulles petites sèssils palmaticompstes, sense raquis; flors petites, blanques, amb la carena d'un púrpura negrós, reunides en glomèruls pedunculats; llegum ovoideoglobulós petita, monosperm.

Floració: del maig a l'octubre.

Distribució: holàrtica.

Hàbitat: garrigues assolellades des del nivell de la mar fins als 1.200 m.

Recol·lecció: pel juliol i l'agost.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Substrat: una mescla de 2/3 de compost i 1/3 de substrat universal.

1ª Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor. Posàrem les llavors dins aigua durant 24 h. Enterràrem 2 o 3 llavors per alvèol, a 0'5-1 cm, ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: les llavors germinaren als 4 mesos en un percentatge del 70%.

2ª Reproducció germinativa: férem els planters a la primavera, amb els mateixos tractaments.

Resultats: les llavors germinaren als 30 dies en un percentatge del 90%.

Bibliografia: Bonafè 1977-80.

Família *Fabàcies*

51	<i>Dorycnium pentaphyllum</i> subsp. <i>fulgurans</i>	SOCARRELL ALÍ
----	---	---------------

Arbust subespinós, de 10 a 30 cm molt ramificat. Fulles compostes, estipulades amb 3 folíols lanceolats, pubescents. Flors petites blanques, disposades en fascicles a l'axil·la de les fulles. Fruit en llegum monosperm, glabre. Espècie protegida.

Floració: de l'abril al maig.

Distribució: endèmica de Gimnèsies.

Hàbitat: costers marins o bé darrera les dunes, des del nivell de la mar fins als 200 m.

Recol·lecció: pel setembre i l'octubre.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Substrat: una mescla de 2/3 de compost i 1/3 de substrat universal.

1ª Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor. Posàrem les llavors dins aigua durant 24 h. Enterràrem 2 o 3 llavors per alvèol, a 0'5-1 cm, ho cobrírem amb una capa fina de substrat universal porgat i ho protegírem a l'ombra.

Resultats: les llavors germinaren als 4 mesos en un percentatge del 70%.

2ª Reproducció germinativa: férem els planters a la primavera, amb els mateixos tractaments.

Resultats: les llavors germinaren als 21 dies en un percentatge del 90%.

Bibliografia: Alomar et al. 1997.

Família *Fabàcies*

52	<i>Genista dorycnifolia</i>	GENESTRA
----	-----------------------------	----------

Arbust de 2 a 3 m. d'alçada. Fulles, petites, caduques, les superiors simples i les inferiors trifoliades, peciolades. Flors grogues en raïms terminals. Llegum terrós pilosa. Espècie protegida.

Floració: de l'abril al juny.

Distribució: endèmica d'Eivissa.

Hàbitat: viu a les garrigues a poca altitud.

Recol·lecció: del juny a l'agost.

Substrat: una mescla de 2/3 de compost i 1/3 de substrat universal.

Tractaments de conservació: fruits amb poques llavors viables. Conservau les llavors a un lloc sec i fred.

1ª Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor. Escaldàrem dins aigua les llavors i les deixàrem refredar durant 24-48 h. També es pot tenir dins aigua durant 24 h. Enterràrem 2 o 3 llavors per alvèol, a 0'5-1 cm de profunditat i cobertes amb una capa fina de substrat universal porgat i ho protegírem a l'ombra.

Resultats: el planter germinà als 5 mesos en un percentatge del 70%.

2ª Reproducció germinativa: férem els planters a la primavera, amb els mateixos tractaments.

Resultats: el planter germinà en 2-3 setmanes en un percentatge del 80%.

Observacions: trasplantau al segon any. Repoblau amb plantes de 2-3 anys. Dins cambra de germinació les llavors germinen a partir dels 20° C en un 60%.

A Eivissa també es troba la genestra petita (*Genista dorycnifolia* subsp. *grosii*) que és més baixeta; té la ramificació corimbosa i atapeïda; i les flors són un poc més grosses.

Bibliografia: Guerau d'Arellano & Torres 1981; Gómez-Campo 1987; Llorens et al. 1992; Alomar et al. 1997.

Família *Fabàcies*

53	<i>Genista majorica</i>	GINESTA
----	-------------------------	---------

· Arbust de 40 a 150 cm. erecte, molt esbrancat, de color verd cendrós, estriat, inerme. Fulles simples, linear lanceolades, caduques. Flors axil·lars, pentàmeres, grogues, amb pedicels curts, amb la quilla pilosa. Fruit en llegum pubescent.

Floració: del març al maig.

Distribució: endèmica de Mallorca.

Hàbitat: rupícola i peu de cingles, a la serra de Tramuntana, des de nivell de la mar fins als 1.250 m.

Recol·lecció: del juny a l'agost.

Substrat: una mescla de 2/3 de compost i 1/3 de substrat universal; o una mescla de 2/4 de substrat universal; 1/4 de compost i 1/4 de terra porgada.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

1ª Reproducció germinativa: férem els planters a la primavera. Escaldàrem dins aigua les llavors i les deixàrem refredar durant 24-48 h. També es pot tenir dins aigua durant 24 h. Enterràrem 2 o 3 llavors per alvèol, 0'5-1 cm, i cobertes amb una capa fina de substrat universal porgat i ho protegírem a l'ombra.

Resultats: germinà en 2-3 setmanes en un percentatge del 50%.

2ª Reproducció germinativa: férem els planters a l'octubre. Enterràrem 2 llavors per alvèol, 0'5-1 cm, i cobertes amb una capa fina de substrat universal porgat i ho protegírem a l'ombra.

Resultats: germinà en 21 dies de forma escalonada en un percentatge del 50%.

Observacions: trasplantau al segon any. Repoblau amb plantes de 2-3 anys.

Reproducció vegetativa: *segons la bibliografia consultada, amb altres espècies del mateix gènere, els esqueixos són difícils, i en tot cas s'han de fer entre juliol i agost. Arrelen amb facilitat davall boira.*

Murgó de tall i de recalç.

Altres dades bibliogràfiques:

<i>Època</i>	<i>Substrat</i>	<i>Hormona</i>
<i>Juliol i agost</i>	<i>4 torba/1 arena</i>	<i>àcid naftalenoacètic 0.1%</i>

Bibliografia: Catalán 1985; Van den Heede & Lecourt 1989; Ruiz de la Torre & al. 1990; Sigüero (1990; 1991); Alomar et al. 1997.

Família *Fabàcies*

54	<i>Genista tricuspidata</i>	GATOVA
----	-----------------------------	--------

Arbust espinós d'100 a 150 cm d'alçada. Fulles caduques, peciolades, simples, linears i glabrescents. Inflorescència terminal amb flors pentàmeres grogues. Fruit en llegum glabre.

Floració: del gener a l'abril.

Distribució: endèmica de Mallorca, Alacant i Nord d'Àfrica.

Hàbitat: garrigues assolellades de les Serres de Llevant, de les muntanyes del Pla i part meridional de la serra de Tramuntana, des del nivell de la mar fins als 500 m.

Recol·lecció: pel juliol i l'agost.

Substrat: una mescla de 2/3 de compost i 1/3 de substrat universal.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planters a la primavera. Escaldàrem dins aigua les llavors i les deixàrem refredar durant 24-48 h. També es poden tenir dins aigua durant 24 h. Enterràrem 2 o 3 llavors per alvèol, a 0'5-1 cm de profunditat, i cobertes amb una capa fina de substrat universal porgat i ho protegírem a l'ombra.

Resultats: germinà en 2-3 setmanes en un percentatge del 80%.

Observacions: trasplantau al segon any. Repoblau amb plantes de 2-3 anys.

Bibliografia: Alomar et al. 1997.

Família *Fabàcies*

55	<i>Genista valdes-bermejoi</i>	GATOVA VERA
----	--------------------------------	-------------

Arbust espinós de 30 a 80 cm d'alçada, en forma de coixinet compacte, amb les branques un poc pubescents. Fulles trifoliades, quasi sèssils, amb els folíols linears, caducs a l'estiu. Flors grogues, amb la carena pubescent. Fruit monosperm en llegum ovoide, glabre.

Floració: del maig al juliol.

Distribució: endèmica de Mallorca.

Hàbitat: costers assolellats i pedregosos.

Recol·lecció: del juliol al setembre.

Substrat: una mescla de 2/3 de compost i 1/3 de substrat universal.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

1ª Reproducció germinativa: férem els planters al març. Escaldàrem dins aigua les llavors i les deixàrem refredar durant 24-48 h. També es poden tenir dins aigua durant 24 h. Enterràrem 2 o 3 llavors per alvèol, a 0'5 cm, ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 27 dies en un percentatge del 70%.

2ª Reproducció germinativa: férem els planters al gener. Enterràrem 2 o 3 llavors per alvèol, a 0'5 cm, ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 60 dies de forma irregular en un percentatge del 50%.

3ª Reproducció germinativa: férem els planters al març, amb el mateix tractament.

Resultats: germinà als 17 dies en un percentatge del 30%.

Observacions: trasplantau al segon any. Repoblau amb plantes de 2-3 anys.

Bibliografia: Alomar et al. 1997.

Família *Fabàcies*

56	<i>Hippocrepis balearica</i>	VIOLETA DE PENYAL
----	------------------------------	-------------------

Arbust perennifoli, de 2-5 dm llenyós a la base, que forma coixinets més o menys atapeïts. Fulles glauques, peciolades, compostes, imparipinnades, amb els folíols oval-lanceolats. Flors en umbel·les terminals, pentàmeres, grogues i amb nerviacions purpurines a l'estendard, oloroses. fruit en llegum, en forma de ferradura, amb els lòbuls oberts.

Floració: del gener al maig.

Distribució: endèmica de les Gimnèsies.

Hàbitat: penyals i peu de penyal de les muntanyes, des del nivell de la mar fins als 1.300 m.

Recol·lecció: pel juliol i l'agost.

Substrat: una mescla de 2/4 de substrat universal; 1/4 de compost i 1/4 de terra porgada.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planters a la primavera. Posàrem les llavors 24 h en aigua freda. Enterràrem 2 o 3 llavors per alvèol, a 0'5-1 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà en 2-3 setmanes en un percentatge del 90%.

Observacions: trasplantau al segon any. Repoblau amb plantes de 2-3 anys.

A Eivissa també es troba la llentiera borda (*Hippocrepis balearica* subsp. *grosii*) que és més gran i llenyosa; amb les llegums en forma de ferradura, amb els lòbuls tancats.

Bibliografia: Llorens & Tébar 1992; Alomar et al. 1997.

Família *Fabàcies*

57	<i>Medicago citrina</i>	ALFALS ARBORI MARÍ
----	-------------------------	--------------------

Arbust d'1 a 2 m d'alçada, molt ramificat. Fulles peciolades, trifoliades, amb els folíols obovals i amb l'apex truncat i emarginat, pubescents, caduques a l'estiu. Flors grans, groc llimona en fascicles curts. Llegum gran, anular, amb nerviacions reticulades, amb 2 o 3 llavors, brunes. Espècie protegida.

Floració: del febrer al maig.

Distribució: endèmica dels illots de les Balears i dels Columbrets.

Hàbitat: talussos i roquissars dels illots, preferentment als llocs assolellats i amb un cert grau d'aportament de nitrogen per les colònies d'ocells.

Recol·lecció: del maig al setembre.

Substrat: una mescla de 2/5 de substrat universal, 2/5 de terra porgada i 1/5 d'arena; o una mescla d'1/3 de compost i 2/3 de terra porgada.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

1ª Reproducció germinativa: prepararem el planter a l'octubre i al novembre. Les llavors s'han escaldat i deixat reposar 24 h. dins aigua per eliminar els inhibidors de la cutícula. Enterrarem 2 o 3 llavors per alvèol, a una profunditat d'1-2 cm, taparem amb una capa fina de substrat universal i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 30 dies en un percentatge del 90%.

2ª Reproducció germinativa: prepararem el planter al gener. Deixades les llavors 8 dies dins aigua. Enterrarem 2 o 3 llavors per alvèol, a una profunditat d'1-2 cm, tapades amb una capa fina de substrat universal i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 30 dies en un percentatge del 60%.

3ª Reproducció germinativa: preparat el planter a l'abril sense cap tipus de tractament. Enterrarem 2 o 3 llavors per alvèol, a una profunditat d'1-2 cm, les taparem amb una capa fina de substrat universal i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 25 dies en un percentatge del 90%.

Observacions: deixades 10 dies dins aigua, i després conservades humides 2 dies sense aigua; hem observat que començaven a germinar dintre la bajoca.

Reproducció vegetativa: al setembre i a l'abril prepararem els esqueixos llenyosos de 15-18 cm, amb brots laterals i terminals. Posarem els esqueixos 24 h dins aigua i enterrarem directament, sense hormones d'arrelament.

Resultats: arrelaren en un percentatge del 100 %.

Bibliografia: Llorens & Tébar 1992; Alomar et al. 1997.

Família *Fabàcies*

58	<i>Teline linifolia</i>	GINESTA MASCLE	ESCOBA
----	-------------------------	----------------	--------

Arbust calcífug de 50 a 150 cm, de branques erectes, estriades i pubescents; amb branquillons joves densament coberts de fulles. Foliols coriàcis, de marge revolut, piloso sedosos al revers. Flors grogues reunides en raïms terminals, curts i densos. Llegum comprimit, pilós, amb 2 o 3 llavors.

Floració: del març al maig.

Distribució: macaronèsica.

Hàbitat: màquies calcífugues del nord de Menorca.

Recol·lecció: per l'agost i el setembre.

Substrat: una mescla d'1/4 de compost, 1/4 de substrat universal i 2/4 de terra argilosa; o una mescla de 2/5 de compost, 2/5 de terra porgada i 1/5 d'arena; o una mescla d'1/3 de compost i 2/3 de terra porgada.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

1ª Reproducció germinativa: férem els planters a l'octubre. Posades en remull durant 48 h. Enterrarem 1 o 2 llavors per alvèol, a 0'5-1 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 60 dies en un percentatge del 70%.

2ª Reproducció germinativa: prepararem els planters al gener. Posarem les llavors 8 dies dins aigua. Enterrarem 2 o 3 llavors per alvèol, a 0'5-1 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 3 mesos en un percentatge del 90%.

Observacions: repobla amb plantes d'una saba.

Bibliografia: Ruiz de la Torre & al. 1990.

Família *Globulariàcies*

59	<i>Globularia alypum</i>	COSSIADA	CARDENILLA
----	--------------------------	----------	------------

Arbust llenyós de 20 a 60 cm, ramós, amb tiges dretes, d'escorça bruna. Fulles esparses, breument peciolades, coriàcies, oblongues, glauques, amb un nervi, enteres, mucronades o 2-3 dentades. Flors blaves, oloroses, en capítols densos, d'1-2,5 cm de diàmetre; folíols de l'involucre nombrosos, imbricats, lanceolats. Receptacle pilosoerijat. Calze molt llarg i tridentat.

Floració: del gener a l'abril.

Distribució: mediterrània.

Hàbitat: garrigues termòfiles, des del nivell de la mar fins als 600 m.

Recol·lecció: pel març i l'abril.

Substrat: una mescla d'1/3 de terra porgada, 1/3 de substrat universal i 1/3 de compost.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor i a la primavera. Enterrarem 1 o 2 llavors per alvèol, a 0'5-1 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 30 dies en un percentatge del 60%.

Bibliografia: Bonafè 1977-80.

Família *Globulariàcies*

60	<i>Globularia cambessedesii</i>	COSSIADA DE PENYAL
----	---------------------------------	--------------------

Arbust de base llenyosa d'1 a 4 dm. Fulles basals disposades en roseta, obovades, peciolades, coriàcies i llueents, amb l'apex acabat en tres dents. Flors petites disposades en capitols terminals, de coloració blavenca. Fruit en aqueni, amb plomall.

Floració: de l'abril al juny.

Distribució: endèmica de Mallorca.

Hàbitat: creixen als penyals, talussos i petits replans dels cingles ombrívols i orientats al nord, entre els 100 m i als cims més alts.

Recol·lecció: per l'agost.

Substrat: una mescla d'1/3 de terra porgada, 1/3 de substrat universal i 1/3 de compost.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor i a la primavera. Enterrarem 1 o 2 llavors per alvèol, a 0'5-1 cm de profunditat, les taparem amb una capa fina de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 23 dies en un percentatge del 70%.

Bibliografia: Alomar et al. 1997.

Família *Fagàcies*

61	<i>Quercus cerrroides</i>	ROURE	QUEJIGO
----	---------------------------	-------	---------

Arbre de 10 a 20 m d'alçada, de copa ampla, irregular, amb tronc robust, fulles marcescents, subcoriàcies, grans de 3-7 cm, amb lòbuls obtusos; cobertes al revers de pèls estrellats. Aments masculins nombrosos, fasciculats, curts. Espigues femenines d'1-2 cm, solitàries o geminades, a l'axil·la de fulles de rames del mateix any. Aglà sèssil, allargat.

Floració: de l'abril al maig.

Distribució: submediterrània.

Hàbitat: hi ha un petit bosquet a Puigpunyent.

Recol·lecció: pel setembre.

Substrat: una mescla de 2/5 de compost, 2/5 de terra porgada i 1/5 d'arena.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred. Els aglans que s'han de sembrar a la primavera es poden conservar en arena seca a 1°- 2° C, o en palla. També es poden conservar en sacs que transpirin, mesclats amb serradís, després d'haver-los tractats amb fungicida. Per evitar els corcs remullau-los durant 1/2 h. dins aigua a 50° C. Tractau els aglans amb un repel·lent per rosegadors, com la coccio de baladre i ruda.

Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor (octubre) o a la primavera. Abans de sembrar els aglans remullau-los 48 h. dins aigua; i separau els aglans corcats i els que surin. Enterrarem 1-2 aglans per alvèol, a 4-6 cm de profunditat, a la tardor i ho protegirem a l'ombra. Si el planter es prepara per la primavera, els aglans s'han d'enterrar a 2-3 cm.

Resultats: germinà als 6-7 mesos en un percentatge del 80%.

Observacions: les llavors germinades prèviament donen millors resultats. Repobla amb plantes de 2 anys, a l'ombra d'altres plantes. Si es repobla directament amb aglans se sembraran 5.000-10.000 aglans/Ha. Cal protegir els plançons els 2-3 anys primers.

Bibliografia: Ruiz de la Torre 1971; Bonafè 1977-80; Catalán 1985, Montoya 1988; Hartmann & Kester 1990; Siguero 1991e.

Família *Fagàcies*

62	<i>Quercus coccifera</i>	COSCOLL	CARRASQUILLA
----	--------------------------	---------	--------------

Arbust d'1 a 3 m d'alçada, molt ramificat amb tronc d'escorça escamosa, bruna negrenca. Rames tendres peludes. Fulles coriàcies, dentadoespinoses, d'un verd clar, breument peciolades, glabres, lluents a les dues cares. Aments masculins nombrosos, fasciculats, curts. Espigues femenines d'1-2 cm, solitàries o geminades, a l'axil·la de fulles de rames del mateix any. Cúpula eriçada d'esquames agudes, rígides, amb gla ovoide. Espècie protegida.

Floració: pel febrer i el març.

Distribució: mediterrània occidental.

Hàbitat: garrigues assolellades de les Serres de Llevant, Randa i part meridional de la serra de Tramuntana, des de nivell del mar fins als 500 m.

Recol·lecció: pel novembre i el desembre.

Substrat: una mescla de 2/5 de compost, 2/5 de terra porgada i 1/5 d'arena.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred. Els aglans que s'han de sembrar a la primavera es pot conservar en arena seca a 1°- 2° C, o en palla. També es pot conservar en sacs que transpirin, mesclat amb serradís. Per evitar els corcs remullau durant 1/2 h. dins aigua a 50° C. Tractau els aglans amb un repel·lent per rosegadors, com la cocció de baladre i ruda.

Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor (octubre) o a la primavera. Abans de sembrar els aglans remullau 48 h. dins aigua; i separau els aglans corcats i els que surin. Enterrarem 1-2 aglans per alvèol, a 4-6 cm de profunditat, a la tardor i ho protegirem a l'ombra. Si el planter es prepara per la primavera, els aglans s'han d'enterrar a 2-3 cm.

Resultats: germinà als 6 mesos en un percentatge del 80%.

Observacions: les llavors germinades prèviament donen millors resultats. Repobla amb plantes de 2 anys, a l'ombra d'altres plantes. Si es repobla directament amb aglans se sembraran 5.000-10.000 aglans/Ha. Protegirem els plançons els 2-3 anys primers.

Bibliografia: Ruiz de la Torre 1971; Bonafè 1977-80; Catalán 1985, Ceballos 1986; Montoya 1988; Hartmann & Kester 1990; Ruiz de la Torre & al. 1990.

Família *Fagàcies*

63	<i>Quercus ilex</i>	ALZINA	ENCINA
----	---------------------	--------	--------

Arbre de 10 a 15 (20) m d'alçada, amb tronc robust, d'escorça negra, escamosa. Branques tendres grises, tomentoses. Fulles coriàcies, molt polimorfes, ovato lanceolades, enteres o dentadoespinoses, d'un verd fosc per damunt i blanques tomentoses per davall. Vellutades pel revers. Flors dioiques. Cúpula hemisfèrica, campanulada, gris tomentosa, d'escames aplicades; agla variable acabat amb una punta llargueta.

Floració: per l'abril i el maig.

Distribució: mediterrània.

Hàbitat: major part del territori a les zones amb precipitacions superiors als 600 mm anuals, des de nivell del mar fins als 1.200 m.

Recol·lecció: de l'octubre al desembre.

Substrat: una mescla de 2/5 de compost, 2/5 de terra porgada i 1/5 d'arena.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred. Els aglans que s'han de sembrar a la primavera es poden conservar en arena seca a 1°- 2° C, o en palla. També es poden conservar en sacs que transpirin, mesclats amb serradís, després d'haver-los tractat amb fungicida. Per evitar els corcs, remullau durant 1/2 h. dins aigua a 50° C. Tractau els aglans amb un repel·lent per a rosegadors, com la coccí de baladre i ruda.

1ª Reproducció germinativa: férem els planters a l'octubre. Abans de sembrar els aglans remullau 48 h. dins aigua; i separau els aglans corcats i els que surin. Enterrarem 1-2 aglans per alvèol, a 4-6 cm de profunditat, a la tardor i ho protegirem a l'ombra. Si el planter es prepara per la primavera, els aglans s'han d'enterrar a 2-3 cm.

Resultats: germinà als 6 mesos en un percentatge del 90%.

2ª Reproducció germinativa: férem els planters al gener, amb els mateixos tractaments.

Resultats: germinà als 2 mesos en un percentatge del 100%.

Observacions: les llavors germinades prèviament donen millors resultats. Repobla amb plantes de 2 anys, a l'ombra d'altres plantes. Si es repobla directament amb aglans se sembraran 5.000-10.000 aglans/ Ha. Cal protegir els plançons els 2-3 anys primers.

Bibliografia: Ruiz de la Torre 1971; Pañella 1972; Bonafè 1977-80; Catalán 1985; Ceballos 1986; Montoya 1988; Besnier 1989; Carrasco 1989; Hartmann & Kester 1990; Ruiz de la Torre & al. 1990; Siguero 1991e; Montoya 1993.

Família *Hipericàcies*

64	<i>Hypericum balearicum</i>	ESTEPA JOANA
----	-----------------------------	--------------

Arbust perenne de 50 a 150 cm d'alçada, llenyós, espès, rodonenc, glandulós, berrugós, glabre. Tiges ramificades, molt fulloses, tetràgonas, dretes. Fulles petites, coriàcies, sèssils, semiamplexicaules, oblongues, obtuses, ondulatoflexuoses al marge, i el limbe cobert de vesícules transparents, plenes d'essències. Flors pentàmeres, grans, grogues, solitàries i terminals. Sèpals desiguals, ovals, obtusos, més curts que els pètals. Pètals finament estriats i més llargs que els estams. Estams nombrosos. Càpsula glandulosa, viscosa, pentàgona, amb 5 cel·les i 5 estils persistents.

Floració: quasi tot l'any; en màxima floració del maig al juliol.

Distribució: endèmica de les Balears.

Hàbitat: garrigues assolellades des del nivell de la mar fins als cims més alts.

Recol·lecció: del juny al setembre.

Substrat: una mescla de 2/3 de substrat universal i 1/3 de compost.

Tractaments de conservació: eixugau les càpsules a l'ombra i amb bona ventilació. Conservau les llavors a un lloc sec i fred. Per a una llarga conservació, s'han d'assecar les llavors amb silicagel i després s'han de conservar a 5° C.

1ª Reproducció germinativa: prepararem els planters a l'abril. Té agents inhibidors, per tant convé tenir les llavors dins aigua durant 24 h. Posarem unes quantes llavors per alvèol, a 0'5 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa fina de fullaca d'alzinar porgada i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 30 dies en un percentatge del 100%.

2ª Reproducció germinativa: prepararem els planters a la tardor a 16° C; amb els mateixos tractaments.

Resultats: germinà als 30 dies en un percentatge del 100%.

3ª Reproducció germinativa: prepararem els planters al gener. Posarem unes quantes llavors per alvèol, a 0'5 cm de profunditat i ho cobrirem les llavors amb una capa fina de fullaca d'alzinar porgada; i protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 60 dies en un percentatge del 90%.

Observacions: repicau els plançons quan la planta tingui 5 o 6 fulles.

Bibliografia: Bonafè 1977-80; Llorens & Tébar 1992; Alomar et al. 1997.

Família *Hipericàcies*

65	<i>Hypericum hircinum</i> subsp. <i>cambessedesii</i>	ORVAL
----	---	-------

Arbust de 40 a 60 cm, amb tiges ramificades, vermellenques. Fulles grans, ovato-Lanceolades, verd clar, marcescents. Flors grans, grogues, solitàries o en raïm corimbós. Càpsula ovoide, amb estries longitudinals.

Floració: del juny a l'agost.

Distribució: endèmica de Mallorca.

Hàbitat: torrents i fonts de muntanya.

Recol·lecció: del juliol al setembre.

Substrat: una mescla de 2/5 de compost, 2/5 de terra porgada i 1/5 d'arena; o una mescla de 2/3 de substrat universal i 1/3 de compost.

Tractaments de conservació: eixugau les càpsules a l'ombra i amb bona ventilació. Conservau les llavors a un lloc sec i fred. Per a una llarga conservació, s'han d'assecar les llavors amb silicagel i després conservar a 5° C.

Reproducció germinativa: prepararem els planters a la tardor (octubre) o a la primavera (abril) a 16° C. Té agents inhibidors, per tant convé tenir les llavors dins aigua durant 24 h. Posarem unes quantes llavors per alvèol, a 0'5 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa fina de fullaca d'alzinar porgada i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 35 dies en un percentatge del 90%.

Observacions: repicau els plançons quan la planta tingui 5 o 6 fulles.

Bibliografia: Alomar et al. 1997.

Família *Lamiàcies*

66	<i>Coridothymus capitatus</i>	FRÍGOLA DE SANT JOAN	TOMILLO ACEITUNERO
----	-------------------------------	----------------------	--------------------

Matà llenyosa de 50 a 100 cm d'alçada, ramosa, olorosa, blanquinosa, coberta de rames floríferes dretes, tomentoses, reunides en feixets. Fulles petites, sèssils, planes, linears o oblongues, subglabres amb cils esparsos a la base. Flors en capítols terminals, oblongocònics, densos, amb fulles bractiformes imbrincades. Calze amb el llavi superior de 3 dents petites i la del mig més curta. Corol·la rosada amb el llavi superior bífid.

Floració: del juny a l'agost.

Distribució: sud de la Mediterrània.

Hàbitat: garrigues assolellades i termòfiles del pla.

Recol·lecció: del juny al setembre.

Substrat: una mescla de 2/5 de compost, 2/5 de terra porgada i 1/5 d'arena.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor i a la primavera. Posàrem unes quantes llavors per alvèol, a 0'5-1 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa fina de fullaca d'alzina porgada i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 23 dies en un percentatge del 70%.

Observacions: repicau els plançons quan la planta tingui 5 o 6 fulles. Repoblau amb plantes d'1 o 2 sabes.

Reproducció vegetativa: a l'octubre, preparàrem els esqueixos llenyosos, de 10 cm, amb brots terminals i laterals; tractats amb hormones d'arrelament en pols (àcid indolbutíric 0'4 %).

Resultats: arrelaren en un percentatge del 75%.

Reproducció vegetativa: *segons la bibliografia consultada: es pot fer esqueixos de fusta suau a l'estiu, de murgó i de divisió de mata.*

Bibliografia: Bonafè 1977-80; Guerau d'Arellano & Torres 1981; Ruiz de la Torre & al. 1990.

Família *Lamiàcies*

67	<i>Lavandula dentata</i>	GAL-LANDA	CANTUESO DENTADO
----	--------------------------	-----------	------------------

Arbust llenyós, ramificat, de 20 a 100 cm d'alçada, amb les branques dretes, albotomentoses. Fulles oblongolínear pinnatidentades, pubescentes, albotomentoses pel revers, de marge revolut. Flors d'un blau pàl·lid, en espigues fluixes llargament pedunculades, amb un plomall a l'apex, més curt que l'espiga, de bràctees ovals, llanoses violetes. Corol·la bilabiada, amb el llavi superior bífid i l'inferior trífid. 4 estams reflexos sobre el llavi inferior. Anteres uniloculars.

Floració: del març al maig.

Distribució: sud de la mediterrània.

Hàbitat: garrigues termòfiles des del nivell de la mar fins als 600 m.

Recol·lecció: del maig al setembre.

Substrat: una mescla de 2/5 de compost, 2/5 de terra porgada i 1/5 d'arena.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor i a la primavera. Posàrem unes quantes llavors per al·vèol, a 0'5-1 cm, ho cobrirem amb una capa fina de fullaca d'alzina porgada i ho protegírem a l'ombra.

Resultats: germinà als 23 dies en un percentatge del 70%.

Observacions: repicau els plançons quan la planta tingui 5 o 6 fulles. Repobla amb plantes d'1 o 2 sabes.

1ª Reproducció vegetativa: al març preparàrem els esqueixos de fusta suau (herbaci) de 5 cm, hormonats amb àcid indolbutíric 0.1%.

Resultats: arrelaren en un percentatge del 80%.

2ª Reproducció vegetativa: a l'octubre preparàrem els esqueixos llenyosos de 10 cm amb poques fulles a la part superior, i tractats amb hormones d'arrelament en pols (àcid indolbutíric 0'4 %).

Resultats: arrelaren en un percentatge del 50%.

Reproducció vegetativa: segons la bibliografia consultada: esqueixos de fusta suau (herbaci) a l'estiu i murgó i divisió de mata.

<i>Època</i>	<i>Substrat</i>	<i>Tractament</i>	<i>Hormona</i>
<i>setembre</i>	<i>2 torba / 1 arena</i>	<i>màstic / Pols</i>	<i>àcid indolbutíric 0.1%</i>

Bibliografia: Salvat eds. 1977; Bonafè 1977-80; Guerau d'Arellano & Torres 1981; Hartmann & Kester 1990; Ruiz de la Torre & al. 1990.

família *Lamiàcies*

68	<i>Lavandula stoechas</i>	TOMANÍ	CANTUESO
----	---------------------------	--------	----------

Arbust ramós de 3 a 10 dm, amb tiges brunes; les superiors quadrades, amb fulles oposades. Fulles estretes, linears, amb les vores enrotllades, cendroses. Inflorescència terminal, amb 4 cares; flors de color morat fosc.

Floració: del febrer al maig.

Distribució: mediterrània.

Hàbitat: planta calcífuga que viu a garrigues termòfiles.

Recol·lecció: del maig al setembre.

Substrat: una mescla de 2/5 de compost, 2/5 de terra porgada i 1/5 d'arena.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor i a la primavera. Posàrem unes quantes llavors per alvèol, a 0'5-1 cm, ho cobrirem amb una capa fina de fullaca d'alzina porgada i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 25 dies en un percentatge del 80%.

Observacions: repicau els plançons quan la planta tingui 5 o 6 fulles. Repoblau amb plantes d'1 o 2 sabes.

Reproducció vegetativa: *segons la bibliografia consultada: esqueixos de fusta suau (herbaci) a l'estiu i murgó i divisió de mata.*

Bibliografia: Salvat eds. 1977; Bonafè 1977-80; Guerau d'Arellano & Torres 1981; Hartmann & Kester 1990; Ruiz de la Torre & al. 1990.

Família *Lamiàcies*

69	<i>Phlomis italica</i>	ESTEPA BLENERA	MATAGALLO BALEAR
----	------------------------	----------------	------------------

Planta perenne, arbustiva, llenyosa, verd blanquinós, tomentosa. Tiges d'uns 50 a 100 cm d'alçada, ramificades, dretes. Fulles gruixades, rugoses, lanceolades, peciolades, amb el marge enter i la base truncada. Flors rosades disposades en verticil·lastres, a la axil·la de les fulles. Corol·la bilabiada, tomentosa exteriorment; el llavi superior en forma de casc comprimit i corbat; l'inferior més petit i trilobat.

Floració: del maig a l'agost.

Distribució: endèmica de les Gimnèsies.

Hàbitat: viu a replans, peu de penyals, costers i voreres de camins. A zones assolellades i amb molta de terra, des del nivell de la mar fins als cims més alts.

Recol·lecció: del juliol al setembre.

Substrat: una mescla de 2/5 de compost, 2/5 de substrat universal i 1/5 d'arena; o una mescla de 2/5 de compost 1/5 de substrat universal i 2/5 de terra porgada.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

1ª Reproducció germinativa: férem els planters a l'octubre. Enterrarem 2 o 3 llavors per alvèol, a 1-2 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa de substrat universal i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 15 dies en un percentatge del 70%.

2ª Reproducció germinativa: férem els planters al març, amb els mateixos tractaments.

Resultats: germinà als 34 dies en un percentatge del 90%.

Reproducció vegetativa: *segons la bibliografia amb altres espècies d'aquest gènere es pot fer d'esqueix davall vidre i per divisió de mata.*

Bibliografia: Salvat eds. 1977; Van den Heede & Lecourt 1989; Ruiz de la Torre & al. 1990; Alomar et al. 1997.

Família *Lamiàcies*

70	<i>Rosmarinus officinalis</i>	ROMANÍ	ROMERO
----	-------------------------------	--------	--------

Arbust llenyós, ramificat, olorós, de 20 a 120 cm d'alçada. Fulles coriàcies linears, amb el marge revolut. Flors blaves o blanques, amb raïms curts, espessos, oposats, axil·lars i terminals. Calze bilabiat, amb el llavi superior enter i l'inferior bifid, de lòbuls lanceolats. Corolla amb el limbe bilabiat, amb els llavis quasi iguals; el superior dret, bifid; l'inferior patent i trifid, amb el lòbul mitjà ample i còncau.

Floració: quasi tot l'any; en màxima floració del març al juny.

Distribució: mediterrània.

Hàbitat: garrigues assolellades, des del nivell de la mar fins als cims més alts.

Recol·lecció: de l'abril al setembre.

Substrat: una mescla de 2/5 de compost, 2/5 de substrat universal i 1/5 d'arena; o una mescla de 2/5 de compost 1/5 de substrat universal i 2/5 de terra porgada.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

1ª Reproducció germinativa: férem els planters al setembre. Enterràrem unes quantes llavors per alvèol, a 2-3 mm de profunditat, ho tapàrem amb una capa fina de fullaca d'alzina porgada i ho protegírem a l'ombra.

Resultats: germinà als 21 dies en un percentatge del 80%.

2ª Reproducció germinativa: férem els planters al març, amb els mateixos tractaments.

Resultats: germinà a les 4-6 setmanes en un percentatge del 70%.

Observacions: dins cambra de germinació germina als 20° C a les 3-6 setmanes. Els plançons es protegiran del sol. Es trasplantarà al primer o segon any, i es repicarar als finals del primer any. La millor època per trasplantar és a l'abril o a final del setembre. 975.000 llavors/ Kg. Repoblau amb plantes d'1-3 anys.

Reproducció vegetativa: es pot fer de murgó a qualsevol època de l'any, enterrant les tanyades semillenyoses sense flors; durant el primer any s'eliminaran els rebrots i ulls que surtin a la zona anterior de la tanyada amb excepció dels brots terminals. Convé mantenir el sòl fresc. Durant l'hivern següent es talla la tanyada per la zona que s'enterra.

1ª Reproducció vegetativa: per la primavera, prepararem els esqueixos amb tiges tendres sense flors, tractades amb hormones (àcid indolbutíric 0'2%) a un lloc ombrívol.

Resultats: arrelen en un percentatge del 70%.

2ª Reproducció vegetativa: al març, prepararem els esqueixos amb tiges tendres sense flors, tractades amb hormones d'arrelament (àcid indolbutíric 0'4%) a un lloc ombrívol.

Resultats: arrelaren en un percentatge del 80%.

3ª Reproducció vegetativa: al juny, prepararem els esqueixos semillenyosos de 2 mm de gruix i 15 cm de llarg, tractats amb hormones d'arrelament (àcid indolbutíric 1%) a davall vidre.

Resultats: arrelaren en un percentatge del 80%.

Època	Esqueixos	Tractament	Resultats
setembre	Semillenyosos 15 cm	àcid indolbutíric 0'4%	100% d'arrelament
setembre	Semillenyosos 15 cm	àcid indolbutíric 0'2%	80% d'arrelament
setembre	Semillenyosos 15 cm	àcid indolbutíric 1%	30% d'arrelament
setembre	Semillenyosos 15 cm	àcid indolbutíric 2%.	20% d'arrelament

Observacions: a les Gimnèsies hi ha una forma reptant (var. *palaui*) que pot tenir molta d'utilitat en jardineria i restauració de talussos.

Bibliografia: Catalán 1985; Ceballos 1986; Ruiz de la Torre & al. 1990; Siguero (1991a; 1991b; 1991c; 1991e); Llorens 1994.

Família *Lamiàcies*

71	<i>Salvia officinalis</i> subsp. <i>lavandulifolia</i>	SÀLVIA	SALVIA
----	--	--------	--------

Arbust tomentós, ramificat, amb tiges de fins a 50 cm. Fulles peciolades, ovatooblongues, crenulades, agudes, verd groc per l'anvers i blanquinós per revers. Inflorescències terminals amb 4-12 flors. Bràctees ovades, més curtes que les flors, caduques. Calze campanulat, pubescent sobre les nerviacions. Corol·la blau rosada.

Floració: pel maig i el juny.

Distribució: mediterrània occidental, naturalitzada.

Hàbitat: llocs assolellats de muntanya; a les Illes Balears és emprada en jardineria.

Recol·lecció: del juny al setembre.

Substrat: una mescla de 2/5 de compost, 2/5 de substrat universal i 1/5 d'arena; o una mescla de 2/5 de compost, 1/5 de substrat universal i 2/5 de terra porgada.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor i a la primavera. Enterrarem unes quantes llavors per alvèol, a 2-3 mm de profunditat, ho taparem amb una capa fina de compost porgada i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 23 dies en un percentatge del 70%.

Observacions: repicau els plançons quan la planta tingui 5 o 6 fulles.

Reproducció vegetativa: a la tardor prepararem els esqueixos semillenyosos de 12 cm de llarg tractats amb hormones d'arrelament (àcid indolbitíric 1%).

Resultats: arrelaren en un percentatge del 80%.

Bibliografia: Ceballos 1986; Van den Heede & Lecourt 1989; Hartmann & Kester 1990; Siguero (1990; 1991).

Família *Lamiàcies*

72	<i>Teucrium asiaticum</i>	BRUTÓNICA
----	---------------------------	-----------

Arbust llenyós, d'uns 50 a 100 cm d'alçada, molt aromàtic, glabrescent. Tiges subherbàcies, dretes, primes. Fulles estretes, lanceolades, acuminades, rugoses i glanduloses, amb un curt pecíol. Flors porpra, oposades, disposades en inflorescència laxa. Color: la amb el lòbul mitjà truncat, més ampla que llarg.

Floració: pel juny i el juliol.

Distribució: endèmica de les Gimnèsies.

Hàbitat: terrenys rocosos, en vessants i costers abruptes, així com a barrancs, des del nivell de la mar fins als cims més alts.

Recol·lecció: de l'agost al setembre.

Substrat: una mescla d'1/3 de terra porgada, 1/3 de substrat universal i 1/3 de compost.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor i a la primavera. Enterrarem unes quantes llavors per alvèol, a 2-3 mm de profunditat, ho taparem amb una capa fina de compost porgada i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 11 mesos en un percentatge del 90%.

Bibliografia: Alomar et al. 1997.

Família *Lamiàcies*

73	<i>Teucrium cossonii</i>	LLEDÀNIA DE PENYA
----	--------------------------	-------------------

Subarbust de 10 a 30 cm, ramós, cendrós, tomentós, poc aromàtic. Fulles oblongues, subsèssils, revolutes al marge, enteres o amb poques crenulacions prop de l'apex. Flors purpurines, petites, en glomèruls terminals densos. Fruita en núcula.

Floració: del maig a l'agost.

Distribució: endèmica de Mallorca.

Hàbitat: penyals, peu de penyals i terrenys rocosos, des dels 100 m fins als cims més alts.

Recol·lecció: del juliol al setembre.

Substrat: una mescla d'1/3 de terra porgada, 1/3 de substrat universal i 1/3 de compost.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor i a la primavera. Enterrarem unes quantes llavors per alvèol, a 2-3 mm de profunditat, ho cobrirem amb una capa fina de compost porgada i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 11 mesos en un percentatge del 90%.

Reproducció vegetativa: al juliol prepararem els esqueixos semillenyosos de 10 cm amb brots tendres. Tractats amb hormones d'arrelament en pols (àcid indolbutíric 0'6%).

Resultats: arrelaren en un percentatge del 80%.

Bibliografia: Alomar et al. 1997.

Família *Lamiàcies*

74	<i>Teucrium flavum</i>	FRÍGOLA GROGA	TEUCRIO AMARILLO
----	------------------------	---------------	------------------

Arbust de 20 a 50 cm, llenyós a la base, de tiges dretes, ramificades, oloroses, cendroses, pubescents. Fulles coriàcies, peciolades, amplament ovals, truncades o cuneïformes a la base, fistonades, amb el nervís sortits, laxament pubescents a l'anvers i densament pubescents al revers. Flors grans, grogues, pedicel·lades, en verticils. calze tubulós, campanulat, verdós, llanut, poc gibós a la bes, dents lanceolades, subiguals, més curtes que el tub. Corol·la amb el llavi superior truncat o obtús.

Floració: del maig a l'agost.

Distribució: sud de la Mediterrània.

Hàbitat: penyals i peu de penyal de les muntanyes, des del nivell de la mar fins als 500 m.

Recol·lecció: pel juliol i l'agost.

Substrat: una mescla d'1/4 de compost, 1/4 de substrat universal i 2/4 de terra argilosa.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor i a la primavera. Enterràrem unes quantes llavors per alvèol, a 2-3 mm de profunditat, ho cobrirem amb una capa fina de compost porgada i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 23 dies en un percentatge del 80%.

Bibliografia: Bonafè 1977-80; Guerau d'Arellano & Torres 1981.

Família *Lamiàcies*

75	<i>Teucrium marum</i> subsp. <i>occidentale</i>	EIXORBA-RATES BLANC
----	---	---------------------

Coixinet subespinós, tomentós i suaument aromàtic, de 40 a 100 cm. Fulles revolutes, enteres o crenades, grisenques pel revers a causa dels pèls aplicats. Inflorescència en cimes terminals amb poques flors. Calze amb petits pèls aplicats. Corol·la rosada o purpuràcia. Fruit en núcula. Espècie protegida.

Floració: pel juny i el juliol.

Distribució: tirrènica.

Hàbitat: costers assolellats i ventosos de les serres de Tramuntana i llevant, des del nivell de la mar fins als cims més alts.

Recol·lecció: per l'agost i el setembre.

Substrat: una mescla d'1/3 de terra porgada, 1/3 de substrat universal i 1/3 de compost.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor i a la primavera. Enterrarem unes quantes llavors per alvèol, a 2-3 mm de profunditat, ho cobrirem amb una capa fina de compost porgada i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 21 dies en un percentatge del 70%.

Observacions: repicau els plançons quan la planta tingui 5 o 6 fulles.

A Menorca i Cabrera es troba un altre tàxon de distribució tirrènica (subsp. *marum*) no tan espinós, que sol perdre la forma de coixinet.

Bibliografia: Alomar et al. 1997.

Família *Lamiàcies*

76	<i>Thymus vulgaris</i>	FRÍGOLA	TOMILLO
----	------------------------	---------	---------

Arbust d'uns 30 cm, llenyós, espès, ramificat, olorós de color grisenc. Fulles coriàcies, estretes, lanceolades, tomentoses al revers, revolutes. Flors rosades o blanques. Corol·la vellosa

Floració: de l'abril al juliol.

Distribució: mediterrània occidental.

Hàbitat: costers assolellats de prop de la costa.

Recol·lecció: del juny al setembre.

Substrat: una mescla de 2/5 de compost, 2/5 de terra porgada i 1/5 d'arena.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor. Enterrarem unes quantes llavors per alvèol, a 0'5-1 cm de profunditat, ho taparem amb una capa fina de compost porgada i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 23 dies en un percentatge del 90%.

Observacions: repicau els plançons quan la planta tingui 5 o 6 fulles. Repoblau amb plantes d'1 o 2 sabes.

Hi ha un altre tàxon (subsp. *aestivus*) que és endèmic d'Eivissa i del Llevant Ibèric que té una floració molt més tardana.

1ª Reproducció vegetativa: a l'octubre prepararem els esqueixos de 10 cm llenyosos, amb unes quantes fulles apicals; tractats amb hormones d'arrelament en pols: àcid indolbutíric 0'4 %.

Resultats: arrelaren en un percentatge del 70%.

2ª Reproducció vegetativa: al març prepararem els esqueixos llenyosos de 2 anys i 10 cm de llarg, amb unes quantes fulles apicals. Posau en aigua durant 48 h els esqueixos; tractats amb hormones d'arrelament en pols (àcid indolbutíric 2%).

Resultats: arrelaren en un percentatge del 50%.

Reproducció vegetativa: *segons la bibliografia consultada es pot fer esqueixos de fusta suau (herbaci) a l'estiu; de murgó i divisió de mata.*

Bibliografia: Salvat eds. 1977; Magrini 1979; Guerau d'Arellano & Torres 1981; Ruiz de la Torre & al. 1990; Hartmann & Kester 1990.

Família *Lauràcies*

77	<i>Laurus nobilis</i>	LLOREER	LAUREL
----	-----------------------	---------	--------

Arbre de 2 a 10 m d'alçada, perenne, aromàtic; escorça grisa. Fulles coriàcies, lanceolades, lluent, enteres, amb pecíol curt. Flors dioiques o polígames, en umbel·les axil·lars; 4 tèpals lliures, blanquinosos. Baia carnosa, negra, d'un sol gra.

Floració: del març al maig.

Distribució: mediterrània.

Hàbitat: viu a cingles i torrents de muntanya, des del nivell de la mar fins als 700 m. Introduïda com ornamental i a l'horta.

Recol·lecció: de l'octubre al desembre.

Substrat: una mescla d'1/3 de terra porgada, 1/3 de substrat universal i 1/3 de compost; o una mescla de 2/3 de compost i 1/3 de substrat universal.

Conservació: netejau les llavors madures en una solució càrstica o amb aigua calenta, per saponificar les grasses de què està impregnat l'endocarp; i guardau a un lloc sec i fred.

1ª Reproducció germinativa: férem els planters al novembre. Posàrem en aigua freda els fruits, durant 24 h. Enterràrem 2 o 3 llavors pel alvèol, a 2 o 3 cm de profunditat, ho cobrírem de compost porgada i ho protegírem a l'ombra.

Resultats: germinà als cinc mesos; en un percentatge del 100%.

2ª Reproducció germinativa: férem els planters al novembre. Posàrem en aigua freda els fruits sense netejar, durant 11 dies. Enterràrem 2 o 3 llavors pel alvèol, a 2-3 cm de profunditat, ho cobrírem de compost porgada i ho protegírem a l'ombra.

Resultats: germinà als cinc mesos en un 60%.

3ª Reproducció germinativa: férem els planters al gener. Posàrem dins aigua freda els fruits, durant 7 dies. Enterràrem 2 o 3 llavors pel alvèol, a 2-3 cm de profunditat, ho cobrírem de compost porgada i ho protegírem a l'ombra.

Resultats: germinà als cinc mesos en 70 %.

Reproducció vegetativa: segons la bibliografia consultada es pot fer esqueixos de brots semillenyosos en fred davall vidre. També es pot fer de brots de rabassa, d'arrel, esqueix i murgó.

<i>Època</i>	<i>Tractament</i>	<i>Hormona</i>	<i>Resultat</i>
<i>desembre</i>	---	---	<i>10% d'arrelament</i>
<i>desembre</i>	<i>18 h dins solució</i>	<i>àcid indolacètic 125 mg/l.</i>	<i>90% d'arrelament en 39 dies</i>

Bibliografia: Salvat eds. 1977; Ruiz de la Torre 1971; Catalán 1985; Ceballos 1986; Van den Heede & Lécourt 1989; Ruiz de la Torre & al 1990; Siguero 1991e.

Família *Liliàcies*

78	<i>Ruscus aculeatus</i>	CIRERER DE BETLEM	RUSCO
----	-------------------------	-------------------	-------

Arbust dioic, de 50 a 120 cm, espinós, de flors solitàries a la cara superior del cladodi i a l'axil·la d'una bràctea purpuràcia, petites, verdoses. El fruit és una baia vermella, globulosa, amb 1 o 2 llavors.

Floració: del febrer a l'abril.

Distribució: latomediterrània.

Hàbitat: alzinars, ullastrars i pinars ombrívols.

Recol·lecció: de l'octubre al gener.

Tractaments de conservació: netejau la polpa separant la part carnosa de les llavors i rabejau amb aigua. Les llavors presenten una letargia interna. Conservau-les a un lloc sec i orejat. 3.600 llavors/ Kg.

Substrat: una mescla de 2/3 de compost i 1/3 de substrat universal; o una mescla de 2/6 de terra porgada i 2/6 de fullaca d'alzina i 2/6 de substrat universal.

Reproducció germinativa: prepararem els planters al gener. Posarem les llavors dins aigua durant 24 h. Enterrarem 1 o 2 llavors per alvèol, a 1-2 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa fina de substrat universal i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 12 mesos, en un percentatge del 90%.

Observacions: els trasplantaments s'ha de fer entre l'octubre i el març.

Reproducció vegetativa: *segons la bibliografia consultada el esqueixos s'han de fer a la primavera i a la tardor, encara que són difícils. Divisió de rizoma a la tardor.*

Bibliografia: Bonafè 1977-80; Catàlan 1985; Ceballos 1986; Van den Heede & Lecourt 1989; Siguero (1990d; 1991e).

Família *Liliàcies*

79	<i>Urginea maritima</i>	CEBA MARINA	CEBOLLA ALBARRANA
----	-------------------------	-------------	-------------------

Planta vivaç, glauca, amb bulb molt gros, de fins a 15 cm, ovoide, verinós, cobert de túniques coriàcies rogenques. Fulles disposades en roseta basal, caduques a l'estiu. Tiges florals d'1 a 1'5 m d'alçada, amb raïm llarg i dens de fins a 60 cm de llarg amb flors blanques en estrella. Llavors oblongues, planes, negres i lluent.

Floració: del maig a l'agost.

Distribució: mediterrània.

Hàbitat: viu a replans, peu de penyals, costers i voreres de camins. A zones assolellades i amb molta de terra, des del nivell de la mar fins als cims més alts.

Recol·lecció: pel setembre i octubre.

Substrat: una mescla de 2/5 de compost, 2/5 de substrat universal i 1/5 d'arena; o una mescla de 2/5 de compost 1/5 de substrat universal i 2/5 de terra porgada.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planters a l'octubre. Enterrarem 1 o 2 llavors per alvèol, a 1-2 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa de substrat universal i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 31 dies en un percentatge del 90%.

Bibliografia: Bonafè 1977-80.

Família *Malvàcies*

80	<i>Lavatera arborea</i>	MALVA D'ARBRE	LAVATERA
----	-------------------------	---------------	----------

Planta d'1 a 3 m d'alçada, biennal robusta, erecta, ramificada, llenyosa a la base, pubescent. Estípules estretes; limbe foliar suborbicular, de 3-25 cm, amb 5-7 lòbuls poc profunds, crenats. Flors rosa amb venes i base purpúries, axil·lars i terminals disposades en fascicles.

Floració: de l'abril a l'agost.

Distribució: holàrtica.

Hàbitat: costers i penyals marítims on fan niu els ocells marins, des de nivell dels mar fins als 100 m.

Recol·lecció: del juny a l'agost.

Substrat: una mescla de 2/5 de substrat universal, 2/5 de terra porgada i 1/5 d'arena; o una mescla d'1/3 de compost, 2/3 de terra porgada i recobert de substrat universal; o una mescla d'1/4 de compost, 1/4 de substrat universal i 2/4 de terra porgada.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

1ª Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor. Remullàrem les llavors durant 24 h. Enterràrem 1 o 2 llavors per alvèol, a 1-2 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 18 dies en un percentatge del 80%.

2ª Reproducció germinativa: preparàrem els planters a l'abril, amb els mateixos tractaments.

Resultats: germinà als 32 dies en un percentatge del 70%.

Bibliografia: Bonafè 1977-80.

Família *Malvàcies*

81	<i>Lavatera maritima</i>	MALVA DE ROCA	MALVAVISCO MARINO
----	--------------------------	---------------	-------------------

Arbust llenyós, de 100 a 150 cm d'alçada, de tronc ramificat, tomentós, grisenc. Fulles albotomentoses, suborbiculars. Flors grans, solitàries o geminades, blanc rosa, amb peduncle d'1 a 3 cm; mericarps glabres, negrosos, molt rugosos, amb la cara dorsal còncava i amb els angles molt acusats.

Floració: del febrer al maig.

Distribució: mediterrània occidental.

Hàbitat: costers i penyals marítims des de nivell del mar fins als 800 m.

Recol·lecció: del juny a l'agost.

Substrat: una mescla de 2/5 de substrat universal, 2/5 de terra porgada i 1/5 d'arena; o una mescla d'1/3 de compost i 2/3 de terra porgada; o una mescla d'1/4 de compost, 1/4 de substrat universal i 2/4 de terra porgada.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

1ª Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor. Remullàrem les llavors durant 24 h. Enterràrem 1 o 2 llavors per alvèol, a 1-2 cm de profunditat, ho cobrírem amb una capa de substrat universal porgat i ho protegírem a l'ombra.

Resultats: germinà als 18 dies en un percentatge del 80%.

2ª Reproducció germinativa: preparàrem els planters al gener, amb els mateixos tractaments.

Resultats: germinà als 60 dies de forma escalonada en un percentatge del 50%.

3ª Reproducció germinativa: preparàrem els planters a l'abril, amb els mateixos tractaments.

Resultats: germinà als 32 dies en un percentatge del 70%.

Reproducció vegetativa: a l'octubre preparàrem els esqueixos llenyosos de 10 cm, amb brots terminals. Primer posàrem dins aigua durant 48 h els esqueixos, i després tractàrem amb hormones d'arrelament en pols (àcid indolbutíric 0'6 %).

Resultats: arrelaren els esqueixos més gruixuts en un percentatge del 60%.

Bibliografia: Bonafè 1977-80.

Família *Malvàcies*

82	<i>Lavatera olbia</i>	MALVA D'OLBIA	MALVAVISCO DE OLBIA
----	-----------------------	---------------	---------------------

Arbust de 0.5 a 4 m d'alçada, amb tiges vermellenques, estriades, dretes. Fulles tomentoses, palmatilobades, de 3 o 4 lòbuls, dentades. Flors grans, purpúries, axil·lars, solitàries. Mericarp pilós, llis.

Floració: pel maig i el juny.

Distribució: mediterrània sud-occidental.

Hàbitat: torrents.

Recol·lecció: del juliol a l'octubre.

Substrat: una mescla de 2/5 de substrat universal, 2/5 de terra porgada i 1/5 d'arena; o una mescla d'1/3 de compost i 2/3 de terra porgada; o una mescla d'1/4 de compost, 1/4 de substrat universal i 2/4 de terra porgada.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor i a la primavera. Remullàrem les llavors durant 24 h. Enterràrem 1 o 2 llavors per alvèol, a 1-2 cm de profunditat, ho cobrirem de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 18 dies en un percentatge del 80%.

Bibliografia: Bonafè 1977-80; Ceballos 1986.

Família *Malvàcies*

83	<i>Lavatera punctata</i>	MALVA ROJA
----	--------------------------	------------

Planta anual, d'un verd blanquinós, amb pèls estrellats. Tiges de 20-60 cm, dretes, ramificades, rogenques. Fulles lobulades. Flors grans, d'un rosa lila, amb venes més intenses, solitàries.

Floració: del juny al setembre.

Distribució: mediterrània central i occidental.

Hàbitat: terres cultivades, costers marítics, des del nivell de la mar fins als 600 m.

Recol·lecció: pel juny i el juliol.

Substrat: una mescla de 2/5 de substrat universal, 2/5 de terra porgada i 1/5 d'arena; o una mescla d'1/3 de compost i 2/3 de terra porgada.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor i a la primavera. Remullàrem les llavors durant 24 h. Enterràrem 1 o 2 llavors per alvèol, a 1-2 cm de profunditat, ho cobrirem de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 21 dies en un percentatge del 80%.

Reproducció vegetativa: *segons la bibliografia consultada, fer els esqueixos de brots herbacis a la primavera, a hivernacle tèb.*

Bibliografia: Bonafè 1977-80.

Família *Malvàcies*

84	<i>Lavatera triloba</i> subsp. <i>pallescens</i>	MALVA TRILOBADA
----	--	-----------------

Planta perenne, llenyosa a la base, pubescent i un poc viscosa de 3-8 dm. Fulles ondulades al marge, estipulades i amb cinc lòbuls obtusos, desiguals. Flors en glomèruls de color rosat; pètals que sobrepassen el calze; segments del calicle lliures. Fruit en mericarp.

Floració: de l'abril al maig.

Distribució: Sardenya i Menorca.

Hàbitat: costers i llocs pedregosos del litoral.

Recol·lecció: pel juny i el juliol.

Substrat: una mescla de 2/5 de substrat universal, 2/5 de terra porgada i 1/5 d'arena; o una mescla d'1/3 de compost i 2/3 de terra porgada.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planter a la tardor i a la primavera. Remullàrem les llavors durant 24 h. Enterràrem 1 o 2 llavors per alvèol, a 1-2 cm de profunditat, ho cobrirem de substrat universal porgat i ho protegírem a l'ombra.

Resultats: germinà als 21 dies en un percentatge del 80%.

Bibliografia: Alomar et al. 1997.

Família *Malvàcies*

85	<i>Lavatera trimestris</i>	MÀLVERA
----	----------------------------	---------

Planta anual, amb tiges de 30 a 60 cm, dretes, ramificades, piloses. Fulles lobulades o cordiformes de 3-6 cm, amb peduncles ordinàriament més llargs que el pecíol corresponent. Flors grans, d'un rosa viu amb venes purpurines, solitàries. Mericarp negrós en la maduresa, cobert per un disc format per l'eix central del fruit.

Floració: de l'abril al juliol.

Distribució: sud de la mediterrània.

Hàbitat: terres cultivades i costers marítims, des del nivell de la mar fins als 600 m.

Recol·lecció: pel setembre i l'octubre.

Substrat: una mescla de 2/5 de substrat universal, 2/5 de terra porgada i 1/5 d'arena; o una mescla d'1/3 de compost i 2/3 de terra porgada.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor i a la primavera. Remullàrem les llavors durant 24 h. Enterràrem 1 o 2 llavors per alvèol, a 1-2 cm de profunditat, ho cobrirem de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 21 dies en un percentatge del 80%.

Bibliografia: Salvat eds. 1977; Bonafè 1977-80.

Família *Mirtàcies*

86	<i>Myrtus communis</i>	MURTA	MIRTO
----	------------------------	-------	-------

Arbret d'1 a 5 m d'alçada, ramificat, aromàtic. Fulles coriàcies, oposades, subsèssils, enteres, lluent, amb glàndules translúcides. Flors hermafrodites, regulars, blanques, aromàtiques, axil·lars, solitàries, pedunculades. calze amb tub soldat a l'ovari. Estams nombrosos, inserits al marge d'un disc que forma el calze. Baia carnosa, ovoide, d'un negre blavenc. Espècie protegida.

Floració: del maig al juliol.

Distribució: mediterrània.

Hàbitat: comellars i torrents amb capa freàtica superficial.

Recol·lecció: pel novembre i el desembre.

Substrat: una mescla d'1/3 de terra porgada, 1/3 de substrat universal i 1/3 de compost.

Tractaments de conservació: les llavors es faran netes per maceració en aigua o bé deixant eixugar els fruits. Les llavors s'han d'eixugar abans d'emmagatzemar o sembrar. Les llavors travessen un temps de letargia, per això és convenient escaldar-les. Hem conservat les llavors a un lloc sec i fred.

1ª Reproducció germinativa: férem els planters al febrer. Posàrem en remull durant 24 h. Enterràrem 2 o 3 llavors per alvèol, a 0'5-1 cm de profunditat, ho cobrírem amb una capa de fullaca d'alzina porgada i ho protegírem a l'ombra.

Resultats: germinà als 100 dies, en un percentatge del 60 %.

2ª Reproducció germinativa: férem els planters al novembre, amb el mateix tractament.

Resultats: germinà als 90 dies, en un percentatge del 80 %.

Reproducció vegetativa: *segons la bibliografia consultada es poden fer esqueixos de fusta semillenyosa, a la tardor, a hivernacle de multiplicació en calent; o a la primavera. També es poden fer esqueixos foliacis a l'estiu; i tractar amb àcid indolbutíric.*

<i>Època</i>	<i>Tractament</i>	<i>Hormona</i>	<i>Resultat</i>
<i>desembre</i>	<i>---</i>	<i>---</i>	<i>0</i>
<i>desembre</i>	<i>22 h dins solució</i>	<i>àcid indolacètic 100 mg/l.</i>	<i>58% d'arrelament en 35 dies</i>

Bibliografia: Salvat eds. 1977; Bonafè 1977-80; Guerau & Torres 1981; Catalán 1985; Van den Heede & Lecourt 1989; Hartmann & Kester 1990; Ruiz de la Torre & al. 1990; Sigüero 1991e; Labajus 1994.

Família *Oleàcies*

87	<i>Fraxinus angustifolia</i>	FLEIX	FRESNO
----	------------------------------	-------	--------

Arbre caducifoli, de 15 a 25 m d'alçada, amb escorça fissurada i grisa. Fulles imparipinnades amb 5-15 folíols de 30-100 mm, oblongolanceolats, cuneats a la base, amb dents arcuades cap enfora. Flors sovint en raïm.

Floració: per l'abril i el maig.

Distribució: pluriregional.

Hàbitat: torrents i voreres de camins i horts.

Recol·lecció: de l'octubre al febrer.

Substrat: una mescla d'1/3 de terra porgada, 1/3 d'arena i 1/3 de substrat universal.

Tractaments de conservació: les llavors no es poden guardar molt de temps, ja que perden la capacitat germinativa. Conservau les llavors a un lloc sec i fred.

1ª Reproducció germinativa: férem els planters al novembre. Les llavors varen estar dins aigua freda durant 24 h. Enterràrem 2 o 3 fruits per alvèol, ho tapàrem amb una capa de substrat universal porgat a una profunditat d'1-1'5 cm, o un poc més, si es fa a l'hivern i ho protegírem a l'ombra.

Resultats: germinaren als 3 mesos amb un percentatge del 50-75%.

2ª Reproducció germinativa: férem els planters al gener, amb els mateixos tractaments.

Resultats: germinaren als 50 dies en un percentatge del 80%.

3ª Reproducció germinativa: férem els planters al febrer, amb els mateixos tractaments.

Resultats: germinen als 30 dies en un percentatge del 75%.

Obsevacions: és recomanable protegir els plançons del sol el primer any. El trasplantament es farà passat 1 o 2 anys. El fleix és un arbre de ribera, i per tant necessita més regs que les altres espècies forestals. Es pot repoblar amb planter de 2 o 3 anys.

Reproducció vegetativa: *segons la bibliografia consultada amb diferents espècies d'aquest gènere, es poden fer esqueixos de tiges lignificades. També es poden fer empelts de pua, en acabar el temps de repòs, pel febrer o el març.*

Bibliografia: Ruiz de la Torre 1971; Pañella 1972; Bonafè 1977-80; Catalán 1985; Besnier 1989; Van den Heede & Lecourt 1989; Hartmann, H. & Kester, D. 1990; Ruiz de la Torre & al. 1990; Sigüero (1990; 1991e).

Família *Oleàcies*

88	<i>Olea europaea</i> var. <i>sylvestris</i>	ULLASTRE	ACEBUCHE
----	---	----------	----------

Arbre o arbust de 10 a 15 m d'alçada, de tronc gruixut. Fulles coriàcies, lanceolades, enteres, glabres per l'anvers i albotomentoses pel revers. Flors blanques, hermafrodites, dretes, en raïms axil·lars curts, que es denomina rapa o mateixa. Calze curt. 2 estams exerts. Estigma cònic i gran. Drupa globulosa, de pinyol dur, monosperma.

Floració: per l'abril i el maig.

Distribució: mediterrània.

Hàbitat: garrigues assolellades des de nivell de la mar fins als 800 m.

Recol·lecció: del novembre al febrer.

Substrat: una mescla d'1/3 de terra porgada, 1/3 de substrat universal i 1/3 de compost.

Conservació: netejau les llavors en una solució càrstica o amb aigua calenta, per saponificar els greixos de què està impregnat l'endocarpi. L'àcid abscísic inhibeix la germinació. Guardau les llavors netes a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor i a la primavera. Posarem les llavors dins aigua durant 24 h.. Enterrarem 1 o 2 llavors per alvèol, a una profunditat de 2-3 cm, ho cobrirem amb una capa de substrat universal i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 10 mesos, en un percentatge del 90%.

Reproducció vegetativa:

1º Tractaments: al febrer prepararem els esqueixos recent tallats de 15 cm de llarg i 1'5 cm de gruix i amb brots laterals i unes quantes fulles a la part superior; tractats amb hormones d'arrelament en pols (àcid indolbutíric 1 %) i posau màstic a les ferides.

Resultats: arrelaren en un percentatge del 60%.

2º Tractaments: al febrer prepararem els esqueixos recent tallats de 20 cm de llarg i un 1'5 cm de gruix i amb brots laterals i unes quantes fulles a la part superior; tractats amb hormones d'arrelament en pols (àcid indolbutíric 0'6 %).

Resultats: arrelaren en un percentatge del 70%.

Segons la bibliografia, consultada hi ha diferents tipus de Reproducció vegetativa:

Generalment per estaca.

Esqueixos de rels guixades que es planten amb l'extrem més guixat, un poc inclinats cap a baix.

<i>Època</i>	<i>Tractament</i>	<i>Hormona</i>	<i>Resultat</i>
<i>abril</i>	---	---	<i>3% d'arrelament</i>
<i>abril</i>	<i>24 h dins solució</i>	<i>àcid indolbutíric 50 mg/l.</i>	<i>70% d'arrelament en 70 dies; Amb calor de fons de 25° C i higrometria del 90 % al 100%</i>

<i>Època</i>	<i>Substrat</i>	<i>Hormona</i>
<i>gener a març</i>	<i>1/2 torba /1/2 arena</i>	<i>pols / àcid indolbutíric 1%</i>

Bibliografia: Pañella 1972; Bonafè 1977-80; Catalán 1985; Besnier 1989; Van den Heede & Lecourt 1989; Hartmann & Kester 1990; Ruiz de la Torre & al. 1990; Sigüero 1991e; Baldini 1992.

Família *Oleàcies*

89	<i>Phillyrea angustifolia</i>	ALADERN DE FULLA ESTRETA	LABIERNAGO BLANCO
-----------	-------------------------------	-------------------------------------	------------------------------

Arbust polígam, glabrescent, d'1 a 5 m d'alçada, ramós. Fulles linearlanceolades, anteres, coriàcies, oposades. Flors petites, verdoses, oloroses, en raïms axil·lars. Calze petit, acampanat, tetramer, amb lòbuls arrodonits. Color·la també acampanada, amb 4 pètals fusionats a la base formant un curt tub. 2 estams, quasi asseguts; antenes laterals. Estil molt curt, amb estigma bífid. Drupa ovoide, negrosa de 3-5 mm, poc pedunculada.

Floració: del març al maig.

Distribució: mediterrània occidental.

Hàbitat: garrigues des del nivell de la mar fins als 600 m.

Recol·lecció: de l'agost a l'octubre.

Substrat: una mescla de 2/5 de substrat universal, 2/5 de terra porgada i 1/5 d'arena.

Tractaments de conservació: les llavors es faran netes per maceració dins aigua o bé deixant eixugar els fruits. Les llavors s'han d'eixugar abans d'emmagatzemar o sembrar. Les llavors travessen un temps de letargia, per això és convenient escaldar-les o bé submergir-les en àcid durant 6 h. Conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor i a la primavera. Enterrarem 1 o 2 fruits secs per alvèol a 0,5-1 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa de substrat universal i ho protegirem a l'ombra. 45.000 llavors/ Kg.

Resultats: germinaren als 82 dies en un percentatge del 75%.

Bibliografia: Ruiz de la Torre 1971; Bonafè 1977-80; Ceballos 1986, Sigüero (1990; 1991e).

Família *Oleàcies*

90	<i>Phillyrea latifolia</i>	ALADERN DE FULLA AMPLA	LABIERNAGO
----	----------------------------	---------------------------	------------

Arbre de 10 a 15 m d'alçada. Fulles ovalcordiformes, dentades, coriàcies, lluints. Flors petites, verdoses, en raïms curts. Drupa grossa, negra.

Floració: del març al maig.

Distribució: mediterrània.

Hàbitat: serra de Tramuntana i ocasionalment a la serra de Llevant, des del nivell de la mar fins als cims més alts.

Recol·lecció: de l'agost al novembre.

Substrat: una mescla de 2/5 de substrat universal, 2/5 de terra porgada i 1/5 d'arena; o una mescla de 2/5 de compost, 2/5 de substrat universal i 1/5 d'arena.

Tractaments de conservació: les llavors es faran netes per maceració dins aigua o bé deixant eixugar els fruits. Les llavors s'han d'eixugar abans d'emmagatzemar o sembrar. Les llavors travessen un temps de letargia, per això és convenient escaldar-les o bé submergir-les en àcid durant 6 h. Conservau les llavors a un lloc sec i fred. 45.000 llavors/ Kg.

1ª Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor. Posàrem les llavors 24 h dins aigua. Enterràrem 1 o 2 fruits secs per alvèol a 0.5-1 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa de compost porgada i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: el planter fet a la tardor, germinà als 6 mesos en un percentatge del 90%.

2ª Reproducció germinativa: férem els planters a la primavera, amb els mateixos tractaments.

Resultats: el planter fet a la primavera, germinà als 13 mesos de forma irregular, en un 70%.

Reproducció vegetativa: segons la bibliografia consultada és difícil; es farà amb esqueixos de 15 cm, tractant-los amb hormones d'arrelament dissoltes en etanol i llavors mesclades en pols de talc, 10.000 ppm., o tractar amb d'àcid naftalenocètic. Després s'impregna la base dels esqueixos i se sembra immediatament. Provar davall vidre.

Murgó.

segons la bibliografia consultada:

Phillyrea "decora"

Època	Substrat	Hormona
agost i setembre	3/4 de torba i 1/4 d'arena	àcid indolbutíric 10.000 mg/l.
agost i setembre	3/4 de torba i 1/4 d'arena	àcid naftalenoacètic 1.000 mg/l.

agost i setembre	4 torba /1 arena	Polis/àcid indolbutíric 1%
------------------	------------------	----------------------------

Bibliografia: Bonafè 1977-80; Van den Heede & Lecourt 1989; Sigüero (1990, 1991e).

Família Oleàcies

91	<i>Phillyrea media</i>	ALADERN DE FULLA MITJANA	LABIERNAGÓ NEGRO
----	------------------------	-----------------------------	--

Arbust de 2 a 4 m d'alçada, ramós. Fulles ovatolanceolades, finament dentades. Flors petites, verdoses, en raïms curts. Drupa negra, arrodonida. Llavors glanduloses.

Floració: del febrer al maig.

Distribució: Mediterrània occidental.

Hàbitat: garrigues assolellades, des del nivell de la mar fins als 600 m.

Recol·lecció: de l'agost a l'octubre.

Substrat: una mescla de 2/5 de substrat universal, 2/5 de terra porgada i 1/5 d'arena.

Tractaments de conservació: les llavors es faran netes per maceració dins aigua o bé deixant eixugar els fruits. Les llavors s'han d'eixugar abans d'emmagatzemar o sembrar. Les llavors travessen un temps de letargia, per això és convenient escaldar-les o bé submergir-les en àcid durant 6 h. Conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor i a la primavera. Enterrarem 1 o 2 fruits secs per alvèol a 0.5-1 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa de substrat universal i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 6 mesos en un percentatge del 80%.

Bibliografia: Ruiz de la Torre 1971; Bonafè 1977-80.

Família *Peonàcies*

92	<i>Paeonia cambessedesii</i>	POLÒNIA	PEONIA BALEAR
----	------------------------------	---------	---------------

Planta perenne, rizomatosa, glabra. Fulles peciolades, generalment amb 3-9 folíols, amb els lòbuls coriàcis, enters de color verd fosc per l'anvers i purpuris pel revers. Flors grans terminals i solitàries, vistoses, vermellenques, oloroses. Fruit en fol·licle, glabre o rarament pubescent; llavors negres, carneses. Espècie protegida.

Floració: del març al maig.

Distribució: endèmica de les Gimnèsies.

Hàbitat: llocs ombrívols i arcerats als talussos, torrents, barrancs i a peu de cingles, des de el nivell de la mar fins als cims més alts.

Recol·lecció: pel setembre i l'octubre.

Substrat: una mescla 2/5 de compost, 1/5 de terra porgada i 2/5 de substrat universal; o una mescla de 2/6 de terra porgada i 2/6 de compost.

Tractaments de conservació: hem conservat les llavors a un lloc sec i fred. Es pot estratificar en torba humida al menys 8 setmanes.

1ª Reproducció germinativa: les llavors són immadures en fructificar, per tant és convenient conservar-les durant un any avanç de sembrar-les, per tal que completin la seva maduresa. Férem els planters a la tardor. Posarem les llavors dins aigua durant 48 h. Enterrarem 1 o 2 llavors per alvèol a 2-3 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa de compost porgada i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: tardà uns 8-12 mesos a germinar en un percentatge del 90%.

2ª Reproducció germinativa: a la tardor, sembrarem les llavors de l'any passat. Posarem les llavors dins aigua durant 10 dies; i férem el mateix tractament.

Resultats: germinaren als 40 dies, en un percentatge del 80%.

Observacions: després de la germinació s'ha de repicar i trasplantar. Al primer estiu es desenvolupen les arrels, i les tiges es desenvolupen a la segona primavera.

Reproducció vegetativa: *es pot fer divisió de rabassa i separació de fragments a la tardor. Cada tros ha d'estar proveït de 3-5 gemes al coll. També es poden fer rebrots radiculars a la primavera.*

Bibliografia: Salvat eds. 1977; Magrini 1979; Ceballos 1986; Van den Heede & Lecourt 1989; Hartmann & Kester 1990; Llorens & Tébar 1992; Alomar et al. 1997.

Família *Pinàcies*

93	<i>Pinus halepensis</i>	PI BLANC	PINO CARRASCO
----	-------------------------	----------	---------------

Arbre de 10 a 20 m d'alçada, amb escorça pardo-rojenca; branques divaricades. Copa irregular amb branques des de la base. Acícules fasciculades, fines i flexibles, de 6-12 cm de llarg; localitzades a l'extrem de les branquetes, que duren poc més de dos anys. Flors masculines agrupades en espigues cilíndriques de 5-8 cm; cons florífers femenins violacis, de 10-12 mm. Pinyes allargades, de 6-12 cm, amb el peduncle revolt. Pinyons petits, de 5-7 mm, amb ala tres vegades més llarga.

Floració: pel març i el maig.

Distribució: mediterrània.

Hàbitat: es troba pertot arreu des del nivell de la mar fins als 1.200 m.

Recol·lecció: del setembre al novembre.

Substrat: una mescla de 1/4 de substrat universal, 2/4 terra argilosa i un 1/4 de compost; i recobert de substrat universal.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem el planter a l'octubre. Remullàrem els pinyons durant 24 h. i separàrem els pinyons buits que suraven. Enterràrem 1 o 2 llavors per alvèol, a 2-3 cm de profunditat i ho cobrírem de substrat universal porgat.

Resultats: germinà als 21 dies, a una temperatura de 20 °C, en un percentatge del 90%.

Observacions: es repoblarà amb plançons d'un o dos anys.

A les diferents illes es troba el pi campaner (*Pinus halepensis* var. *ceciliae*) que té la forma de xiprer i està protegit per la llei.

Bibliografia: Ruiz de la Torre 1971; Pañella 1972; Bonafè 1977-80; Catalán 1985; Ruiz de la Torre & al. 1990; Siguero 1991; Siguero 1991.

Família *Pinàcies*

94	<i>Pinus pinea</i>	PI VER	PINO PIÑONERO
----	--------------------	--------	---------------

Arbre de 25-30 m d'alçada, amb escorça roja. Copa en forma d'ombrel·la. Fulles aciculars de 10-20 cm de llarg, un poc rígides, acabades en punta. Flors masculines en espigues allargades; cons florífers femenins ovoideos, de 20 cm de llarg. Les pinyes són grans, globoses, de 14 cm, solitàries o oposades, que maduren als tres anys. Pinyons gruixats, de 15-20 mm, amb coberta molt dura i ala molt curta.

Floració: pel març i el maig.

Distribució: mediterrània.

Hàbitat: espècie introduïda que forma bosquets aïllats arreu de la serra de Tramuntana.

Recol·lecció: de l'octubre al novembre.

Substrat: una mescla de 1/4 de substrat universal, 2/4 terra argilosa i un 1/4 de compost; i recobert de substrat universal.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred. Les llavors perden la capacitat germinativa després de l'any.

Reproducció germinativa: férem el planter a l'octubre. Remullàrem els pinyons durant 24 h. i separàrem els pinyons buits que suraven. Enterràrem 1 o 2 llavors per alvèol, a 3-5 cm de profunditat i ho cobrìrem de substrat universal porgat.

Resultats: germinà als 30 dies, a una temperatura de 20 °C, en un percentatge del 90%.

Observacions: els plançons necessiten certa ombra els primers anys. Es repoblarà amb plançons d'un o dos anys.

Bibliografia: Hartmann & Kester 1990; Montoya 1990; Ruiz de la Torre & al. 1990.

Família *Primulàcies*

95	<i>Lysimachia minoricensis</i>	LISIMÀQUIA
----	--------------------------------	------------

Planta bianual, erecta, glabra. Fulles variegades, sèssils, disposades en roseta, lanceolades, enteres. Flors petites de color verd groguenc, situades en l'axil·la de les fulles caulinars. Fruit en càpsula. Llavors diminutes. Espècie protegida.

Floració: per l'abril i el maig.

Distribució: endèmica de Menorca, ara extinta a la natura.

Hàbitat: barrancs de migjorn.

Recol·lecció: del juny al novembre.

Substrat: una mescla d'1/4 de compost, 1/4 de substrat universal i 2/4 de terra porgada.

1ª Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor i a la primavera. Enterrarem unes quantes llavors per alvèol a 0'5 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa fina de fullaca d'alzinar porgada i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 21 dies, en un percentatge del 80%.

2ª Reproducció germinativa: férem els planters al gener, amb el mateix tractament.

Resultats: germinà als 60 dies, en un percentatge del 70%.

Bibliografia: Alomar et al. 1997.

Família *Ramnàcies*

96	<i>Rhamnus alaternus</i>	LLAMPÚDOL	ALADIerno
----	--------------------------	-----------	-----------

Arbust d'1 a 5 m d'alçada, amb escorça grisàcia. Les branques joves poden estar tenyides de roig. Fulles coriàcies, lanceolades, molt polimorfes, alternes, amb 4-6 parells de nervis laterals. Pecíol ben desenvolupat i estípules que cauen prest. Flors dioiques, groguenques, petites, en petits raïms axil·lars. Calze verd groguenc, amb 5 ó 4 sèpals lanceolats; les flors masculines amb els lòbuls del calze reflexos i 5 estams i les femenines amb lòbuls ergits i pistil enfonsat. Fruit drupaci, globulós, negre d'uns 5 mm. Espècie protegida.

Floració: pel febrer i el març.

Distribució: mediterrània.

Hàbitat: garrigues i alzinar des del nivell de la mar fins als 1.000 m.

Recol·lecció: pel juliol i l'agost.

Substrat: una mescla d'1/4 de compost, 1/4 de substrat universal i 2/4 de terra porgada.

Tractaments de conservació: les llavors presenten una letargia. Es recull en madurar el fruit, una drupa de color negra, amb 2-4 llavors. Se separa la part carnosa del fruits per maceració dins aigua i després es deixa eixugar fins que se separin les llavors. També es pot deixar assecar els fruits al sol, per sembrar-los sencers. Hem conservat les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor i a la primavera. Remullàrem dins aigua les llavors durant 24 h. Enterràrem 2 o 3 llavors per alvèol, a 1-2 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa de compost porgada i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 3 mesos en un percentatge del 90%.

Reproducció vegetativa: *segons la bibliografia consultada a l'hivern cal preparar els esqueixos de fusta semillenyosa i sana, a hivernacle fred, o per l'agost a atmosfera saturada d'humitat, davall vidre.*

La reproducció per murgó simple és bastant efectiva, però s'ha de fer per setembre.

Bibliografia: Ruiz de la Torre 1971; Bonafè 1977-80; Guerau & Torres 1981; Catalán 1985; Van den Heede & Lecourt 1989; Hartmann & Kester 1990; Siguero (1990; 1991e).

Família *Ramnàcies*

97	<i>Rhamnus bourgaeanus</i>	ALICANTINS	ESPINO NEGRO BALEAR
----	----------------------------	------------	---------------------

Arbust espinós de 50 a 200 cm de diàmetre, ajagut, ramificat, en forma de coixinet. Fulles subfasciculades, linears de 5-17 mm X 1-3 mm. Flors hermafrodites, solitàries, axil·lars. Drupa ovoide, negra.

Floració: pel març i l'abril.

Distribució: endèmica de Mallorca.

Hàbitat: garrigues i alta muntanya des del nivell de la mar fins als 1.200 m.

Recol·lecció: per l'agost i el setembre.

Substrat: una mescla d'1/4 de compost, 1/4 de substrat universal i 2/4 de terra porgada.

Tractaments de conservació: es recull en madurar el fruit, una drupa de color negra, amb 2-4 llavors. Se separa la part carnosa del fruits per maceració dins aigua i després es deixa eixugar fins que se separin les llavors. També es poden deixar assecar els fruits al sol, per sembrar-los sencers. Hem conservat les llavors a un lloc sec i fred. Per poder conservar les llavors llargs períodes de temps, s'han de guardar a un recipient tancat hermètic a menys de 5° C.

Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor i a la primavera. Remullàrem les llavors dins aigua durant 24 h. Enterràrem 2 o 3 llavors netes per alvèol, a 1-2 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa fina de fullaca de bosc porgada i ho protegírem a l'ombra.

Resultats: germinà als 2 mesos en un percentatge del 50%.

Observacions: dins cambra de germinació germina entre els 18° i els 20° C.

Bibliografia: Bonafè 1977-80.

Família *Ramnàcies*

98	<i>Rhamnus ludovici-salvatoris</i>	LLAMPÚDOL BORD
----	------------------------------------	----------------

Arbust d'1 a 2,5 (4)m d'alçada, dret, ramós, espès, cònic, amb les branques alturnes, nodoses. Fulles coriàcies, dentades, orbiculars, d'1-2 cm, amb revers bru i marge denticulat, breument peciolades. Flors dioiques, pentàmeres, grogues, en raïms axil·lars densos. Bràctees imbrincades, persistents, glandulosodenticulades. Tub del calze en forma de baldufa; sèpals ovals i reflexes en les flors masculines. Drupa ovoide, negra.

Floració: del març al maig.

Distribució: endèmica de les Gimnèsies.

Hàbitat: garrigues i alzinars des del nivell de la mar fins als 1.200 m.

Recol·lecció: del juny a l'agost.

Substrat: una mescla d'1/4 de compost, 1/4 de substrat universal i 2/4 de terra porgada.

Tractaments de conservació: es recull en madurar el fruit, una drupa de color negra, amb 2-4 llavors. Se separa la part carnosa del fruit per maceració dins aigua i després es deixa eixugar fins que se separin les llavors. També es poden deixar assecar els fruits al sol, per sembrar-los sencers. Hem conservat les llavors a un lloc sec i fred. Per poder conservar les llavors llargs períodes de temps; s'han de guardar a un recipient tancat hermètic a menys de 5° C.

Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor i a la primavera. Remullàrem les llavors dins aigua durant 24 h. Enterràrem 2 o 3 llavors netes per alvèol, a 1-2 cm de profunditat, ho cobrirem per una capa fina de fullaca de bosc porgada i ho protegírem a l'ombra.

Resultats: tarda 30 dies en germinar en un percentatge del 80%.

Observacions: dins cambra de germinació germina entre els 18° i els 20° C.

Bibliografia: Llorens & Tébar 1992; Alomar et al. 1997.

Família *Ramnàcies*

99	<i>Rhamnus lycioides</i> subsp. <i>oleoides</i>	ESPINALERA	ESPINO NEGRO
----	---	------------	--------------

Arbust espinós de 50 a 200 cm de diàmetre ajagut, ramificat, amb branques obtuses, negroses, glabres o puberulentes. Fulles subfasciculades, linears, obtuses, subsèssils, enteres, glabres, de 0,5-2 cm, amb pecíol de 2-3 mm. Estípules caduques, petites. Flors hermafrodites, axil·lars, solitàries. Drupa de 4-6 mm, obovoide, comprimida lateralment, negra.

Floració: pel febrer i el març.

Distribució: mediterrània occidental.

Hàbitat: garrigues obertes de les zones termòfiles.

Recol·lecció: del juny al setembre.

Substrat: una mescla d'1/4 de compost, 1/4 de substrat universal i 2/4 de terra porgada.

Tractaments de conservació: es recull en madurar el fruit, una drupa de color negra, amb 2-4 llavors. Se separa la part carnosa del fruit per maceració dins aigua i després es deixa eixugar fins que se separin les llavors. També es poden deixar assecar els fruits al sol, per sembrar-los sencers. Hem conservat les llavors a un lloc sec i fred. Per poder conservar les llavors llargs períodes de temps; s'han de guardar a un recipient tancat hermètic a menys de 5° C.

1ª Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor. Remullàrem les llavors dins aigua durant 24 h. Enterràrem 2 o 3 llavors netes per alvèol, a 1-2 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa fina de fullaca de bosc porgada i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 2 mesos en un percentatge del 60%.

2ª Reproducció germinativa: férem els planters al gener. Enterràrem 2 o 3 llavors netes per alvèol, a 1-2 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa fina de fullaca de bosc porgada i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 2 mesos en un percentatge del 40%.

Observacions: dins cambra de germinació germina entre els 18° i els 20° C.

Bibliografia: Bonafè 1977-80; Siguero 1991e.

Família *Ranunculàcies*

100	<i>Delphinium pictum</i>	MATAPOLL BANYUT
-----	--------------------------	-----------------

Planta anual o biennal, pubescent. Tija dretes de 50 a 120 cm. Fulles palmades, profundament lobulades, peciolades, amb taques blanquinoses per l'anvers. Flors blavenques, grans, amb un esperó llarg i bífid, disposades en raïm llarg. Fruit en fol·licle. Llavors grosses, negres.

Floració: pel maig i el juny.

Distribució: tirrènica.

Hàbitat: llocs secs i pedregosos, als costers i talussos, des dels 100 m fins als 900 m. És bon colonitzador dels indrets remoguts amb certa apetència nitròfila.

Recol·lecció: pel juliol i l'agost.

Substrat: una mescla d'1/4 de terra vegetal, 1/4 de substrat universal i 2/4 de terra porgada; o una mescla de 2/3 de compost i 1/3 de substrat universal.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred. Les llavors conserven el poder germinatiu poc temps.

1ª Reproducció germinativa: fem els planters a la tardor. Remullarem les llavors dins aigua durant 24 h. Enterrarem 1 o 2 llavors per alvèol, a 1-2 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa fina de fullaca d'alzina porgada i ho protegirem a l'ombra davall hivernacle.

Resultats: germinà als 21 dies en un percentatge del 90-100%.

2ª Reproducció germinativa: prepararem el planter a l'abril, amb els mateixos tractaments.

Resultats: germinà als 35 dies amb un percentatge del 90%.

Bibliografia: Gómez-Campo 1987; Alomar et al. 1997.

Família *Ranunculàcies*

101	<i>Helleborus foetidus</i>	POLÒNIA BORDA	ELÉBORO FÉTIDO
-----	----------------------------	---------------	----------------

Herba rizomatosa, glabra, d'olor fètida. Tiges de 30 a 80 cm, dretes, densament fullada, lignificades a la base. Fulles caulinars, alternes, coriàcies, llargament peciolades, amb 7-11 folíols, amb els lòbuls lanceolats i el marge enter, serrat, de color verd fosc. Inflorescència en panícula multiflora. Flors sense pètals, verdes, purpurescents interiorment. Fruit en fol·licle, glabre.

Floració: del desembre a l'abril.

Distribució: submediterrània.

Hàbitat: alzinars i costers de la serra de Tramuntana, des del nivell de la mar fins als cims més alts.

Recol·lecció: del juny a l'agost.

Substrat: una mescla de 2/3 de compost i 1/3 de substrat universal.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor i a la primavera. Posarem les llavors 24 h dins aigua. Enterrarem 1 o 2 llavors per alvèol, a 2-3 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa fina de fullaca de bosc porgada i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 11 mesos en un percentatge del 90%.

Segons la bibliografia si s'estratifica durant 6 setmanes; germinen als 50 dies.

Reproducció vegetativa: a l'abril prepararem els esqueixos herbacis de 5 cm tractats amb hormones d'arrelament (àcid indolbutíric 0'4%) davall ombràcul.

Resultats: arrelaren als 50 dies en un percentatge del 100%.

Reproducció vegetativa: divisió de mata per la tardor, després de la floració.

Bibliografia: Salvat eds. 1977; Bonafè 1977-80; Ceballos 1986; Van den Heede & Lecourt 1989; Carrasco 1990; Hartmann & Kester 1990.

Família *Ranunculàcies*

102	<i>Helleborus lividus</i> subsp. <i>lividus</i>	POLÒNIA BLANCA
-----	---	----------------

Herba rizomatosa, glabra; amb tiges de 30 a 60 cm. Fulles trifoliades, llargament peciolades, amb els lòbuls oval lanceolats i el marge enter o dentat, de color verd fosc amb les nerviacions blanques per l'anvers i purpúries pel revers. Flors sense pètals, verdoses i amb tonalitats purpúries. Fruit en fol·licle, glabre.

Floració: del febrer a l'abril.

Distribució: endèmica de Mallorca i Cabrera.

Hàbitat: llocs ombrívols i arrecerats als talussos, torrents, barrancs i a peu de cingles, des del nivell de la mar fins als 1.000 m.

Recol·lecció: per l'abril i el maig.

Substrat: una mescla de 2/3 de compost i 1/3 de substrat universal.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor i a la primavera. Posarem les llavors 24 h dins aigua. Enterrarem 2 o 3 llavors per alvèol, a 2-3 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa fina de fullaca de bosc porgada i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinen als 10 mesos en un 70%.

Segons la bibliografia consultada s'ha de fer una estratificació humida i freda durant 6 setmanes.

Reproducció vegetativa: divisió de mata per la tardor o a començament d'hivern.

Bibliografia: Van den Heede & Lecourt 1989; Llorens et al. 1994; Alomar et al. 1997.

Família Rosàcies

103	<i>Prunus spinosa</i>	ARANYONER	AMARGALEJO
-----	-----------------------	-----------	------------

Arbust llenyós de 60 a 200 cm, ramificat, espinós. Fulles petites, obovals o ovatolanceolades, de voreres finament dentades i peludetes, caduques. Flors blanques, pentàmeres, solitàries, que surten abans o al mateix temps que les fulles damunt les branques de l'any anterior. Fruit globulós, negrós blavenc, amargant, pruinós.

Floració: pel setembre i l'octubre.

Distribució: latoeuropea.

Hàbitat: bardisses i voreres de torrents des del nivell de la mar fins als 1.000 m.

Recol·lecció: del juliol al novembre.

Substrat: una mescla de 2/3 de compost i 1/3 de substrat universal.

Tractaments de conservació: recol·lectau els fruits més madurs. Posau en maceració dins aigua durant 7 dies per reblanir i separau la polpa de la llavor. Eixugau les llavors i conservau-les a un lloc sec i fred.

1ª Reproducció germinativa: les llavors d'aranyoner tenen l'endocarpi dur i presenten una letargia secundari a temperatures elevades. Sembrar *Prunus* al setembre, ja que necessita temperatures elevades abans de les fredes per germinar. Les llavors es posaren en remull durant 24 h en aigua. Enterrarem 1 o 2 llavors per alvèol, a 2-3 cm de fondària, ho cobrirem amb una capa finíssima de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: començà a germinar als 9 mesos en un percentatge del 80%.

2ª Reproducció germinativa: férem els planters al novembre. Les llavors s'escarifiquen. Enterrarem 1 o 2 llavors per alvèol, a 2-3 cm de fondària i ho cobrirem amb una capa finíssima de substrat universal porgat; i protegirem a l'ombra.

Resultats: germinaren als 5 mesos en un percentatge del 70%.

Reproducció germinativa: segons la bibliografia consultada, no s'han de deixar eixugar les llavors i cal procedir primer a una estratificació càlida a 21° C durant un mes i després estratificar a 4° C durant 4 mesos en arena humida. La temperatura òptima per germinar és de 10° a 17° C. Sembrar a la tardor; germina al final de l'hivern o al principi de la primavera.

Reproducció vegetativa: segons la bibliografia consultada, fer esqueixos semimadurs, terminals, recollir a una temperatura diürna de 21° a 27° C; i necessiten un previ tractament en àcid indolbutíric, posats davall boira. Els esqueixos s'enterren 2/3 parts en substrat, amb una inclinació de 45°.

Dades provinents de bibliografia:

Prunus cerasifera:

Època	Tractament	Hormona	Resultat
juliol	---	---	0
juliol	7 h dins solució	àcid indolacètic 100 mg/l.	100% d'arrelament en 44 dies; base d'un brot amb fulles
juliol	---	---	50%
juliol	7 h dins solució	àcid indolacètic 100 mg/l.	75% d'arrelament en 44 dies; àpex d'un brot amb fulles
març	---	---	4% d'arrelament
març	40 h dins solució	àcid indolacètic 50 mg/l.	64% d'arrelament en 126 dies

Època	Substrat	Tractament	Hormona
juny	2 torba /1 arena	màstic	Pols / àcid indolbutíric 1%
febrer davall vidre	3 torba /1 arena	màstic	Pols / àcid indolbutíric 2%
juny	2 torba /1 arena	màstic	Pols / àcid indolbutíric 1%
juliol	4 torba /1 arena	màstic	Pols / àcid indolbutíric 1%
setembre i octubre	4 torba /1 arena	màstic	Pols / àcid indolbutíric 1%

També es pot fer esqueixos amb incisions i plantats amb mescla de 2/3 parts de substrat universal i 1/3 part d'arena.

Bibliografia: Ruiz de la Torre 1971; Pañella 1972; Bonafè 1977-80; Catalán 1985; Ceballos 1986; Carrasco 1989; Van den Heede & Lecourt 1989; Hartmann & Kester 1990; Oria de Rueda 1991; Siguero 1991e; Baldini 1992.

Família *Rosàcies*

104	<i>Rosa pouzinii</i>	ROSER SALVATGE	ESCARAMUJO
-----	----------------------	----------------	------------

Arbust espinós, d'1 a 3 m d'alçada. Fulles caduques, de 5-7 folíols. Flors petites d'un rosa pàl·lid, solitàries, o en corimbels. Fruit ovoide, vermell.

Floració: pel maig i el juny.

Distribució: mediterrània.

Hàbitat: bardisses des del nivell de la mar fins als 1.000 m.

Recol·lecció: de l'octubre al desembre.

Substrat: una mescla de 2/3 de compost i 1/3 de substrat universal; o una mescla de 2/5 de compost, 2/5 de substrat universal i 1/5 d'arena.

Tractaments de conservació: netejau bé les llavors i conservau-les a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor i a la primavera. Enterrarem 2 o 3 llavors per alvèol, a una profunditat de 2-3 cm, ho cobrirem amb una capa fina de terra de bosc porgada i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 9 mesos en un percentatge del 80%.

Reproducció vegetativa: segons la bibliografia consultada en altres espècies.

- *Esqueixos:* fàcil per a espècies de fusta tendra, i difícil per a espècies de fusta dura.
- *Esqueixos semillenyosos:* emprar tiges de fusta dura, sense flor, tallades a 10 cm de longitud, repicar davall vidre en terra arenosa, a l'estiu i millor pel setembre. Els esqueixos de taló o amb incisió anul·lar arrelen més fàcilment. Protegirem del fred durant l'hivern amb fullaca. Plantar a eres per l'abril.
- *Esqueixos herbacis en plena vegetació* igual que en plantes delicades.
- *Esqueixos de rel a la tardor.*
- *Murgó.*

Dades provinents de bibliografia:

<i>Època</i>	<i>Substrat</i>	<i>Tractament</i>	<i>hormona</i>
<i>novembre i desembre</i>	0	màstic /-----	no /fungicida
<i>febrer</i>	0	----- / Solució	àcid indolbutíric 50 mg/l
<i>juliol</i>	2 torba /1 arena	màstic /Pols	àcid indolbutíric 0.5%
<i>desembre i gener</i>	0	màstic /-----	no /fungicida

Rosa banksiae

<i>Època</i>	<i>Tractament</i>	<i>Hormona</i>	<i>Resultat</i>
<i>agost</i>	24 h dins aigua	---	87% d'arrelament
<i>agost</i>	24 h dins solució	àcid indolacètic 10 mg/l.	100% d'arrelament en 21 dies
<i>agost</i>	24 h dins solució	àcid indolbutíric 10%	100% d'arrelament en 21 dies

Bibliografia: Catalán 1985; Besnier 1989; Van den Heede & Lecourt 1989; Hartmann & Kester 1990; Sigüero 1991e.

Família *Rosàcies*

105	<i>Rosa sempervirens</i>	GAVARRERA	ESCARAMUJO
-----	--------------------------	-----------	------------

Arbust d'1 a 5 m d'alçada, de tiges sarmentoses, decumbents, enfiladisses, llargues, amb agullons quasi iguals, comprimits, corbats com una falç. Fulles persistents, amb 2-5 folíols el·líptics, breument acuminats, coriacis, verds i llents amb dents punxegudes, connivents a l'apex. Estípules estretes, amb les orelletes divergents. Bràctees esteses o reflexes després de la floració. Flors blanques en corimbos terminals; pedicels llargs, generalment glandulosos. Sèpals glandulosos, quasi enters, reflexes, caducs a la maduresa. Pètals més llargs que els sèpals. Fruit oval, taronja i glabre.

Floració: pel maig i el juny.

Distribució: mediterrània.

Hàbitat: bardisses des del nivell de la mar fins als 1.000 m.

Recol·lecció: del setembre al novembre.

Substrat: una mescla de 2/3 de compost i 1/3 de substrat universal.

Tractaments de conservació: netejau bé les llavors i conservau-les a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planter a la tardor i a la primavera. Enterrarem 2 o 3 llavors per alvèol, a 2-3 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa fina de terra de bosc porgada i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 9 mesos en un percentatge del 80%.

Bibliografia: Bonafè 1977-80; Magrini 1979; Ceballos 1986; Siguro 1991e.

Família *Rubiàcies*

106	<i>Asperula paui</i>	HERBA PRIMA DE PENYA
-----	----------------------	----------------------

Planta rupícola, herbàcia, perenne, de fins a 40 cm., glabra, molt ramificada. Fulles oposades, linears, en voreres revolutes, una mica carnosos, apiculades. Flors blanques o rosades, petites, oloroses, agrupades en cimes terminals. Fruit en aqueni, papil·lós. Espècie protegida.

Floreix: de l'abril al juny.

Distribució: endèmica de les Pitiüses i del País Valencià.

Hàbitat: planta rupícola de llocs assolellats i exposats dels penya-segats i talussos costaners, des dels 50 m i fins als 200 m.

Recol·lecció: pel setembre.

Substrat: una mescla d'1/4 de compost, 1/4 de substrat universal i 2/4 de terra porgada; o una mescla d'1/3 de compost i 2/3 de terra porgada.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor i a la primavera a partir dels 16° C. Remullàrem les llavors en aigua durant 24 h. Enterràrem 1 o 2 llavors per alvèol, a 0'5-1 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa fina de fullaca d'alzinar porgada i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 21 dies en un percentatge del 75%.

Reproducció vegetativa: separació de mates i de rebrots als finals d'estiu.

Bibliografia: Alomar et al. 1997.

Família *Tamaricàcies*

107	<i>Tamarix boveana</i>	TAMARELL	TARAY
-----	------------------------	----------	-------

Arbret de 2 a 4 m d'alçada, robust amb escorça vermellosa. Fulles caducifolis, lanceolades, petites, eixamplades i amplexicaules a la base, acuminades, cobertes de glàndules sèssils. Flors petites de color blanc, en espiga; amb bràctees linears. Gènere protegit.

Floració: del març al maig.

Distribució: mediterrània occidental.

Hàbitat: sòls salins de les albuferes.

Recol·lecció: del setembre al novembre.

Substrat: una mescla de 2/6 de terra porgada i 2/6 de fullaca d'alzina; o una mescla de 2/3 de terra porgada i 1/3 de substrat universal.

Tractaments de conservació: conservar les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: segons la bibliografia i referent el gènere en general, la sembra s'ha de fer la tardor o bé a la primavera. Els trasplantaments s'han de fer a la primavera.

Reproducció vegetativa: *segons la bibliografia consultada:*

- Les tanyades han d'esser llenyoses de 30 cm de llarg. Abans d'enterrar-les convé tenir-les dins aigua unes hores. S'enterren profundament, tant a la tardor a l'aire lliure com a l'hivern en hivernacle. El percentatge d'arrelament és alt, sols mantenint la humitat del sòl, encara que es pot emprar auximes a 30 p. p. m. en solució aquosa durant 24 h.

- També arrelaren bé els esqueixos semillenyosos recollits a principis d'estiu. En aquest cas és convenient que estiguin despullades de fulles a la part inferior i es posaran a arrelar davall vidre, a l'ombra i amb polvorització, o boira intermitent. Els trasplantaments s'han de fer entre l'octubre i el novembre o entre el febrer i el març. Cal repoblar amb plantes de més de un metre, o de tres sabes. Es poden plantar directament les tanyades al lloc de població.

Reproducció vegetativa:

1° Tractament: a l'abril prepararem els esqueixos d'un any de 15 cm. Tractats amb hormones d'arrelament (àcid indolbutíric 1%). 11 dies posats en fang.

Resultats: arrelaren en un percentatge del 80%.

2° Tractament: a l'abril prepararem els esqueixos d'un any de 15 cm. Tractats amb hormones d'arrelament àcid indolbutíric 0'6%.

Resultats: arrelaren en un percentatge del 80%.

3° Tractament: a l'abril prepararem els esqueixos d'un any de 15 cm. Tractats amb hormones d'arrelament àcid indolbutíric 0'4%.

Resultats: arrelaren en un percentatge del 80%.

Segons la bibliografia consultada: esqueixos de tiges lignificades a l'hivern.

<i>Època</i>	<i>Substrat</i>	<i>Tractament</i>	<i>Hormona</i>
<i>febrer davall vidre</i>	<i>3 torba /1 arena</i>	<i>màstic / Pols</i>	<i>àcid indolbutíric 2%</i>
<i>febrer</i>	<i>---</i>	<i>màstic / Pols</i>	<i>àcid indolbutíric 0.1% / fungicida</i>
<i>juny i juliol</i>	<i>2 torba /1 arena</i>	<i>màstic / Pols</i>	<i>àcid indolbutíric 1-2%</i>

Bibliografia: Ruiz de la Torre 1971; Pañella 1972; Van den Heede & Lecourt 1989; Hartmann, H. & Kester, D. 1990; Ruiz de la Torre & al. 1990; Siguero (1991a; 1991e).

Família *Tamaridàcies*

108	<i>Tamarix canariensis</i>	TAMARELL	TARAY
-----	----------------------------	----------	-------

Arbret de 2 a 4 m d'alçada, branquillons novells gràcils i prims, de color vermell. Planta papil·losa, glandulosa. Branquillons foliosos caducs a l'hivern. Fulles caducifolis, esquamiformes, imbrincades. Flors distribuïdes en espigues denses, en panícula terminal, de color de rosa o blanquinoses. Gènere protegit.

Floració: del març al maig.

Distribució: mediterrània occidental.

Hàbitat: viu a la costa i zones humides.

Reproducció vegetativa:

1º Tractament: per l'abril i el juliol prepararem els esqueixos d'un any de 15 cm. 48 h en aigua. Tractats amb hormones d'arrelament (àcid indolbutíric 0'6%).

Resultats: arrelaren en un percentatge del 70%.

2º Tractament: les tanyades fetes a l'estiu eren llenyoses de 40 cm de llarg i 2 cm de diàmetre. Se deixaren en remull sense tractar amb hormones.

Resultats: als 4 mesos havien tret arrels.

Observacions: a les Illes Balears també es troben tota una sèrie d'espècies de tamarells; que també podrien servir per a usos silvícoles i jardineria: *Tamarix aphylla*, *Tamarix africana*, *Tamarix chinensis*, *Tamarix dalmatica*, *Tamarix gallica*, *Tamarix mascatensis*, *Tamarix parviflora* i *Tamarix ramosissima*.

Bibliografia: Ceballos 1986; Siguero (1991a; 1991e).

Família *Taxàcies*

109	<i>Taxus baccata</i>	TEIX	TEJO
-----	----------------------	------	------

Arbre dioic de 5 a 15 m d'alçada, de fusta rogenca. Fulles aciculars, d'un verd fosc per sobre i pàl·lides pel revers, de disposició pinnada, decurrent damunt la tija. Flors masculines groguenques, subglobuloses, amb nombroses esquames peltades; les femenines, verdes, amb un sol primordi seminal. Ganes envoltades d'una cúpula carnosa vermella. Espècie protegida.

Floració: pel març i l'abril.

Distribució: europea.

Hàbitat: peu de penyals, cingles i avencs, des dels 800 m fins als cims més alts.

Recol·lecció: del setembre al desembre.

Substrat: una mescla de 2/6 de terra porgada i 2/6 de fullaca d'alzina; o una mescla de 2/3 de terra porgada, i 1/3 de substrat universal.

Tractaments de conservació: recol·lectau els fruits més madurs. Posau els fruits en maceració dins aigua tèbia durant 7 dies per reblanir i separau l'aril de la llavor; i destriar totes les llavors que surin. Eixugau les llavors i conservau-les a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: les llavors tenen una letargia secundària a temperatures elevades. La temperatura òptima per a germinar és de 10° a 17° C. En condicions normals tarda 18 mesos a germinar. Posau els planters a un lloc obac, on quedaran els plançons fins a la primavera següent, que seran repicats o ficats en cossiols.

Segons la bibliografia consultada s'han de sembrar les llavors a la tardor i germinen al final de l'hivern o al principi de la primavera. Estratificar en arena humida, a una temperatura de 20° C, cobrint la caixa amb vidre o plàstic i situar a un lloc assolellat. El primer tractament es farà durant 2 o 3 mesos. Llavors es posa en caixons a una temperatura de 4-5° C durant 3 o 4 mesos; per sembrar pel febrer, no germina fins pel maig en un 70%.

1ª Reproducció germinativa: prepararem el planter al novembre, amb llavors d'un any. Escaldarem les llavors i les deixarem reposar durant 24 h. Enterrarem 1 o 2 llavors; a 2-3 cm de profunditat i cobertes amb una capa fina de fullaca d'alzinar porgada; i protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 14 mesos en un percentatge alt del 80%.

2ª Reproducció germinativa: prepararem el planter al gener, amb llavors recollides de terra sense tractar. Enterrarem 1 o 2 llavors per alvèol, a 2-3 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa fina de fullaca d'alzinar porgada i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 14 mesos en un percentatge alt del 70%.

Reproducció vegetativa:

1º Tractament: pel març prepararem els esqueixos d'agulles tendres; 24 h en aigua i tractats amb hormones d'arrelament en pols (àcid indolbutíric 0'4%).

Resultats: arrelaren en un percentatge del 90%.

2º Tractament: pel març prepara els esqueixos. Esqueixos de teix de 20 cm; i tractats amb hormones d'arrelament en pols (àcid indolbutíric 0'6%).

Resultats: arrelaren en un percentatge del 20%.

Reproducció vegetativa: *segons la bibliografia consultada, preparant els esqueixos de l'agost a l'octubre, fent-los arrelar en lliç calent, es torben a treure rels uns dos mesos, a vegades més. S'empren esqueixos semillenyosos o llenyosos de ramificacions laterals de fusta d'un any, de 15-25 cm de creixement nou amb una secció de fusta vella a la base i es tracta amb àcid indolbutíric amb concentracions relativament altes. Provar davall vidre. Els esqueixos s'han de plantar amb una inclinació de 45º.*

També es pot fer d'esqueixos llenyosos en abril; i d'empelt.

<i>Època</i>	<i>Tractament</i>	<i>Hormona</i>	<i>Resultat</i>
<i>abril</i>	<i>0.5 h dins aigua</i>	<i>---</i>	<i>55% d'arrelament</i>
<i>abril</i>	<i>0.5 h dins solució</i>	<i>àcid indolacètic 1.000 mg/l.</i>	<i>100% d'arrelament en 60 dies</i>
<i>abril</i>	<i>0.5 h dins solució</i>	<i>àcid indolnaftalenoacètic 500 mg/l.</i>	<i>100% d'arrelament</i>
<i>setembre</i>	<i>durant 15 h dins aigua</i>	<i>---</i>	<i>20% d'arrelament</i>
<i>setembre</i>	<i>15 h dins solució</i>	<i>àcid indolacètic 75 mg/l.</i>	<i>70% d'arrelament en 219 dies</i>
<i>març</i>	<i>---</i>	<i>---</i>	<i>20%</i>
<i>març</i>	<i>16 h dins solució</i>	<i>àcid indolbutíric 100 mg/l.</i>	<i>92% d'arrelament en 84 dies</i>
<i>desembre</i>	<i>---</i>	<i>---</i>	<i>100% d'arrelament</i>
<i>desembre</i>	<i>24 h dins solució</i>	<i>àcid indolbutíric 75 mg/l.</i>	<i>100% d'arrelament en 90 dies</i>

Bibliografia: Pañella 1972; Bonafè 1977-80; Magrini 1979; Catalán 1985; Ceballos 1986; Carrasco 1989; Van den Heede & Lecourt 1989; Hartmann & Kester 1990; Sigüero 1991e.

Família *Timeleàcies*

110	<i>Daphne gnidium</i>	MATAPOLL	TORVISCO
-----	-----------------------	----------	----------

Mata dreta de 60 a 120 cm d'alçada, molt fullosa i ramosa, amb les branques dretes, cilíndriques, llises, brunes, pulverulentes a l'apex. Fulles molt juntes, linearlanceolades, uninerves, acuminades, glabres, coriàcies. Flors hermafrodites, a vegades polígames, blanques, oloroses, de periant caduc abans de la maduresa, en panícula terminal, amb els peduncles i pedicels albotomentosos. Periant sedós i blanc, de lòbuls ovals més curts que el tub. Baia ovoide, vermella.

Floració: del juny al novembre.

Distribució: mediterrània.

Hàbitat: garrigues des del nivell de la mar fins als 1.000 m.

Recol·lecció: per l'octubre.

Substrat: una mescla d'1/4 de compost, 1/4 de substrat universal i 2/4 de terra porgada; o una mescla d'1/3 de compost i 2/3 de terra porgada.

Tractaments de conservació: recol·lectau els fruits més madurs. Posau-los en maceració dins aigua tèbia durant 7 dies per reblanir i separau la polpa de la llavor; i destriau totes les llavors que surin. Eixugau les llavors i conservau-les a un lloc sec i fred.

1ª Reproducció germinativa: férem els planters a la primavera. Les llavors es posen en remull durant 24 h dins aigua. Enterrarem un 1 o 2 llavors per alvèol, ho cobrirem amb una capa 2-3 cm de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 3 mesos en un percentatge de germinació del 50%.

2ª Reproducció germinativa: férem els planters al novembre, sense cap tractament, netes. Enterrarem un 1 o 2 llavors per alvèol, ho cobrirem amb una capa 2-3 cm de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 21 mesos en un percentatge de germinació del 60%.

Reproducció vegetativa: segons la bibliografia consultada d'esqueixos foliacis, en hivernacle tèbi, amb mescla de terra i arena; o mescla d'arena i molsa turbosa (2:1) davall vidre o boira. Els esqueixos parcialment madurs, es recullen a l'estiu.

Murgó de brots semiherbacis. Empelt. Divisió.

Segons la bibliografia consultada amb altres espècies del mateix gènere:

Daphne cneorum

<i>Època</i>	<i>Tractament</i>	<i>Hormona</i>	<i>Resultat</i>
setembre	---	---	20% d'arrelament
setembre	5 h dins solució	àcid indolacètic 50 mg/l.	65% d'arrelament en 63 dies
octubre	---	---	0
octubre	16 h dins solució	àcid indolacètic 100 mg/l.	56% d'arrelament en 42 dies

Daphne laureola

<i>Època</i>	<i>Tractament</i>	<i>Hormona</i>	<i>Resultat</i>
novembre	---	---	0
novembre	24 h dins solució	àcid indolacètic 100 mg/l.	100% d'arrelament en 84 dies

Daphne odora

<i>Època</i>	<i>Tractament</i>	<i>Hormona</i>	<i>Resultat</i>
març	---	---	14% d'arrelament
març	200 h dins solució	àcid indolacètic 100 mg/l.	80% d'arrelament en 42 dies
agost	---	àcid indolacètic 200 mg/l.	60% d'arrelament en 35 dies

Bibliografia: Bonafè 1977-80; Ceballos 1986; Van den Heede & Lecourt 1989; Hartmann & Kester 1990; Sigüero 1991e.

Família *Timeleàcies*

111	<i>Daphne rodriguezii</i>	MATAPOLL MENORQUÍ	TORVISCO MENORQUÍN
-----	---------------------------	----------------------	-----------------------

Arbust perenne llenyós de 60 cm, ramificat. Fulles coriàcies, de marge revolut, lanceolades, petites, ciliades, una mica carneses. Flors petites, blanquinoses, agrupades a l'axil·la de les fulles superiors. El fruit és una baia vermella, carnosa. Espècie protegida.

Floració: pel març i l'abril.

Distribució: endèmica de Menorca.

Hàbitat: creix a la màquia litoral, prop del nivell de la mar, a llocs arrecerats o davall altres arbusts.

Recol·lecció: pel maig i el juny.

Substrat: una mescla d'1/3 de terra porgada, 1/3 de substrat universal i 1/3 de compost; o una mescla de 2/3 de substrat universal; 1/3 part de compost.

Tractaments de conservació: recol·lectau els fruits més madurs. Posau-los en maceració dins aigua tèbia durant 7 dies per reblanir i separau la polpa de la llavor; i destriau totes les llavors que surin. Eixugau les llavors i conservau-les a un lloc sec i fred.

1ª Reproducció germinativa: férem els planters a la primavera. Les llavors es posen en remull durant 24 h dins aigua. Enterrarem 1 o 2 llavors per alvèol a 0'5-1 cm, ho cobrirem amb una capa de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: començà a germinar als 2 mesos, en un percentatge del 70%.

2ª Reproducció germinativa: preparat el planter a l'octubre; amb llavors amb la polpa seca. Enterrarem 1 o 2 llavors per alvèol, a 1-2 cm de profunditat i ho cobrirem amb una capa de fullaca d'alzinar porgada.

Resultats: germinà als 5 mesos en un percentatge del 60%.

Dins cambra de germinació germina als 14° C.

Repicar passat l'estiu. Els plançons són molt sensibles al fred, per tant cal protegir-los de les gelades. Repoblar amb plançons de 4 saves.

Bibliografia: Llorens & Tébar 1992; Alomar et al. 1997.

Família *Timeleàcies*

112	<i>Thymelaea velutina</i>	PEU DE MILÀ
-----	---------------------------	-------------

Arbust de 50 a 100 cm d'alçada, rodonenc, ramós, tortuós, densament tomentós. Fulles alternes, espesses, quasi imbrincades, espatulades, carnoses, tomentoses. Flors poligamodioiques, d'un verd groguenc, sèssils, en glomèruls axil·lars amb moltes bràctees, ovals, imbrincades, tomentoses. Periant tubulós, infundiforme, tomentós per defora i glabra per dins. Ovari incert al fons del periant, obovoide, glabre, unilocular. Estil claviforme, glabre, poc més curt que l'ovari.

Floració: del març al maig.

Distribució: endèmica de les Gimnèsies.

Hàbitat: les poblacions litorals viuen principalment sobre dunes i puntualment sobre roca. Les poblacions muntanyenques viuen a costers secs i assolellats, des dels 500 m fins als cims més alts.

Recol·lecció: pel juliol.

Substrat: una mescla d'1/3 de terra porgada, 1/3 de substrat universal i 1/3 de compost; o una mescla de 2/3 de substrat universal i 1/3 part de compost.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

1ª Reproducció germinativa: férem els planters a la primavera. Les llavors es posen en remull durant 24 h dins aigua. Enterrarem 2 o 3 llavors per alvèol a nivell de superfície, ho cobrirem amb una capa finíssima de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 2 mesos, en un percentatge del 70%.

2ª Reproducció germinativa: preparat el planter a l'octubre. Les llavors es posen en remull durant 24 h dins aigua. Enterrarem 2 o 3 llavors per alvèol a nivell de superfície, ho cobrirem amb una capa finíssima de fullaca d'alzinar porgada i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 5 mesos en un percentatge del 60%.

Dins cambra de germinació germina als 14° C.

Bibliografia: Alomar et al. 1997.

Família *Ulmàcies*

113	<i>Celtis australis</i>	LLEDONER	ALMEZ
-----	-------------------------	----------	-------

Arbre de 10 a 20 m d'alçada, d'escorça llisa, grisenca, ovoïde, arrodonida, amb les branques primes i flexibles. Fulles alternes, asimètriques, dentades, aspres, amb el limbe de 4-15 cm i pecíol curt. Flors masculines i hermafrodites. Lledó globulós, de 8-12 mm, violaci fosc, comestible, llargament pedunculat.

Floració: pel març i l'abril.

Distribució: submediterrània.

Hàbitat: torrents i bardisses.

Recol·lecció: de l'octubre al novembre.

Substrat: una mescla d'1/3 de terra porgada, 1/3 de substrat universal i 1/3 de compost.

Tractaments de conservació: les llavors presenten una letargia interna. Per netejar les llavors, posau-les dins aigua de 4 a 5 dies, i separau la polpa de la llavor. Hem conservat les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planters a l'hivern o a la primavera. Enterrarem 2 o 3 fruits per cossiòl a una profunditat de 2 cm, ho cobrirem amb una capa de compost porgada i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinen als 5 o 6 mesos en un percentatge del 100%.

Observacions: durant el primer any, convé protegir els plançons de les gelades i del sol.

Reproducció vegetativa: *segons la bibliografia consultada de rebrots, murgó i esqueixos.*

Bibliografia: Ruiz de la Torre 1971; Pañella 1972; Van den Heede & Lecourt 1989; Hartmann & Kester 1990; Siguero (1990d; 1991e).

Família *Ulmàcies*

114	<i>Ulmus minor</i>	OM	OLMO
-----	--------------------	----	------

Arbre de 20 a 30 m d'alçada, caducifoli, dens. Fulles de 3-10 cm, ovades o el·líptiques, asimètriques, doblement dentades, curtament acuminades a l'àpex, llises a l'anvers. Pecíol de 3-10 mm. Flors curtament pedunculades. Sàmara d'1-2 cm de longitud, amb la grana a la part apical.

Floració: del febrer a l'abril.

Distribució: latoeuropeu.

Hàbitat: torrents, fonts i bardisses, des del nivell de la mar fins als 900 m.

Recol·lecció: pel abril i el maig.

Substrat: una mescla d'1/3 de terra porgada, 1/3 de substrat universal i 1/3 de compost; o una mescla de 2/3 de compost i 1/3 de terra porgada.

Tractaments de conservació: recol·lectau les llavors millor de l'arbre que no d'en terra. Les llavors no es poden guardar molt de temps, ja que perden capacitat germinativa. La majoria dels anys, el 90% de les llavors són vanes.

1ª Reproducció germinativa: prepararem els planters tot seguit després de la recol·lecció. Posarem els fruits 48 h dins aigua. Enterrarem 1-2 fruits per alvèol, a 0'5 cm de fondària, ho cobrirem amb una capa fina de terra de bosc porgada i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: la germinació es produeix a la primera o segona setmana i arriba fins al 70%.

2ª Reproducció germinativa: prepararem els planters al maig. Posarem els fruits 48 h dins aigua; i fem un planter gran i el cobrirem amb una tela de plàstic transparent que servís per donar calor i humitat a les llavors i per protegir els cotilèdons dels ocells i caragols.

Resultats: germinà als 15 dies en un percentatge del 90%.

Reproducció vegetativa: segons les nostres proves realitzades.

Època	Esqueixos	Hormona	Resultats
febrer	rebrotos de rel de 100 cm	----	90%.
febrer	rebrotos de rel de 100 cm 48 h. dins aigua	àcid indolbutíric 0'6%.	90%.
febrer	esqueixos de 20 cm i 12 mm de gruix	àcid indolbutíric 1%.	90%.
febrer	esqueixos de 20 cm i 12 mm de gruix	àcid indolbutíric 0'4%.	90%.
febrer	esqueixos de 20 cm i 12 mm de gruix	àcid indolbutíric 0'6%.	90%.
març	esqueixos de rel de 100 cm	----	70%.
setembre	esqueixos de 20 cm i 12 mm de gruix	----	50%.
febrer	esqueixos de 25 cm i 12 mm de gruix, 48 h. dins aigua.	àcid indolbutíric 2%.	90%.
febrer	esqueixos de 25 cm i 12 mm de gruix, 48 h. dins aigua.	àcid indolbutíric 1%.	90%.
febrer	esqueixos terminals semillenyosos de 25 cm, 48 h. dins aigua.	àcid indolbutíric 0'4%.	90%.

Segons la bibliografia consultada, a l'estiu cal preparar esqueixos semillenyosos tractats amb àcid indolbutíric 50 ppm. durant 24 h.

Dades relatives a espècies pròximes:

Ulmus americana

Època	Tractament	Hormona	Resultat
juny	---	---	23% d'arrelament
juny	20 h dins solució	àcid indolbutíric 50 mg/l.	94% d'arrelament en 35 dies

Ulmus pumila

Època	Tractament	Hormona	Resultat
---	---	---	23% d'arrelament
---	20 h dins solució	àcid indolbutíric 80 mg/l.	60% d'arrelament en 28 dies

Ulmus spp.

<i>Època</i>	<i>Tractament</i>	<i>Hormona</i>	<i>Resultat</i>
<i>juny</i>	---	---	<i>23% d'arrelament</i>
<i>juny</i>	<i>24 h dins solució</i>	<i>àcid indolacètic 200 mg/l.</i>	<i>100% d'arrelament en 23 dies</i>

Bibliografia: Pañella 1972; Catalán 1985; Carrasco 1989; Hartmann & Kester 1990; Ruiz de la Torre & al. 1990; Sigüero 1991e; 1991d.

Família *Verbenàcies*

115	<i>Vitex agnus-castus</i>	ALÍS	SAUZGATILLO
-----	---------------------------	------	-------------

Arbust de 2 a 3 m, ramós, olorós. Tiges joves quadrangulars, pubescents, grisenques. Fulles oposades, caduques, palmades, amb 5-7 folíols, lanceolats, aguts, glabrescents a l'anvers i grisencs al revers; amb pecíol llarg. Flors blavenques o rosades, petites, en espigues llargues. Fruit drupaci, bru vermellenc. Espècie protegida.

Floració: del juny a l'agost.

Distribució: mediterrània.

Hàbitat: rambles i torrents a prop de la costa.

Recol·lecció: pel setembre i l'octubre.

Substrat: una mescla d'1/3 de terra porgada, 1/3 de substrat universal i 1/3 de compost.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred.

Reproducció germinativa: férem els planters a la tardor i a la primavera. Remullàrem les llavors dins aigua durant 48 h. Enterràrem 1 o 2 llavors per alvèol, a 1-2 cm de profunditat, ho cobrirem amb capa de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 3 mesos, d'una forma irregular i escalonada. Trasplantar a partir del 3 any.

Reproducció vegetativa: *segons la bibliografia consultada, esqueixos de tanyades d'uns 40-50 cm. enterrades una tercera part en arena devall vidre, amb calor.*

Bibliografia: Ruiz de la Torre 1971; Bonafè 1977-80; Ruiz de la Torre & al. 1990.

Família *Violàcies*

116	<i>Viola jaubertiana</i>	VIOLA ROQUERA
-----	--------------------------	---------------

Planta perenne, amb rames estoloníferes, glabra. Rizomes quasi llenyosos. Fulles grans, glabres, subcoriàcies, cordiformes. Flors la primavera grans, inodores, d'un blau clar, estèrils. Flors fèrtils, apètales a la tardor. Càpsula globulosa, glabra. Llavors llises. Espècie protegida.

Floració: pel març i l'abril.

Distribució: endèmica de Mallorca.

Hàbitat: penyals orientats al nord dels cingles i torrents de la serra de Tramuntana, entre els 50 i als 1.200 m.

Recol·lecció: del juny al setembre.

Substrat: una mescla de 2/5 de substrat universal, 2/5 de terra porgada i 1/5 d'arena; o 1/3 de compost i 2/3 de terra porgada.

Tractaments de conservació: conservau les llavors a un lloc sec i fred. És necessari estratificar en fred durant dos mesos abans de fer els planters.

1ª Reproducció germinativa: férem els planters al juliol. Remullàrem les llavors dins aigua durant 24 h. Enterràrem 1 o 2 llavors per alvèol, a 0'5-1 cm de profunditat, ho cobrirem amb una capa de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 12 mesos en un percentatge del 50%.

2ª Reproducció germinativa: férem el planter a l'abril. Remullàrem les llavors dins aigua durant 24 h. Enterràrem 1 o 2 llavors per alvèol, a 1-2 cm de profunditat, ho cobrirem amb capa de substrat universal porgat i ho protegirem a l'ombra.

Resultats: germinà als 12 mesos en un percentatge del 70%.

Reproducció vegetativa: multiplicació per estolons amb arrels a la tardor (octubre i novembre).

Bibliografia: Gómez-Campo & al. 1987; Llorens et al. 1994; Alomar et al. 1997.

ANNEXOS:

Glossari:

- **Alvèol:** fa referència a les diferents parts en què es divideixen les palanges forestals de germinació.
- **Autòcton:** fa referència a totes aquelles espècies que no han estat introduïdes per l'home directament o indirectament.
- **Biodiversitat:** fa referència a la riquesa d'éssers vius que viuen a una localitat.
- **Endèmic:** fa referència a totes aquelles espècies exclusives d'un indret determinat.
- **Esqueix:** és una estaca o branca que es planta a terra perquè tregui arrels i esdevingui un arbre o arbust.
- **Compost:** part orgànica del sòl formada, principalment, per l'alteració total o parcial de fullaca i branquillons del bosc.
- **Fenologia:** fa referència a l'època de floració de les plantes.
- **Gimnèsies:** és el nom amb què es coneixen les illes de Mallorca i Menorca i els illots propers.
- **Holàrtic:** zona terrestre que comprèn les parts fredes, temperades i subtropicals de l'hemisferi nord.
- **Llit calent:** són caixoneres que tenen, a la base, un entramat de resistències o tubs d'aigua calenta, encarregat de proporcionar calor a les llavors o esqueixos.
- **Microareals:** fa referència a totes aquelles espècies que tenen una distribució molt reduïda a una àrea geogràfica.
- **Murgó:** és una tanyada o sarment que es colga a terra i es fa arrelar abans de tallar-la.
- **Pitiüses:** és el nom amb què es coneixen les illes d'Eivissa i Formentera i els illots propers.
- **Rabassa:** part de la soca d'un arbre o d'un arbust coberta per la terra, de la qual arrenquen les arrels.
- **Tàxon:** fa referència a les diferents entitats de classificació (espècies, subspècies, forma).
- **Tanyada:** brots o rebrots que surten de la soca d'un arbre o arbust.
- **Tirrènic:** fa referència al conjunt d'illes de la Mediterrània Occidental (Còrsega, Sardenya i les Balears).

Bibliografia:

- Alomar, G. ; Mus, M. & J. A. Rosselló (1997). *Flora endèmica de les Balears*. Consell Insular de Mallorca. FODESMA. Graf. Mallorca. 294 pp.
- Baldini, E. 1992.- *Arboricultura general*. Mundi-Prensa. Madrid. 384 pp.
- Besnier, F. 1989.- *Semillas. Biología y tecnología*. Mundi-Prensa. Madrid. 637 pp.
- Bolòs, O & Vigo, J. (1984-95). *Flora dels Països Catalans*. Vol. 1 (1984): 736 pp.; Vol. 2 (1990): 921 pp; Vol. 3 (1995): 1.230 pp. Ed. Barcino. Barcelona.
- Bonafè, F. 1977-80.- *Flora de Mallorca*. Vol. 1 (1977): 363 pp.; Vol. 2 (1978): 378 pp.; Vol. 3 (1979): 380 pp.; Vol. 4 (1980): 449 pp. Ed. Moll. Ciutat de Mallorca.
- Carrasco, M. 1989a.- Técnicas de propagación de árboles y arbustos autóctonos. *Quercus* 42: 24-29.
- Carrasco, M. 1989b.- Consejos y recomendaciones para reforestar con especies autóctonas. *Quercus* 43: 38-39.
- Carrasco, M. 1989c.- Consejos y recomendaciones para reforestar con especies autóctonas. *Quercus* 44: 41.
- Carrasco, M. 1990.- Consejos y recomendaciones para reforestar con especies autóctonas. *Quercus* 49: 36-37.
- Catalán, G. 1985.- *Semillas de árboles y arbustos forestales*. Monografías ICONA núm. 17. Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación. ICONA. 408 pp.
- Ceballos, A. 1986.- *Plantas de nuestros campos y bosques*. 2ª ed. ICONA. Min. Agricultura, Pesca y Alimentación. 456 pp.
- Desconeguts: ACF. INFO. *Pooting. Guide for the arboriculture*. 20 pp.
- Domínguez, S. 1997.- La importancia del envase en la producción de plantas forestales. Jardinería con Plantas autóctonas. *Quercus* 134: 34-37.
- Font i Quer, P. 1953.- *Diccionario de Botánica*. Ed. Labor S. A. Barcelona. 1.244 pp.
- Guerau, C. & Torres, N. 1981.- *Nova aportació al coneixement de les plantes d'Eivissa i Formentera*. Institut d'Estudis Eivissencs. Graf. Diamant. Eivissa. 133 pp.

- Gómez-Campo, C. & al. 1987.- *Libro rojo de especies vegetales amenazadas de España peninsular e islas Baleares*. Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación. ICONA. Serie técnica. 676 pp.
- Hartmann, H. & Kester, D. 1990.- *Propagación de plantas*. Comp. ed. Continental S. A. de C. V. 4 impresión. México. 760 pp.
- Herrera, J. A., Madrid, M. A. & Valero, F. 1994.- *Jaras y estepas de la península Ibérica*. *Quercus* n° 97: 18-28.
- Iriando, J. M. & Pérez, C. 1992.- *El cultivo in vitro de especies vegetales en peligro de extinción*. *Quercus* 76: 25-29.
- Labajos, L. 1999.- Cómo hacer un cepellón. *Quercus* 155: 12.
- Labajos, J. 1994.- Ecología, usos y propiedades del mirto. *Quercus* 106: 35-39.
- Llofriu, P. 1994.- *Les Plantes de Jardineria a les Balears*. Miquel Font Ed. Palma. 278 pp.
- Llorens, Ll. & Tébar, F. J. 1992.- *Fichas de Propagación de especies endémicas o microareales de Baleares*. Documentos técnicos de Conservación núm. 14. Govern Balear. Conselleria d'Agricultura i Pesca. Direcció General d'Estructures Agràries i Medi Natural. Servei de Conservació de la Naturalesa. 128 pp.
- Llorens, Ll., Tébar, F. J. & Gil, Ll. 1994.- *Fitxes de Propagació d'espècies endèmiques o microareals de Balears*. Documents tècnics de Conservació núm. 25. Govern Balear. Conselleria d'Agricultura i Pesca. Direcció General d'Estructures Agràries i Medi Natural. Servei de Conservació de la Naturalesa. 130 pp.
- Magrini, G. 1979. *Manual de jardineria*. La Vanguardia. fasc. 1-20. 236 pp.
- Molina, L.; Labajos, L. & Suárez, F. 1997.- Sustratos de cultivo alternativos a las torbas. Jardinería con plantas autóctonas. *Quercus* 135: 38-39.
- Montoya, J. M. 1988.- Elección y siembra de bellotas. *Quercus* 32: 42-47.
- Montoya, J. M. 1990.- *El pino piñonero*. Agroguias mundi-prensa. Madrid. 100 pp.
- Montoya, J. M. 1993.- *Encinas y encinares*. Agroguias mundi-prensa. Madrid. 133 pp.
- Morales, R.; Macía, M. J. ; Dorda, E. & García, A. 1996 *Archivos de Flora Ibérica*, n° 7. Nombres vulgares, II. Real Jardín Botánico CSIC. FARESO, S. A. Madrid. 325 pp.

- Mus, M. 1993a.- *Plans de Conservació dels vegetals amenaçats de Balears. I Mallorca*. Documents tècnics de conservació núm. 19. Govern Balear. Conselleria d'Agricultura i Pesca. Direcció General d'Estructures Agràries i Medi Natural. Servei de Conservació de la Naturalesa. 160 pp. més 21 plànols.
- Mus, M. 1993b.- *Plans de Conservació dels vegetals amenaçats de Balears. II Menorca*. Documents tècnics de conservació núm. 15. Govern Balear. Conselleria d'Agricultura i Pesca. Direcció General d'Estructures Agràries i Medi Natural. Servei de Conservació de la Naturalesa. 117 pp. més 15 plànols.
- Mus, M. 1993c.- *Plans de Conservació dels vegetals amenaçats de Balears. III Pitiusès*. Documents tècnics de conservació núm. 20. Govern Balear. Conselleria d'Agricultura i Pesca. Direcció General d'Estructures Agràries i Medi Natural. Servei de Conservació de la Naturalesa. 110 pp. més 12 plànols.
- Oria de Rueda, J. A. 1990.- Conservación y manejo de acebos y acebedas. *Quercus* 58: 4-12.
- Oria de Rueda, J. A. 1991.- Ecología y manejo forestal del cerezo silvestre. *Quercus* 65: 40-45.
- Pañella, J. 1972.- *Árboles de jardín*. Nueva enciclopedia de agricultura. Oikos-tau S. A.-ed. Barcelona. 300 pp.
- Pañella, J. 1980.- *Las plantas de jardín cultivadas en España II. Catálogo general y nombres populares*. Pikos-Tace, S. A. Barcelona. 185 pp.
- Robledo, A., Nayarro, J.A., Rivera, D. & Alcaraz, F. 1995.- Los últimos ejemplares de jara cartagenera. *Quercus* 110: 12-14.
- Ruiz de la Torre, J. 1971.- *Arboles y arbustos*. Inst. Forst. Invest. Exper. Offo, S. L. Madrid. 512 pp.
- Siguero, P. L. 1990a.- Consejos y recomendaciones para reforestar con especies autóctonas. *Quercus* 56: 32-34.
- Siguero, P. L. 1990b.- Consejos y recomendaciones para reforestar con especies autóctonas. *Quercus* 57: 28-29.
- Siguero, P. L. 1990c.- Cinco cuestiones sobre hormonas vegetales. *Quercus* 57: 30.
- Siguero, P. L. 1990d.- Consejos y recomendaciones para reforestar con especies autóctonas. *Quercus* 58: 14-15.
- Siguero, P. L. 1991a.- Consejos y recomendaciones para reforestar con especies autóctonas. *Quercus* 59: 32-33.

- Siguero, P. L. 1991b.- Consejos y recomendaciones para reforestar con especies autóctonas. *Quercus* 60: 38-39.
- Siguero, P. L. 1991c.- Consejos y recomendaciones para reforestar con especies autóctonas. *Quercus* 61: 36-37.
- Siguero, P. L. 1991d.- Consejos y recomendaciones para reforestar con especies autóctonas. *Quercus* 62: 52-53.
- Siguero, P. L. 1991e.- Consejos y recomendaciones para reforestar con especies autóctonas. *Quercus* 63: 47-51.
- Van den Heede & Lecourt, M. 1989.- *El Estaquillado*. Guía práctica de multiplicación de las plantas. Ed. Mundi-Prensa. Madrid. 197 pp.
- Yusto, F. 1993.- *Utilización de plantas silvestres en jardinería*. Hojas divulgadoras núm. 10/92 HD. Ministerio Agricultura Pesca y Alimentación. Secretaria General Estructuras Agrarias. Madrid. 28 pp.

LLISTA D'ESPÈCIES: INTERÈS I UTILITZACIÓ

Taxon	Científic	Forestal	Jardineria	Medicinal
<i>Acer granatense</i>	*	*	*	*
<i>Anagyris foetida</i>		*	*	
<i>Anthyllis cytisoides</i>		*	*	
<i>Antirrhinum majus</i>			*	
<i>Arbutus unedo</i>		*	*	*
<i>Asperula paui</i>	*		*	
<i>Astragalus balearicus</i>	*		*	
<i>Brassica balearica</i>	*		*	
<i>Buxus balearica</i>	*	*	*	*
<i>Celtis australis</i>		*	*	*
<i>Cephalaria squamiflora</i> subsp. <i>balearica</i>	*		*	
<i>Ceratonia siliqua</i>		*	*	*
<i>Chamaerops humilis</i>	*	*	*	
<i>Cheirolophus intybaceus</i>	*		*	
<i>Cistus albidus</i>		*	*	
<i>Cistus clusii</i>		*	*	
<i>Cistus creticus</i>	*	*	*	
<i>Cistus monspeliensis</i>		*	*	*
<i>Cistus salvifolius</i>		*	*	
<i>Cneorum tricoccon</i>	*	*	*	
<i>Coridothymus capitatus</i>				*
<i>Coronilla juncea</i>			*	
<i>Coronilla valentina</i> subsp. <i>glauca</i>	*		*	*
<i>Daphne gnidium</i>		*	*	
<i>Daphne rodriguezii</i>	*	*	*	
<i>Delphinium pictum</i>	*		*	
<i>Dianthus rupicola</i> subsp. <i>bocchoriana</i>	*		*	
<i>Digitalis minor</i>	*		*	*
<i>Digitalis minor</i> var. <i>palaui</i>	*		*	*
<i>Dorycnium pentaphyllum</i> subsp. <i>fulgurans</i>	*		*	
<i>Dorycnium pentaphyllum</i>		*	*	
<i>Ephedra fragilis</i>	*	*	*	*
<i>Erica arborea</i>		*	*	
<i>Erica multiflora</i>		*	*	

Tàxon	Científic	Forestal	Jardineria	Medicinal
<i>Euphorbia characias</i>		*	*	
<i>Euphorbia dendroides</i>		*	*	
<i>Euphorbia margalidiana</i>	*	*	*	
<i>Euphorbia squamigera</i>	*	*	*	
<i>Ferula communis</i>		*	*	
<i>Fraxinus angustifolia</i>	*	*	*	*
<i>Genista valdes-bermejoi</i>	*		*	
<i>Genista dorycnifolia</i>	*	*	*	
<i>Genista tricuspidata</i>	*	*	*	
<i>Genista majorica</i>	*	*	*	
<i>Globularia alypum</i>		*	*	*
<i>Globularia cambesedessii</i>	*		*	*
<i>Hedera helix</i>		*	*	
<i>Helichrysum ambiguum</i>	*		*	
<i>Helichrysum rupestre</i>	*		*	
<i>Helleborus foetidus</i>			*	
<i>Helleborus lividus</i>	*		*	
<i>Hippocrepis balearica</i>	*		*	
<i>Hippocrepis balearica</i> subsp. <i>grosii</i>	*		*	
<i>Hypericum balearicum</i>	*	*	*	*
<i>Hypericum hircinum</i> subsp. <i>cambessedesii</i>	*		*	
<i>Juniperus oxycedrus</i>		*	*	*
<i>Juniperus oxycedrus</i> subsp. <i>macrocarpa</i>	*	*	*	
<i>Juniperus phoenicea</i>	*	*	*	
<i>Juniperus phoenicea</i> subsp. <i>turbinata</i>		*	*	
<i>Launaea cervicornis</i>	*		*	
<i>Laurus nobilis</i>	*	*	*	*
<i>Lavandula dentata</i>		*	*	*
<i>Lavandula stoechas</i>		*	*	*
<i>Leucojum aestivum</i> subsp. <i>pulchellum</i>	*		*	
<i>Lonicera implexa</i>		*	*	
<i>Lysimachia minoricensis</i>	*		*	
<i>Matthiola incana</i>		*	*	
<i>Matthiola sinuata</i>		*	*	
<i>Medicago citrina</i>	*	*	*	
<i>Myrtus communis</i>		*	*	*
<i>Olea europaea</i> var. <i>sylvestris</i>		*	*	*

Tàxon	Científic	Forestal	Jardineria	Medicinal
<i>Paeonia cambessedesii</i>	*		*	
<i>Pancratium maritimum</i>	*	*	*	
<i>Pastinaca lucida</i>	*		*	
<i>Phillyrea angustifolia</i>		*	*	
<i>Phillyrea latifolia</i>		*	*	
<i>Phillyrea media</i>		*	*	
<i>Phlomis italica</i>	*		*	
<i>Pinus halepensis</i>		*	*	*
<i>Pinus pinea</i>		*	*	*
<i>Prunus spinosa</i>		*	*	*
<i>Quercus cerrioides</i>	*	*	*	*
<i>Quercus coccifera</i>	*	*	*	*
<i>Quercus ilex</i>		*	*	*
<i>Quercus suber</i>	*	*	*	*
<i>Rhamnus alaternus</i>		*	*	*
<i>Rhamnus bourgeanus</i>	*	*	*	
<i>Rhamnus ludovici-salvatoris</i>	*	*	*	
<i>Rhamnus lycioides</i> subsp. <i>oleoides</i>		*	*	
<i>Rosa pouzinii</i>			*	*
<i>Rosa sempervirens</i>		*	*	*
<i>Rosmarinus officinalis</i>	*	*	*	*
<i>Ruscus aculeatus</i>			*	*
<i>Salvia officinalis</i>		*		*
<i>Santolina chamaecyparissus</i> subsp. <i>magonica</i>	*	*	*	*
<i>Scabiosa cretica</i>	*		*	
<i>Silene cambessedesii</i>	*	*	*	
<i>Silene hifacensis</i>	*		*	
<i>Silene mollissima</i>	*		*	
<i>Tamarix africana</i>		*	*	*
<i>Tamarix boveana</i>	*	*	*	*
<i>Tamarix canariensis</i>		*	*	*
<i>Taxus baccata</i>	*	*	*	*
<i>Teline linifolia</i>		*	*	
<i>Teucrium asiaticum</i>	*		*	*
<i>Teucrium cossonii</i>	*		*	
<i>Teucrium flavum</i>		*	*	*
<i>Teucrium marum</i> subsp. <i>occidentale</i>	*		*	*

Tàxon	Científic	Forestal	Jardineria	Medicinal
<i>Thymelaea velutina</i>	*		*	
<i>Thymus vulgaris</i>		*	*	*
<i>Ulmus minor</i>	*	*	*	*
<i>Urginea maritima</i>			*	*
<i>Viburnum tinus</i>		*	*	*
<i>Viola jaubertiana</i>	*		*	
<i>Vitex agnus-castus</i>		*	*	*

<= Tàxon endèmic. += Tàxon protegit.

Calendari de recol·lecció del material germinatiu dels tàxons autòctons:

Mesos	Tàxon	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
+	<i>Acer granatense</i>									*	*	*	
	<i>Anagyris foetida</i>								*	*	*		
	<i>Anthyllis cytisoides</i>						*	*	*				
	<i>Anthrrium majus</i>						*	*	*				
	<i>Arbutus unedo</i>									*	*	*	*
<+	<i>Asperula paui</i>									*			
<	<i>Astragalus balearicus</i>				*	*							
<	<i>Brassica balearica</i>							*	*				
+	<i>Buxus balearica</i>						*	*	*	*			
	<i>Celtis australis</i>	*										*	*
	<i>Ceratonia siliqua</i>									*	*	*	*
<	<i>Cephalaria squamiflora</i> subsp. <i>balearica</i>									*	*	*	
+	<i>Chamaerops humilis</i>	*									*	*	*
	<i>Cheirophorus intybaceus</i>							*	*	*			
	<i>Cistus albidus</i>							*	*	*			
	<i>Cistus creticus</i>								*	*			
	<i>Cistus monspeliensis</i>							*	*	*			
	<i>Cistus salviifolius</i>							*	*	*			
	<i>Cneorum tricoccon</i>						*	*	*	*	*	*	
	<i>Corydthymus capitatus</i>						*	*					
	<i>Coronilla juncea</i>							*	*				
	<i>Coronilla valentina</i> subsp. <i>glauca</i>							*	*				
	<i>Daphne gnidium</i>										*	*	
<+	<i>Daphne rodriguezii</i>					*	*						
<	<i>Delphinium pictum</i>							*	*				
<+	<i>Dianthus rupicola</i> subsp. <i>bocchoriana</i>									*	*		
<+	<i>Digitalis minor</i>							*	*				
<+	<i>Digitalis minor</i> var. <i>palaui</i>							*	*				
<+	<i>Dorycnium pentaphyllum</i> subsp. <i>fulgurans</i>									*	*		
	<i>Dorycnium pentaphyllum</i>							*	*				
	<i>Ephedra fragilis</i>							*	*	*	*		
	<i>Erica arborea</i>								*	*			
	<i>Erica multiflora</i>		*	*									

Mesos	Tàxon	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	<i>Euphorbia characias</i>					*	*	*	*				
	<i>Euphorbia dendroides</i>						*	*					
<+	<i>Euphorbia margalidiana</i>						*	*					
	<i>Euphorbia squamigera</i>						*	*					
	<i>Ferula communis</i>						*	*	*				
	<i>Fraxinus angustifolia</i>									*	*		
<	<i>Genista valdes-bermejoi</i>							*	*	*			
<+	<i>Genista dorycnifolia</i>						*	*					
<+	<i>Genista dorycnifolia</i> subsp. <i>grosii</i>						*	*					
	<i>Genista tricuspidata</i>							*	*				
<	<i>Genista majorica</i>						*	*	*				
	<i>Globularia alypum</i>			*	*	*							
<	<i>Globularia cambessedesii</i>								*				
	<i>Hedera helix</i>		*	*									
<	<i>Helichrysum ambiguum</i>						*	*					
	<i>Helichrysum rupestre</i>								*				
	<i>Helleborus foetidus</i>						*	*	*				
<	<i>Helleborus lividus</i>				*	*							
<	<i>Hippocrepis balearica</i>							*	*				
<	<i>Hippocrepis balearica</i> subsp. <i>grosii</i>						*	*					
<	<i>Hypericum balearicum</i>						*	*	*	*			
<	<i>Hypericum hircinum</i> subsp. <i>cambessedesii</i>							*	*	*			
	<i>Iris pseudacorus</i>										*	*	*
	<i>Juniperus oxycedrus</i> subsp. <i>oxycedrus</i>										*	*	*
	<i>Juniperus oxycedrus</i> subsp. <i>macrocarpa</i>									*	*		
	<i>Juniperus phoenicea</i> subsp. <i>phoenicea</i>							*	*	*	*	*	*
+	<i>Juniperus phoenicea</i> subsp. <i>turbinata</i>							*	*	*	*	*	*
<+	<i>Launaea cervicornis</i>					*	*	*					
	<i>Laurus nobilis</i>										*	*	*
	<i>Lavandula dentata</i>					*	*	*	*	*			
	<i>Lavandula stoechas</i>					*	*	*	*	*			

Mesos	Tàxon	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	<i>Lavatera arborea</i>						*	*	*				
	<i>Lavatera maritima</i>							*	*				
	<i>Lavatera olbia</i>							*	*	*			
	<i>Lavatera punctata</i>							*	*	*			
<	<i>Lavatera trimestris</i>										*		
	<i>Lavatera triloba</i> subsp. <i>pallescens</i>						*	*					
	<i>Leucjum aestivum</i> subsp. <i>pulchellum</i>						*	*					
	<i>Lonicera implexa</i>							*	*	*			
<+	<i>Lysimachia minoricensis</i>						*	*	*	*	*		
	<i>Mattiola incana</i>							*					
	<i>Mattiola sinuata</i>							*					
<+	<i>Medicago citrina</i>						*	*					
+	<i>Myrtus communis</i>											*	*
+	<i>Olea europaea</i> var. <i>sylvestris</i>	*										*	*
<+	<i>Paeonia cambessedesii</i>									*	*		
+	<i>Pancreatium maritimum</i>										*	*	*
<	<i>Pastinaca lucida</i>								*	*			
	<i>Phillyrea angustifolia</i>								*	*	*		
	<i>Phillyrea media</i>								*	*	*		
	<i>Phillyrea latifolia</i>										*	*	
<	<i>Phlomis italica</i>							*	*	*			
	<i>Pinus halepensis</i>									*	*	*	
<+	<i>Pinus halepensis</i> var. <i>ceciliae</i>									*	*	*	
	<i>Pinus pinea</i>										*	*	
	<i>Prunus spinosa</i>							*	*	*	*	*	
	<i>Quercus cerrioides</i>									*			
	<i>Quercus coccifera</i>											*	*
+	<i>Quercus ilex</i>									*	*	*	*
+	<i>Rhamnus alaternus</i>							*	*				
<	<i>Rhamnus bourgeanus</i>								*	*			
<	<i>Rhamnus</i> <i>ludovici-salvatoris</i>						*	*	*				
	<i>Rhamnus lycioides</i> subsp. <i>oleoides</i>						*	*	*	*			
	<i>Rosa pouzinii</i>										*	*	*
	<i>Rosa sempervirens</i>									*	*	*	

Mesos	Tàxon	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	<i>Rosmarinus officinalis</i>			*	*	*	*	*	*				
	<i>Rosmarinus officinalis</i> var. <i>palaui</i>				*	*	*	*	*	*			
	<i>Ruscus aculeatus</i>	*									*	*	*
	<i>Salvia officinalis</i>						*	*	*	*			
<+	<i>Santolina chamaecyparissus</i> subsp. <i>magonica</i>									*	*		
	<i>Scabiosa cretica</i>							*	*				
<+	<i>Silene cambessedesii</i>						*	*					
<+	<i>Silene hifacensis</i>						*	*					
<	<i>Silene mollissima</i>						*	*	*				
+	<i>Taxus baccata</i>									*	*	*	*
	<i>Teline linifolia</i>								*	*			
<	<i>Teucrium asiaticum</i>								*	*			
<	<i>Teucrium cossonii</i>								*	*			
	<i>Teucrium flavum</i>								*	*			
<+	<i>Teucrium marum</i> subsp. <i>occidentale</i>								*	*			
<	<i>Thymelaea velutina</i>							*					
	<i>Thymus vulgaris</i>						*	*	*	*			
	<i>Thymus vulgaris</i> subsp. <i>aestivus</i>									*	*	*	
	<i>Ulmus minor</i>				*	*							
	<i>Urginea maritima</i>									*	*		
+	<i>Viburnum tinus</i>										*	*	*
<+	<i>Viola jaubertiana</i>							*	*	*			
+	<i>Vitex agnus-castus</i>									*	*		

Llista de noms científics: 116 tàxons

Tàxons	Núm. de pàgina
<i>Acer granatense</i>	15
<i>Anagyris foetida</i>	78
<i>Anthyllis cytisoides</i>	79
<i>Antirrhinum majus</i>	69
<i>Arbutus unedo</i>	63
<i>Asperula pau</i>	154
<i>Astragalus balearicus</i>	80
<i>Brassica balearica</i>	31
<i>Buxus balearica</i>	34
<i>Celtis australis</i>	165
<i>Cephalaria squamiflora</i> subsp. <i>balearica</i>	59
<i>Cephalaria squamiflora</i> subsp. <i>mediterranea</i>	59
<i>Ceratonía siliqua</i>	45
<i>Chamaerops humilis</i>	24
<i>Cheirolophus intybaceus</i>	25
<i>Cistus albidus</i>	46
<i>Cistus creticus</i>	47
<i>Cistus monspeliensis</i>	48
<i>Cistus salviifolius</i>	49
<i>Cneorum tricoccon</i>	50
<i>Coridothymus capitatus</i>	103
<i>Coronilla juncea</i>	81
<i>Coronilla valentina</i> subsp. <i>glauca</i>	82
<i>Daphne gnidium</i>	161
<i>Daphne rodriguezii</i>	163
<i>Delphinium pictum</i>	146
<i>Dianthus rupicola</i> subsp. <i>bocchoriana</i>	40
<i>Digitalis minor</i>	70
<i>Digitalis minor</i> var. <i>palau</i>	70
<i>Dorycnium pentaphyllum</i> subsp. <i>fulgurans</i>	84
<i>Dorycnium pentaphyllum</i>	83
<i>Ephedra fragilis</i>	61
<i>Erica arborea</i>	65
<i>Erica multiflora</i>	67
<i>Euphorbia characias</i>	72
<i>Euphorbia dendroides</i>	73
<i>Euphorbia margalidiana</i>	75
<i>Euphorbia squamigera</i>	77

Tàxons	Núm. de pàgina
<i>Ferula communis</i>	20
<i>Fraxinus angustifolia</i>	130
<i>Genista dorycnifolia</i>	85
<i>Genista dorycnifolia</i> subsp. <i>grosii</i>	85
<i>Genista majorica</i>	86
<i>Genista tricuspidata</i>	88
<i>Genista valdes-bermejoi</i>	89
<i>Globularia alypum</i>	94
<i>Globularia cambessedesii</i>	95
<i>Hedera helix</i>	22
<i>Helichrysum ambiguum</i>	26
<i>Helichrysum rupestre</i>	27
<i>Helleborus foetidus</i>	147
<i>Helleborus lividus</i> subsp. <i>lividus</i>	148
<i>Hippocrepis balearica</i>	90
<i>Hippocrepis balearica</i> subsp. <i>grosii</i>	90
<i>Hypericum balearicum</i>	100
<i>Hypericum hircinum</i> subsp. <i>cambessedesii</i>	102
<i>Juniperus oxycedrus</i>	51
<i>Juniperus oxycedrus</i> subsp. <i>macrocarpa</i>	53
<i>Juniperus phoenicea</i> subsp. <i>phoenicea</i>	54
<i>Juniperus phoenicea</i> subsp. <i>turbinata</i>	57
<i>Launaea cervicornis</i>	28
<i>Laurus nobilis</i>	117
<i>Lavandula dentata</i>	104
<i>Lavandula stoechas</i>	106
<i>Lavatera arborea</i>	121
<i>Lavatera maritima</i>	122
<i>Lavatera olbia</i>	124
<i>Lavatera punctata</i>	125
<i>Lavatera triloba</i> subsp. <i>pallescens</i>	126
<i>Lavatera trimestris</i>	127
<i>Leucosium aestivum</i> subsp. <i>pulchellum</i>	18
<i>Lonicera implexa</i>	36
<i>Lysimachia minoricensis</i>	141
<i>Matthiola incana</i>	32
<i>Matthiola sinuata</i>	33
<i>Medicago citrina</i>	91
<i>Myrtus communis</i>	128
<i>Olea europaea</i> var. <i>sylvestris</i>	132

Tàxons	Núm. de pàgina
<i>Paeonia cambessedesii</i>	138
<i>Pancratium maritimum</i>	19
<i>Pastinaca lucida</i>	21
<i>Phillyrea angustifolia</i>	134
<i>Phillyrea latifolia</i>	135
<i>Phillyrea media</i>	137
<i>Phlomis italica</i>	107
<i>Pinus halepensis</i>	139
<i>Pinus halepensis</i> var. <i>ceciliae</i>	139
<i>Pinus pinea</i>	140
<i>Prunus spinosa</i>	149
<i>Quercus cerrroides</i>	96
<i>Quercus coccifera</i>	97
<i>Quercus ilex</i>	98
<i>Rhamnus alaternus</i>	142
<i>Rhamnus bourgaeanus</i>	143
<i>Rhamnus ludovici-salvatoris</i>	144
<i>Rhamnus lycioides</i> subsp. <i>oleoides</i>	145
<i>Rosa pouzinii</i>	151
<i>Rosa sempervirens</i>	153
<i>Rosmarinus officinalis</i>	108
<i>Rosmarinus officinalis</i> var. <i>palaui</i>	109
<i>Ruscus aculeatus</i>	119
<i>Salvia officinalis</i> subsp. <i>lavandulifolia</i>	110
<i>Santolina chamaecyparissus</i> subsp. <i>magonica</i>	29
<i>Scabiosa cretica</i>	60
<i>Silene cambessedesii</i>	42
<i>Silene hifacensis</i>	43
<i>Silene mollissima</i>	44
<i>Tamarix boveana</i>	155
<i>Tamarix canariensis</i>	157
<i>Taxus baccata</i>	158
<i>Teline linifolia</i>	93
<i>Teucrium asiaticum</i>	111
<i>Teucrium cossonii</i>	112
<i>Teucrium flavum</i>	113
<i>Teucrium marum</i> subsp. <i>occidentale</i>	114
<i>Teucrium marum</i> subsp. <i>marum</i>	114
<i>Thymelaea velutina</i>	164
<i>Thymus vulgaris</i>	115
<i>Thymus vulgaris</i> subsp. <i>aestivus</i>	115

Tàxons	Núm. de pàgina
<i>Ulmus minor</i>	166
<i>Urginea maritima</i>	120
<i>Viburnum tinus</i>	38
<i>Viola jaubertiana</i>	170
<i>Vitex agnus-castus</i>	169

Llista de noms populars en català:

Tàxons	Núm. de pàgina
ALADERN DE FULLA AMPLA	135
ALADERN DE FULLA ESTRETA	134
ALADERN DE FULLA MITJANA	137
ALBADA	79
ALICANTINS	143
ALÍS	169
ALFALS ARBORI MARI	91
ALZINA	98
ARANYONER	149
ARBOCERA	63
ASSA	18
BOIX	34
BOQUES DE LLEÓ	69
BRACERA DE ROCA	25
BRUC	65
BRUTÒNICA	111
CÀDEC	53
CAMAMIL·LA	29
CARNASSA	21
CEBA MARINA	120
CEFALÀRIA	59
CIRERER DE BETLEM	119
CLAVELL DE ROCA	40
COL BORDA	31
COL DE PENYA	60
CORONIL·LA	81
CORONIL·LA GROSSA	82
COSCOLL	97
COSSIADA	94
COSSIADA DE PENYAL	95
DIDALERA	70
DIDALERA LLUENT	71
EIXORBA-RATES BLANC	114
EIXORBA-RATES NEGRE	80
ESPINALERA	145
ESTEPA BLANCA	46
ESTEPA BLAVA	47
ESTEPA BLENERA	107
ESTEPA JOANA	100
ESTEPA LLIMONENCA	46
ESTEPA NEGRA	49

Tàxons	Núm. de pàgina
FÈRLERA	20
FLEIX	130
FRÍGOLA	115
FRÍGOLA DE SANT JOAN	103
FRÍGOLA GROGA	113
GAL·LANDA	104
GARBALLÓ	24
GARROVER	45
GARROVER DE L'INFERN	78
GATOVA	88
GATOVA VERA	89
GAVARRERA	153
GENESTRA	85
GENESTRA PETITA	85
GINEBRÓ	51
GINESTA	86
GINESTA BORDA	61
GINESTA MASCLE	93
GUIXOLA	83
HERBA PRIMA DE PENYA	154
HEURA	22
LISIMÀQUIA	141
LLAMPÚDOL	142
LLAMPÚDOL BORD	144
LLEDÀNIA DE PENYA	112
LLEDONER	165
LLENTIERA BORDA	90
LLETRERA DE VISC	72
LLETRERASSA	73
LLETRERASSA DE ROCA	77
LLETRERASSA MARINA	75
LLIRI DE MAR	19
LLOSER	117
MALVA D'ARBRE	121
MALVA DE ROCA	122
MALVA D'OLBIA	124
MALVA ROJA	125
MALVA TRILOBADA	126
MÀLVERA	127

Tàxons	Núm. de pàgina
MAÇANELLA	26
MAÇANELLA DE PENYAL	27
MARFULL	38
MATAPOLL	161
MATAPOLL BANYUT	146
MATAPOLL MENORQUÍ	163
MOLINET	42
MOSQUERA PELUDA	44
MOSQUERA ROJA	43
MURTA	128
OLIVELLA	50
OM	166
ORVAL	102
PEU DE MILÀ	164
PI BLANC	139
PI CAMPANER	139
PI VER	140
POLÒNIA	138
POLÒNIA BLANCA	148
POLÒNIA BORDA	147
ROURE	96
ROMANÍ	108
ROTABOC	15
ROSER SALVATGE	151
SÀLVIA	110
SAVINA	57
SAVINA DE MUNTANYA	54
SOCARRELL	28
SOCARRELL ALÍS	84
TAMARELL	155 i 157
TEIX	158
TOMANÍ	106
ULLASTRE	132
VIOLA ROQUERA	170
VIOLER BORD	32
VIOLER DE MARINA	33
VIOLETA DE PENYAL	90
XIPRELL	67
XUCLAMEL	36

Llista de noms populars en castellà:

Tàxons	Núm. de pàgina
ACEBUCHÉ	132
ALADIerno	142
ALBAIDA	79
ALHELÍ BLANCO	32
ALHELÍ MARÍTIMO	33
ALGARROBO	45
ALMEZ	165
ALTRAMUZ DEL DIABLO	78
AMARGALEJO	149
ARCE GRANADINO	15
AZUCENA MARINA	19
BREZO BLANCO	65
BOCA DE LOBO	69
BOCHA BLANCA	83
BOJ BALEAR	34
BRUGUERA	67
CAMPANILLA DE VERANO	18
CANTUESO	106
CANTUESO DENTADO	104
CAÑAHEJA	20
CARDENILLA	94
CARRASQUILLA	97
CEBOLLA ÀLBARRANA	120
CORONILLA VERDE	81
DIGITAL BALEAR	70
DURILLO	38
ELÉBORO FETIDO	147
ENCINA	98
ENEBRO DE LA MIERA	51
ENEBRO MARÍTIMO	53
ESCARAMUJO	151 i 153
ESCOBA	93
ESCOBÓN	25
ESPINO NEGRO	145
ESPINO NEGRO BALEAR	143
FRESNO	130
HIEDRA	22
JAGUARZO BLANCO	46
JAGUARZO MENORQUÍN	47
JAGUARZO MORISCO	49
JAGUARZO NEGRO	48

Tàxons	Núm. de pàgina
LABIERNAGO	135
LABIERNAGO BLANCO	134
LABIERNAGO NEGRO	137
LAUREL	117
LAVATERA	121
LECHETREZNA	72
LECHETREZNA ARBOREA	73
LECHETREZNA IBICENCA	75
LENTEJUELA	82
MADRESELVA	36
MADROÑO	63
MALVAVISCO DE OLBIA	124
MALVAVISCO MARINO	122
MANZANILLA DE MAÓ	29
MATAGALLO BALEAR	107
MIRTO	128
OLIVILLA	50
OLMO	166
PALMITO	24
PEONIA BALEAR	138
PINO CARRASCO	139
PINO PIÑONERO	140
QUEJIGO	96
ROMERO	108
RUSCO	119
SABINA	57
SABINA NEGRA	54
SALVIA	110
SAUZGATILLO	169
TARAY	155 i 157
TEJO	158
TEUCRIO AMARILLO	113
TOMILLO	115
TOMILLO ACEITUNERO	103
TORVISCO	161
TORVISCO MENORQUÍN	163
TROMPETERA	61

Llista de fotografies del llibre:

Tàxons	Núm. de pàgina	Núm. de fitxa
. <i>Acer granatense</i>	201	1
. <i>Anagyris foetida</i>	201	45
. <i>Anthyllis cytisoides</i>	201	46
. <i>Antirrhinum majus</i>	201	39
. <i>Arbutus unedo</i>	201	36
. <i>Asperula pau</i>	201	106
. <i>Astragalus balearicus</i>	202	47
. <i>Brassica balearica</i>	202	13
. <i>Buxus balearica</i>	202	16
. <i>Celtis australis</i>	202	113
. <i>Cephalaria squamiflora</i> subsp. <i>balearica</i>	202	33
. <i>Ceratonia siliqua</i>	202	23
. <i>Chamaerops humilis</i>	203	7
. <i>Cheirolophus intybaceus</i>	203	8
. <i>Cistus albidus</i>	203	24
. <i>Cistus creticus</i>	203	25
. <i>Cistus monspeliensis</i>	203	26
. <i>Cistus salviifolius</i>	203	27
. <i>Cneorum tricoccon</i>	204	28
. <i>Coridothymus capitatus</i>	204	66
. <i>Coronilla juncea</i>	204	48
. <i>Coronilla valentina</i> subsp. <i>glauca</i>	204	49
. <i>Daphne gnidium</i>	204	110
. <i>Daphne rodriguezii</i>	204	111
. <i>Delphinium pictum</i>	205	100
. <i>Dianthus rupicola</i> subsp. <i>bocchoriana</i>	205	19
. <i>Digitalis minor</i>	205	40
. <i>Dorycnium pentaphyllum</i>	205	50
. <i>Dorycnium pentaphyllum</i> subsp. <i>fulgurans</i>	205	51
. <i>Ephedra fragilis</i>	205	35
. <i>Erica arborea</i>	206	37
. <i>Erica multiflora</i>	206	38
. <i>Euphorbia characias</i>	206	41
. <i>Euphorbia dendroides</i>	206	42
. <i>Euphorbia marginaliana</i>	206	43
. <i>Euphorbia squamigera</i>	206	44
. <i>Ferula communis</i>	207	4
. <i>Fraxinus angustifolia</i>	207	87

Tàxons	Núm. de pàgina	Núm. de fitxa
. <i>Genista dorycnifolia</i>	207	52
. <i>Genista majorica</i>	207	53
. <i>Genista tricuspidata</i>	207	54
. <i>Genista valdes-bermejoi</i>	207	55
. <i>Globularia alypum</i>	208	59
. <i>Globularia cambessedesii</i>	208	60
. <i>Hedera helix</i>	208	6
. <i>Helleborus foetidus</i>	208	101
. <i>Helleborus lividus</i>	208	102
. <i>Helichrysum ambigum</i>	208	9
. <i>Helichrysum rupestre</i>	209	10
. <i>Hippocrepis balearica</i>	209	56
. <i>Hypericum balearicum</i>	209	64
. <i>Hypericum hircinum</i> subsp. <i>cambessedesii</i>	209	65
. <i>Juniperus oxycedrus</i>	209	29
. <i>Juniperus oxycedrus</i> subsp. <i>macrocarpa</i>	209	30
. <i>Juniperus phoenicea</i> subsp. <i>phoenicea</i>	210	31
. <i>Juniperus phoenicea</i> subsp. <i>turbinata</i>	210	32
. <i>Launaea cervicornis</i>	210	11
. <i>Laurus nobilis</i>	210	77
. <i>Lavandula dentata</i>	210	67
. <i>Lavandula stoechas</i>	210	68
. <i>Lavatera arborea</i>	211	80
. <i>Lavatera maritima</i>	211	81
. <i>Lavatera olbia</i>	211	82
. <i>Lavatera punctata</i>	211	83
. <i>Lavatera triloba</i> susp. <i>pallescens</i>	211	84
. <i>Lavatera trimestris</i>	211	85
. <i>Leucojum aestivum</i> subsp. <i>pulchellum</i>	212	2
. <i>Lonicera implexa</i>	212	17
. <i>Lysimachia minoricensis</i>	212	95
. <i>Matthiola incana</i>	212	14
. <i>Matthiola sinuata</i>	212	15
. <i>Medicago citrina</i>	212	57
. <i>Myrtus communis</i>	213	86
. <i>Olea europaea</i> var. <i>sylvestris</i>	213	88
. <i>Paeonia cambessedesii</i>	213	92
. <i>Pancratium maritimum</i>	213	3
. <i>Pastinaca lucida</i>	213	5
. <i>Phillyrea angustifolia</i>	213	89
. <i>Phillyrea latifolia</i>	214	90
. <i>Phillyrea media</i>	214	91

Taxons	Núm. de pàgina	Núm. de fitxa
. <i>Phlomis italica</i>	214	69
. <i>Pinus halepensis</i>	214	93
. <i>Pinus pinea</i>	214	94
. <i>Prunus spinosa</i>	214	103
. <i>Quercus cerrioides</i>	215	61
. <i>Quercus coccifera</i>	215	62
. <i>Quercus ilex</i>	215	63
. <i>Rhamnus alaternus</i>	215	96
. <i>Rhamnus bourgaeanus</i>	215	97
. <i>Rhamnus ludovici-salvatoris</i>	215	98
. <i>Rhamnus lycioides</i> subsp. <i>oleoides</i>	216	99
. <i>Rosmarinus officinalis</i>	216	70
. <i>Rosa pouzinii</i>	216	104
. <i>Rosa sempervirens</i>	216	105
. <i>Ruscus aculeatus</i>	216	78
. <i>Salvia officinalis</i> subsp. <i>lavandulifolia</i>	216	71
. <i>Santolina chamaecyparissus</i> subsp. <i>magonica</i>	217	12
. <i>Scabiosa cretica</i>	217	34
. <i>Silene cambessedesii</i>	217	20
. <i>Silene hifacensis</i>	217	21
. <i>Silene mollissima</i>	217	22
. <i>Tamarix boveana</i>	217	107
. <i>Tamarix canariensis</i>	218	108
. <i>Taxus baccata</i>	218	109
. <i>Teline linifolia</i>	218	58
. <i>Teucrium asiaticum</i>	218	72
. <i>Teucrium cossonii</i>	218	73
. <i>Teucrium flavum</i>	218	74
. <i>Teucrium marum</i> subsp. <i>occidentale</i>	219	75
. <i>Thymelaea velutina</i>	219	112
. <i>Thymus vulgaris</i>	219	76
. <i>Ulmus minor</i>	219	114
. <i>Urginea maritima</i>	219	79
. <i>Viburnum tinus</i>	219	18
. <i>Viola jaubertiana</i>	220	116
. <i>Vitex agnus-castus</i>	220	115

FOTOGRAFIES

Acer granatense - 1

Anagyris foetida - 45

Anthyllis cytisoides - 46

Antirrhinum majus - 39

Arbutus unedo - 36

Asperula paui - 106

Astragalus balearicus - 47

Brassica balearica - 13

Buxus balearica - 16

Celtis australis - 113

Cephalaria squamiflora subsp. balearica - 33

Ceratonion siliqua - 23

Chamaerops humilis - 7

Cheirolophus intybaceus - 8

Cistus albidus - 24

Cistus creticus - 25

Cistus monspeliensis - 26

Cistus salviifolius - 27

Cneorum tricoccon - 28

Coridothymus capitatus - 66

Coronilla juncea - 48

Coronilla valentina subsp. glauca - 49

Daphne gnidium - 110

Daphne rodriguezii - 111

Delphinium pictum - 100

Dianthus rupicola subsp. *bocchoriana* - 19

Digitalis minor - 40

Dorycnium pentaphyllum - 50

Dorycnium pentaphyllum subsp. *fulgurans* - 51

Ephedra fragilis - 35

Erica arborea - 37

Erica multiflora - 38

Euphorbia characias - 41

Euphorbia dendroides - 42

Euphorbia margalidiana - 43

Euphorbia squamigera - 44

Ferula communis - 4

Fraxinus angustifolia - 87

Genista dorycnifolia - 52

Genista majorica - 53

Genista tricuspidata - 54

Genista valdes-bermejoi - 55

Globularia alypum - 59

Globularia cambessedesii - 60

Hedera helix - 6

Helleborus foetidus - 101

Helleborus lividus - 102

Helichrysum ambiguum - 9

Helicbrysum rupestre - 10

Hippocrepis balearica - 56

Hypericum balearicum - 64

Hypericum hircinum subsp. *cambessedesii* - 65

Juniperus oxycedrus - 29

Juniperus oxycedrus subsp. *macrocarpa* - 30

Juniperus phoenicea subsp. *phoenicea* - 31

Juniperus phoenicea subsp. *turbinata* - 32

Launaea cervicornis - 11

Laurus nobilis - 77

Lavandula dentata - 67

Lavandula stoechas - 68

Lavatera arborea - 80

Lavatera maritima - 81

Lavatera olbia - 82

Lavatera punctata - 83

Lavatera triloba subsp. pallescens - 84

Lavatera trimestris - 85

Leucojum aestivum subsp. pulchellum - 2

Lonicera implexa - 17

Lysimachia minoricensis - 95

Matthiola incana - 14

Matthiola sinuata - 15

Medicago citrina - 57

Myrtus communis - 86

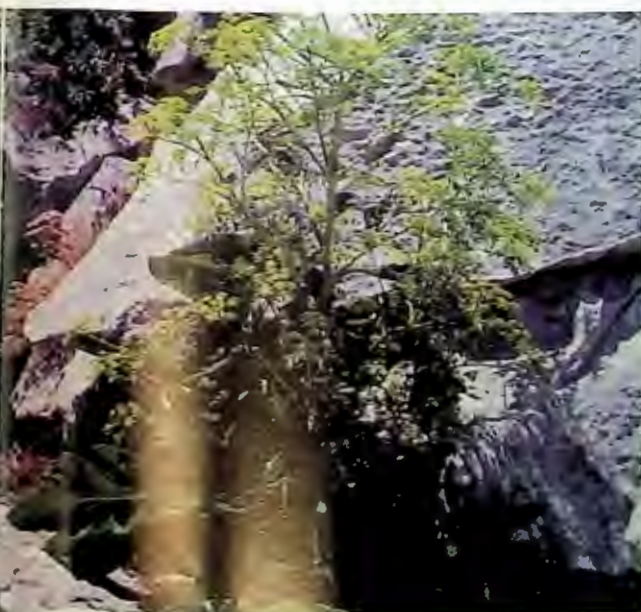
Olea europaea var. *sylvestris* - 88

Paeonia cambessedesii - 92

Panicum maritimum - 3

Pastinaca lucida - 5

Phillyrea angustifolia - 89

Phillyrea latifolia - 90

Phillyrea media - 91

Phlomis italica - 69

Pinus halepensis - 93

Pinus pinea - 94

Prunus spinosa - 103

Quercus cerrroides - 61

Quercus coccifera - 62

Quercus ilex - 63

Rhamnus alaternus - 96

Rhamnus bourgaeanus - 97

Rhamnus ludovici-salvatoris - 98

Rhamnus lycioides subsp. oleoides - 99

Rosmarinus officinalis - 70

Rosa pouzinii - 104

Rosa sempervirens - 105

Ruscus aculeatus - 78

Salvia officinalis subsp. lavandulifolia - 71

Mittolina chamaecyparissus subsp. magonica - 12

Scabiosa cretica - 34

Silene cambessedesii - 20

Silene hifacensis - 21

Silene mollissima - 22

Tamarix boveana - 107

Tamarix canariensis - 108

Taxus baccata - 109

Teline linifolia - 58

Teucrium asiaticum - 72

Teucrium cossonii - 73

Teucrium flavum - 74

Teucrium marum subsp. occidentale - 75

Thymelaea velutina - 112

Thymus vulgaris - 76

Ulmus minor - 114

Urginea maritima - 79

Viburnum tinus - 18

Viola jaubertiana - 116

Vitex agnus-castus - 115

Jardí de Planta Autòctona

... *Plantació*

.... *Floració*

**GOVERN
DE LES ILLES BALEARS**

Conselleria de Medi Ambient
Direcció General de Biodiversitat

Quatre illes,
un país
cap frontera